

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Nové hudební směry v soudobé liturgické praxi v České republice
New musical orientations in contemporary liturgical music practice in the Czech
Republic
Lukáš Doležal

Vedoucí práce: MgA. Jiřina Dvořáková, Ph.D

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: ČJ-HV

2020

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Nové hudební směry v soudobé liturgické praxi v České republice potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 4. 5. 2020

Děkuji vedoucí této práce, paní MgA. Jiřině Dvořákové, Ph.D. za velikou vstřícnost, přátelský přístup a pomocnou ruku, také S.M. Dolorose Valáškové za poskytnutí cenných kontaktů a zdrojů. Dále děkuji panu opatu Mgr. Marianu Rudolfu Kosíkovi, O. Praem a panu doc. MUDr. Vítu Petřů, CSc za poskytnutí rozhovorů. Děkuji také Bc. Tereze Venclové za poskytnutí své bakalářské práce, která s touto prací tematicky velice úzce souvisí.

ABSTRAKT

Práce mapuje současnou situaci užití nových hudebních směrů v liturgii v porovnání s tradiční liturgickou hudbou. Práce popisuje současnou podobu liturgie v římskokatolické církvi. Ukazuje také úlohu hudby v liturgii, a to jak nové hudby, tak té tradiční, na základě historie a více i méně závazných pravidel. Práce nastiňuje nové tendence v tradiční liturgické hudbě a porovnává ji s novou – rytmickou liturgickou hudbou. V rámci rytmické liturgické hudby práce popisuje její kořeny, inspirační zdroje a její počátky v České republice. Dále popisuje její vývoj, představuje výběr nejznámějších schol, autorů a pojednává o současných i minulých zpěvnících této nové hudby. Práce představuje nové hudební přístupy v liturgii jako svéprávné, hojně rozšířené a uznávané odvětví liturgické hudby.

KLÍČOVÁ SLOVA

Rytmické liturgické písně, schola, bohoslužba, tradiční liturgická hudba, populární hudba.

ABSTRACT

The work maps the current situation of the use of new musical movements in liturgy in comparison with traditional liturgical music. The work describes the contemporary form of liturgy in the Roman Catholic Church. It also shows the role of music in the liturgy, both new and traditional, based on history and more or less binding rules. The thesis outlines new tendencies in traditional liturgical music and compares it with new – rhythmic liturgical music. Within the rhythmic liturgical music the work describes its roots, sources of inspiration and its origins in the Czech Republic. It also describes its development, presents a selection of the most famous scholars, authors and discusses current and past singers of this new music. The thesis presents new musical approaches in liturgy as a self-valid, widely spread and recognized branch of liturgical music.

KEYWORDS

Rhythmic liturgical songs, schola, mass, traditional liturgical music, popular music

Obsah

Úvod	9
1 Definice církevní hudby.....	11
1.1 „Církevní hudba = hudba, která zní v církvi“	11
1.2 Kritéria církevní hudby.....	12
1.2.1 Vokální hudba.....	12
1.2.2 Instrumentální hudba.....	13
2 Bohoslužba	14
2.1 Dnešní podoba bohoslužby	14
2.1.1 Liturgický rok	16
2.1.2 Všední dny	17
2.1.3 Neděle, slavnosti a svátky.....	18
3 Předpisy pro užívání liturgické hudby	20
3.1 Ustanovující listiny.....	20
3.2 Hudba a mešní řád.....	21
3.3 Liturgická hudba s varhanním doprovodem	24
3.4 Rytmická liturgická hudba.....	25
3.4.1 Schválené písně.....	27
3.4.2 Tvorba nových písní.....	28
4 Tradiční liturgická hudba	30
4.1 Kancionál	30

4.1.1	Moderní autoři písní z Kancionálu.....	31
4.1.2	Varhanní doprovody.....	33
4.2	Popis dnešního stavu tradiční liturgické hudby	35
5	Kořeny moderní liturgické hudby.....	37
5.1	Od gospelu k moderní liturgické hudbě	37
5.1.1	Jazz	38
5.1.2	Gospel.....	39
5.2	Rozšíření moderní liturgické hudby v České republice	40
5.2.1	Poutníci.....	41
5.2.2	Malostranští usedlíci.....	42
5.2.3	Ztracená kapela	43
5.2.4	Střípky.	43
5.2.5	Shrnutí	44
6	Dnešní podoba rytmické liturgické hudby	45
6.1	Inspirační zdroje.....	45
6.1.1	Gospel.....	45
6.1.2	Country	45
6.1.3	Rock.....	46
6.1.4	Populární hudba	47
6.1.5	Klasická hudba.....	48
6.1.5.1	Zpěvy z Taizé.....	49

6.1.6	Lidová píseň.....	49
6.2	Zpěvníky	50
6.2.1	První zpěvníky	50
6.2.2	Hosana	51
6.2.3	Koinonia (= společenství).....	54
6.2.4	Chválové zpěvníky	55
6.2.5	Ostatní zpěvníky.....	56
6.2.6	Doprovody k písním.....	57
6.2.7	Aranže písní	57
6.3	Autoři.....	59
6.3.1	Vít Petřů a Jana Březovská-Svobodová	59
6.3.2	Učedníci.....	60
6.3.3	Karel Řežábek	60
6.3.4	Jiří Černý	61
6.3.5	Vojtěch Král.....	62
6.3.6	Bohuslav „Bob“ Fliedr	62
6.3.7	Autoři z varhanní hudby	63
6.3.8	Další autoři.....	64
6.4	Hudební tělesa.....	65
6.4.1	Schola brněnské mládeže – SBM.....	65
6.4.2	Adorare	67

6.4.3	Rytmig	68
6.4.4	GOOD WORK.....	70
6.4.5	Scholy/kapely.....	71
6.4.5.1	KaPři	72
6.4.5.2	VeKa	72
6.4.6	Ostatní scholy.....	73
6.5	Popis dnešního stavu rytmické liturgické hudby	74
Závěr.....		76
Seznam příloh.....		77
Seznam použitých informačních zdrojů		101

Úvod

K napsání této práce mě přiměl především fakt, že nové hudební směry v soudobé liturgické praxi nejsou dostatečně popsány a představeny. Rytmické písně v liturgii jsou stále neznámou pro mnoho lidí, a hlavně pro odbornou veřejnost. Místy o nich chybí i obecné povědomí, místy o nich lidé vědí, ovšem velmi okrajově a považují je za alternativní, nebo i méně hodnotnou hudbu. Odborná veřejnost o těchto písních po většinou mlčí. K práci mě přiměly samozřejmě také další skutečnosti. Toto téma mě velice zajímá a sám se aktivně podílím jak v nových hudebních směrech, tak v těch tradičních, i když námi vnímaná tradiční liturgická hudba není vždy úplně tradiční a stará, jak si dále ukážeme.

Tato práce se zaměřuje na hudbu v římskokatolické církvi. Práce má za cíl podrobný popis a představení nových hudebních směrů v soudobé liturgické praxi. Pro jejich popis je nezbytné představení samotné liturgické hudby a v jejím rámci také liturgii římskokatolické mše, jelikož na jejím základě má liturgická hudba svá pravidla a svou úlohu. V rámci samotné liturgické hudby budeme popisovat i tradiční (= varhanní) liturgickou hudbu, včetně nových tendencí v ní, a porovnávat ji s novou liturgickou hudbou. Práce má za cíl také historické vysvětlení nové liturgické hudby, toto vysvětlení budeme hledat v historii římskokatolické mše, v historii Československa i v kořenech nové (= rytmické) liturgické hudby. Dalším cílem je vypátrat ohniska rozšíření této hudby v České republice (Československu) a popis jejího dalšího vývoje u nás. Jádrem práce je potom popis dnešního stavu rytmické liturgické hudby – pravidla pro užívání, inspirační zdroje, autoři, zpěvníky a hudební tělesa (= scholy).

Vyhraněné názory jak na varhanní, tak na rytmickeu liturgickou hudbu vycházejí většinou z nezkušenosti s kvalitním provedením dané hudby. Úroveň varhanní hudby v českých kostelích není uspokojivá, na čemž má hlavní vinu především zpřetrhání hudební liturgické tradice v období vlády komunismu. Ten měl za cíl potlačit církev, možná ji i posupně odstranit, liturgickou hudbu nevyjímaje. V této době se za varhany dostávali amatéři, kteří svou hru příliš neovládali – nehráli písně v tempu, neprokládali zajímavými improvizacemi a často hráli s velkým množstvím chyb. O zlepšení stavu varhanní hudby začalo v 90. letech usilovat Arcibiskupství pražské, které začalo vychovávat liturgické varhaníky. Na některých místech je tedy úroveň varhanní hry vysoká, ovšem na mnoha místech naší země je stav stále stejně neuspokojivý. Zřejmě z důvodu, že takto nebyla liturgie dostatečně obohacena, se do kostela začal dostávat nový fenomén v podobě kytary a dalších, pro bohoslužbu netypických

nástrojů – tzv. *rytmických* (např. bicí či kytara) – což znamenalo něco nového, zajímavého a poutavého. Stejně jako je různá úroveň varhanní hry, je u nás různá úroveň rytmické hry (neboli hry na zmíněné rytmické nástroje). Tyto dva proudy jsou často v názorovém nesouladu, což ale většinou pramení z neznalosti, nezkušenosti a z předsudků obou stran. Tato práce chce popsat a ukázat, že rytmická hudba je u nás na mnohých místech již na dost vysoké úrovni, má svoji historii a nepopíratelný význam.

1 Definice církevní hudby

Na začátku je třeba si vymezit pojem *církevní hudba*, někdy nazývanou také jako *duchovní hudba*. Duchovní hudba nemusí být pouze církevní, znamená to veškerou hudbu spojenou s (jakoukoli) vírou. Tento pojem tedy zahrnuje největší množství hudebního materiálu. Uživatelé jazyka však často používají pojem duchovní hudba jako jazykový ekvivalent pro církevní hudbu. Další hojně využívaný pojem v tomto okruhu je *liturgická hudba*. Na stránkách *liturgie.cz* se doslova píše: „*Liturgickou hudbou se nazývá ta, která je vytvořena pro bohoslužbu a má posvátnou a krásnou formu. Pod pojmem liturgické hudby zahrnujeme gregoriánský chorál, starou i moderní církevní polyfonii různých druhů, církevní hudbu pro varhany a pro jiné přípustné nástroje a lidový duchovní zpěv liturgický.*“¹ Ve zkratce, liturgická hudba zahrnuje písně určené přímo k bohoslužbě a žádné jiné.

Pro přesné vymezení termínu *církevní hudba* je třeba se podívat na tento termín z více hledisek. Pro definici je nutné si také říct, co vše – co se týče hudebního materiálu – lze považovat za církevní hudbu a jaká hudba už její podmínky nesplňuje. Při vymezení tohoto pojmu se budeme držet části knihy D. Schuberta *Církevní hudba*,² ve které píše o více chápáních tohoto označení.

1.1 „Církevní hudba = hudba, která zní v církvi“³

Nadpis je přímo vyňat z výše uvedené knihy, je to stručná a zároveň přesná definice. Slovo církev bylo původně chápáno pouze jako kostel, tedy budova určená především pro bohoslužby. Církevní hudba byla tedy chápána jako hudba, která zní v kostele, přičemž se nehledělo na to, jestli je to zrovna při bohoslužbě nebo při koncertě či jiné akci pořádané v kostele.

---

¹ Liturgická hudba, 2000-2019. In: *Liturgie.cz* [online]. [cit. 2019-11-18]. Dostupné z: <http://www.liturgie.cz/temata/liturgicka-hudba>.

² SCHUBERTH, D. *Kirchenmusik. Theologische Realenzyklopädie*. Berlin-New York: 1976 nn. Sv. 18, 649-662. – Přeložil: Zdeněk Demel, TF JU. Dále jen: Církevní hudba.

³ Viz: Církevní hudba s. 1.

Dnešním nejpřesnějším jazykovým ekvivalentem označení církevní hudba je podle Schubertha *hudba církve*. Zdánlivě je to jenom drobná gramatická úprava, ale ve skutečnosti má toto označení jiný význam – totiž hudba, kterou produkuje církev. Přičemž církev se zde chápe již jako instituce, která pořádá bohoslužby (nejen v kostele) a různé duchovní i jiné akce, při kterých také zní církevní hudba. Pojmem církev se ovšem nerozumí pouze hierarchicky uspořádaní duchovní, ale celá obec věřících, která má zvláště v dnešní době na církevní hudbu zásadní vliv.

1.2 Kritéria církevní hudby

Schuberth se ve své knize také zabývá tím, jaká povaha či struktura hudby spadá pod název *církevní hudba*. Jinými slovy, která hudba splňuje kritéria církevní hudby a která je nesplňuje, a tudíž se nemůže za církevní hudbu považovat. Různé církevní akce mohou mít různá kritéria, například hudba přímo k bohoslužbě má jistě přísnější kritéria než hudba pro církevní koncert. Hledáme tedy odpověď na otázku: „*Jak je církevní hudba tvořena?*“ Nejdůležitější je spojení s textem – s vokální hudbou to tedy máme jednodušší – zde se dá jednoznačně určit, zda text pochází nebo alespoň vychází z Bible či nikoli.

1.2.1 Vokální hudba

Termín *vokální hudba* znamená hudbu s textem určenou ke zpěvu, v našem případě ke zpěvu při duchovních akcích. Důležité je, aby text měl něco společného s nějakým úryvkem z Bible. Tento text je možno (až na níže uvedené výjimky) různě umělecky upravovat – měnit slovosled, rýmovat, doplňovat apod. Právě doplňování textu je v dnešní době nejužívanější, doplňuje se nový umělecký text různého rozsahu, důležité ovšem zůstává propojení s *Písmem* (tj. s Biblií). Písňe nemusí obsahovat přímý úryvek z Písma, měly by ovšem alespoň pojednávat o skutečnostech vyložených v něm, jinak by ztratily význam církevní písňe.

1.2.2 Instrumentální hudba

Zde je mnohem složitější určit, která díla považujeme za církevní hudbu a která ne. Přestože jsou to skladby bez textu, je zde opět nejdůležitější propojení s textem, ke kterému skladba odkazuje. Církevní instrumentální skladby jsou totiž často variacemi na různé starší i dnešní duchovní písně. Nejjasnějším příkladem církevní instrumentální hudby jsou přede hry (*preludia*), dohry (*postludia*) a různé mezihry (*interludia*) mezi písněmi či slokami liturgických písní (zde nehledíme na to, zda se hraje na varhany, klavír, kytaru či jiné nástroje).

U skladeb, které neodkazují k žádné písni, rozhoduje jejich určení při uvedení skladby, autor musí sám vědět, zda skladbu komponoval jako církevní či nikoli. Často je to také na domluvě mezi skladateli, interprety a posluchači, z toho by mělo vzejít určení druhu hudby ve skladbě.

V dnešní době nemusí znít v kostele pouze církevní skladby, zejména ne při koncertech. Dokonce i při bohoslužbě může zaznít necírkevní skladba, ovšem jen v částech, které nejsou vázány na předepsaný text (*antifonu*)⁴ a samozřejmě po domluvě s příslušnou územní autoritou – tedy většinou s knězem.

---

⁴ Jedná se o obětování a především závěr, kde se toho využívá např. při svatbách.

2 Bohoslužba

Církevní hudba ve většině případů doprovází právě bohoslužbu. Termín *bohoslužba* dnes chápeme jako zpřítomnění poslední večeře Páně a jeho kalvarské oběti nekrvavým způsobem. Prošla samozřejmě složitým vývojem do podoby, jakou ji známe dnes. Je o ní psáno již v Novém zákoně: samotným Ježíšem byla založena církev – sv. Petr byl ustanoven prvním papežem a společně s apoštoly začal budovat církev: „*A já ti pravím, že ty jsi Petr; a na té skále zbuduji svou církev a brány pekla ji nepřemohou.*“⁵ S tím souvisí i udávání podoby a šíření bohoslužby, ovšem většinou v ilegalitě, jelikož území Palestiny v té době okupovala Římská říše. To změnil až Edikt milánský r. 313, kdy bylo křesťanství uznáno jako oficiální náboženství římské říše. Církev tedy vystoupila z ilegality, a to znamenalo mimo jiné velké rozšíření bohoslužby i sjednocení jejích pravidel. Dále se o její podobě po celou další historii rozhodovalo na církevních sněmech – tzv. *koncilech*, podobu dnešní bohoslužby udal *II. vatikánský koncil* r. 1962.

Synonymem termínu bohoslužba je *mše svatá* nebo také *liturgie*, je to „*shromáždění obce věřících, které má určitá pravidla*“.⁶ Toto shromáždění nemusí znamenat pouze mši svatou, může to být i *adorace* (= uctívání Boha přítomného v nejsvětější svátosti); udělování *svátostí*,⁷ různé předepsané modlitby apod.

2.1 Dnešní podoba bohoslužby

Dnešní liturgie se skládá z: *vstupních obřadů, bohoslužby slova, bohoslužby oběti, svatého přijímání a závěru*. Jednotlivé texty a úkony v rámci těchto částí si ukážeme v dalších kapitolách. Nejdůležitější knihou pro bohoslužbu je *Misál*,⁸ kde je napsána podoba

---

⁵ Bible: *Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad*. 11. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 1985. ISBN 80-85810-37-9. Matouš 16,18.

⁶ Viz: Liturgie. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 – [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Liturgie>.

⁷ Mezi svátosti patří: křest, svátost smíření, biřmování (křesťanské dospělosti), svaté přijímání, manželství, kněžství a pomazání nemocných.

⁸ Nejnovější vydání: ŠLÉGR, Jan, ed. *Český misál*. V Kostelním Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015. ISBN 978-80-7195-810-9. Dále jen: *Misál*.

bohoslužby i většina textů k ní.⁹ Další důležitou knihou pro liturgii je *Lekcionář*,¹⁰ který obsahuje texty pro bohoslužbu slova – tzv. *perikopy*. Závěrem bohoslužby slova jsou *přímluvy*, obsažené v *knize přímluv*.¹¹

Forma i obsah liturgické hudby se řídí kromě liturgické doby především podle textů z Misálu a z Lekcionáře. Modlitby z Misálu, které určují podobu bohoslužby, jsou předřikávány nahlas a v mateřštině od již zmiňovaného II. vatikánského koncilu, do té doby byla většina modliteb kněze v latině a obec věřících při nich často zpívala lidové písně či odříkávala modlitby. Co se týče liturgické hudby, má Misál vliv především na její formu, která je spjata s formou bohoslužby (viz 2.1.2 a 2.1.3), ale může být i důležitým faktorem při výběru liturgických písní. Mešní perikopy z Lekcionáře jsou přímé úryvky z Písma svatého, které byly předčítány v mateřském jazyce už za Tridentského koncilu,¹² ovšem každý den v roce měl vždy stejné texty. Nyní jsou texty rozděleny do dvou ročních cyklů pro všední dny a do tří ročních cyklů (A, B, C) pro neděle, slavnosti a svátky (viz dále). Rozdělení perikop do více ročních cyklů znamená pestřejší výběr úryvků z Písma. S tím souvisí i pestřejší výběr liturgických písní i inspiraci pro tvorbu nových písní – př. příběhy ze Starého zákona: *Stvoření světa, Adam a Eva, Abraham a jeho potomstvo, Mojžíš a vyvedení z Egypta*; poselství z Nového zákona: *Narození Páně, Ježíšova kázání a kárání pokrytectví farizeů, různé pohledy na umučení, vzkříšení Krista, zakládání církve a šíření křesťanství* atd. Mešní perikopy jsou tedy dalším faktorem výběru liturgických písní.

Veškeré texty z Misálu a z Lekcionáře jsou pro každodenní mše uspořádány na stránkách *liturgie.cz*.¹³

---

⁹ Obsahuje veškeré texty k vstupním obřadům, bohoslužby oběti, svatému přijímání i závěru.

¹⁰ Má 6 dílů rozdělených podle liturgického roku a příležitostných mší. Jejich poslední vydání vydávala ČBK na přelomu 20. a 21. století.

¹¹ Takových knih je celá řada, nejčastěji se jmenují „Prosby věřících“, přímluvy mohou být různé, i improvizované, pokud dodržují základní pravidla.

¹² Tento koncil určil podobu bohoslužby od r. 1570 až do r. 1962 (II. vatikánský koncil).

¹³ Lekcionář, 2000-2019, In: *Liturgie.cz* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://m.liturgie.cz/lekcionar/>.

2.1.1 Liturgický rok

Podoba liturgie je svým složením, hudbou i texty závislá mimo jiné na období liturgického roku, ve kterém je mše svatá sloužena. Liturgický rok začíná první nedělí adventní, *Advent* má čtyři neděle a v týdnu po čtvrté neděli adventní jsou *vánoční svátky*. Doba vánoční začíná Slavností narození Páně – *Božím hodem vánočním* – tj. 25. 12., a končí nedělní slavností *Křtu Páně*, tj. neděli po *Zjevení Páně* (6. 1.). Následuje první úsek *liturgického mezidobí*, který končí *Popeleční středou*, která je začátkem čtyřicetidenní *postní doby*. Postní doba je dobou přípravy na *Velikonoce* a vrcholí *zeleným čtvrtkem, velkým pátkem a bílou sobotou*. Neděle po bílé sobotě je největším církevním svátkem v roce, je to *Boží hod velikonoční* nebo také Slavnost zmrtvýchvstání Páně. Následuje 7 velikonočních nedělí, další neděle je potom *Boží hod svatodušní* nebo také Slavnost seslání Ducha svatého. Po svatodušní neděli následuje 2. část *mezidobí*, která trvá až do konce liturgického roku, kterým je slavnost *Krista krále* a slaví se poslední neděli před adventem. Na liturgickou dobu se vážou také liturgické barvy, do kterých se obléká kněz i zdobí kostel.

Jak již bylo zmíněno, liturgická doba je dalším z faktorů ovlivňujících výběr liturgických písní i formy a obsahu liturgické hudby obecně. Především právě podle liturgické doby by se měla řídit varhanní preludia, postludia a interludia, všechny další instrumentální vložky a částečně i liturgické písně. Advent je dobou naděje a zároveň kající přípravy na příchod Krista, adventní písně tedy mají nádech naděje, posilování lidské duše i tajemství Božího vtělení. Vánoce jsou ve znamení radosti z příchodu spasitele a zde je asi nejtenčí hranice mezi světskými a duchovními (ba i přímo liturgickými) písněmi: koledy, které se zpívají v kostele jsou z velké většiny známé téměř všem lidem. To platí i pro rytmiické písně, i když ne pro takový počet písní. Mezidobí je v této rovině bezpříznakové, stěžejní jsou tedy texty z Misálu – hlavně co se týče formy bohoslužby: všednodenní, nedělní, slavnostní, sváteční, příležitostná – a z Lekcionáře. Postní doba je částečně podobná té adventní, akorát se zde klade větší důraz na pokání a touhu po lepším životě, jelikož se připravujeme na nejdůležitější okamžik dějin spásy. Písně i nástrojové improvizace – ty by v době půstu a adventu měly být velice omezené¹⁴ - by neměly být slavnostní ani příliš radostné, spíše by měly vzbuzovat lítost a odpovědnost každého člověka za svůj život. Velikonoce jsou nejradostnější a

---

¹⁴ Viz: Musicam Sacram.pdf. In: *media.musicasacra.com* [online] [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: <https://media.musicasacra.com/pdf/musicamsacram.pdf>. Čl. 66.

nejslavnostnější dobou, liturgická hudba tedy oslavuje vítězství Ježíše nad hříchem a smrtí. Velikonoční písně i skladby často obsahují slova: *aleluja*, *Ježíš žije*, *Kristus vítězí* atd.

2.1.2 Všední dny

Bohoslužba ve všední den se od té nedělní či slavnostní liší nejen tím, že má méně předepsaných textů, ale především tím, že v Misálu nejsou vypsány texty na každý všední den. Ve všední dny, kdy se neslaví žádná významná událost ani významný svátek, má tedy kněz „volnou ruku“ a může si vybírat z několika textů, např. texty *k Panně Marii*, *k Duchu svatému*, *na poděkování Bohu*, *za zemřelé*, *v jakékoli tísní* apod.¹⁵ Tomu by se měla v rámci možnosti přizpůsobit i liturgická hudba.

Mše začíná vstupními obřady, tedy příchodem kněze a ministrantů, při kterém se zpívá píseň. Pokud se nezpívá píseň, musí se přečíst *vstupní antifona* z Misálu. Po znamení kříže a uvítání lidu knězem nastává úkon kajícího, který má předepsané pouze 3 podoby, 3. způsob v sobě zahrnuje i následující část, to je *Kyrie eleison* (= Pane, smiluj se, zkráceně *Kyrie*), *Kyrie* je také první částí *ordinaria* (povinného liturgického zpěvu). Po *Kyrie* přečte kněz vstupní modlitbu z Misálu a začíná bohoslužba slova.

Bohoslužba slova se skládá z úryvků z Písma svatého (tzv. *perikop*), které jsou rozepsané pro každodenní liturgii v Lekcionáři. Začíná čtením ze Starého zákona (prvním čtením), pokračuje tzv. *responsoriálním žalmem* (jeho text je v Lekcionáři), skládajícího se z refrénu, který opakují všichni přítomní, a ze slok, které předzpívává sólista. Po žalmu následuje píseň či sloka *písně před evangeliem*. Pokud se nezpívá píseň, musí se zazpívat či přečíst *antifona před evangeliem*, napsaná v Lekcionáři u konkrétního evangelia. *Evangelium*¹⁶ čte kněz (nebo jím pověřená osoba), je také umístěno v Lekcionáři. Po evangeliu může být kázání kněze (tzv. *homilie*). Bohoslužbu slova zakončují prosby k Bohu neboli *přímluvy*, kdy se po každé přímluvě mohou zpívat různé varhanní i kytarové verze odpovědi *Kyrie eleison* (= Pane, smiluj se), nebo lid odpovídá „*Prosíme Tě, vyslyš nás*“.

---

¹⁵ viz Misál

¹⁶ Evangelium jsou 4 knihy z Nového zákona (Matoušovo, Markovo, Lukášovo a Janovo), při každé mši sv. se čte úryvek jednoho z těchto evangelií.

Bohoslužba oběti začíná přinášením darů z chrámové lodi do presbytáře. Následuje žehnací modlitba kněze nad dary, při níž se může zpívat vhodná píseň. Pokud se nic nezpívá, lid na konci každé ze dvou žehnacích modliteb odpovídá: „*Požehnáný jsi, Bože, navěky.*“ Následuje *Preface*, což je text v Misálu vázaný na liturgickou dobu nebo na výběru kněze a končí chvalozpěvem *Svatý (Sanctus)*, což je součást ordinaria. Po Prefaci následuje tzv. *Kánon*, který obsahuje proměňovací slova (kněz tím promění chléb v tělo Páně a víno v Jeho krev). Kánon končí modlitbou Páně – *Otče náš* (zpívanou či recitovanou), potom následuje zpěv *Beránku Boží (Agnus Dei)*, který je také součástí ordinaria.

Po bohoslužbě oběti následuje svaté přijímání, kdy kněz podává proměněný chléb (hostie) lidem, zpívá se při tom píseň. Pokud se nezpívá, je nutné přečíst antifonu napsanou v Misálu podle vybrané liturgie. Po svatém přijímání následuje *závěr*, který se skládá z modlitby po přijímání, požehnání a odchodu kněze s ministranty. Modlitba po přijímání je opět podle Misálu, kde jsou také texty k závěrečnému požehnání. Při odchodu se zpravidla zpívá závěrečná píseň – a pokud ne, není zde již žádná antifona. Není tedy přímo předepsaná forma, kterou by závěrečná píseň měla mít. Čas odchodu kněze/kněží s ministranty závisí samozřejmě na rozhodnutí kněze, může odcházet hned po požehnání, po sloce či části písně, nebo až po písni – při varhanní mši bývá zvykem postludium (závěrečná improvizace), rytmické písně mohou mít také různé dohry či opakovaný upravený refrén na závěr. Typ závěru závisí také na místních zvyklostech, často je do něj vložena ještě nějaká modlitba – př. *Anděl Páně* či *Pod ochranu Tvou*.

2.1.3 Neděle, slavnosti a svátky

Přesná podoba bohoslužby byla popsána v předchozí podkapitole, zde se tedy budeme zabývat pouze tím, co v tomto rámci ještě popsáno nebylo. Rozdílné je především to, že na každou neděli či významný svátek jsou přímo předepsané texty nejen v Lekcionáři, ale také v Misálu. Liturgická hudba odlišuje všední dny od nedělí, slavností a svátků především hudebně – tedy podobou improvizací, doprovodem i melodiemi písní či harmonií vícehlasých skladeb. O formálních rozdílech pojednávají další odstavce.

Vstupní obřady se od všednodenní liturgie liší pouze zpěvem *Sláva na výsostech Bohu* (nebo také *Gloria*), který následuje bezprostředně po Kyrie a je to také součástí ordinaria. Konkrétně počáteční text: „*Sláva na výsostech Bohu*“ předzpívá kněz (pokud to není možné, zazpívá sólista), poté pokračuje buď *dělený zpěv*, kdy se střídá schola (předzpívající zpěváci, v dnešní

praxi je to často pouze sólista) a lid, nebo *nedělený*, kdy celý následující text zpívá lid, tedy přítomná obec věřících. Tento chvalozpěv se zpívá o nedělích s výjimkou postních a adventních, (výjimek je dohromady 10), dále při slavnostech i svátcích.

Bohoslužba slova je při všech nedělích obohacena o druhé čtení neboli *Epištolu*, které je z Nového zákona. Toho čtení se čte po žalmu. Dále je zde navíc další část ordinaria zvaná *Credo* (= Věřím), je to vyznání víry všech přítomných. Credo je umístěno po kázání a může být buď recitované, nebo zpívané. Druhé čtení i Credo je předepsané pro všechny neděle a slavnosti, o svátcích tyto dvě části nejsou.

Existují další výjimky v různých částech liturgie, protože církve neslouží pouze nedělní, slavnostní, sváteční a všednodenní mše, nýbrž i svatební, pohřební apod. Liturgie má potom různé vsuvky a výjimky v bohoslužbě slova, bohoslužbě oběti nebo i v závěru. Je samozřejmé, že těmto příležitostem se přizpůsobuje i liturgická hudba, především výběrem písní a v tomto případě často i skladeb.

3 Předpisy pro užívání liturgické hudby

Hierarchie lidí rozhodujících o liturgické hudbě se odráží od církevní hierarchie, protože liturgická hudba je součástí liturgie – nejvyšší je samozřejmě papež a jím pověřené osoby, v rámci České republiky je nejvyšší Česká biskupská konference (dále jen: ČBK),¹⁷ potom biskup dané diecéze,¹⁸ potom kněz dané farnosti. Pokud nemá ani kněz žádné požadavky, odpovědnost za liturgickou hudbu padá na ředitele kůru, vedoucího sboru či scholy nebo na varhaníka (podle situace). Kněz má podle hierarchie právo rozhodovat o podobě místní liturgické hudby, ale měl by se na ní domlouvat s *kantorem* (tedy s ředitelem kůru/sbormistrem/varhaníkem – podle místní situace). Jednak proto, že kantor má mnohdy vyšší vzdělání v liturgické hudbě (př. z kurzů – viz dále) a také proto, že liturgická hudba přesahuje rámec liturgie, pokud se bavíme např. o vyznění hudby (slavnostní versus postní), o vhodnosti aranží a improvizací apod. Všechny uvedené zodpovědné osoby by se samozřejmě měli řídit ustanovujícími listinami a směrnicemi pro liturgickou hudbu.

3.1 Ustanovující listiny

Nejvyšší ustanovující, zároveň ovšem nejobecnější (bez konkrétních instrukcí) listinou pro liturgickou hudbu je článek *Liturgická hudba* z Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosantum concilium*¹⁹ čili ze spisu z II. vatikánského koncilu. Na základě tohoto spisu vznikly *Instrukce Musicam Sacram*.²⁰ Tyto instrukce jsou již mnohem rozsáhlejší a konkrétnější: pojednávají o aktivní účasti věřících při liturgii (tedy i při liturgickém zpěvu), s čímž souvisí jejich postupné vzdělávání v katechismu (= nauce o víře) i zdokonalování ve zpěvu, za což zodpovídá *kantor*, zpěváci a hudebníci (tradičním označením *schola cantorum*) i významné církevní instituce – př. církevní školy, biskupství, katedrály či kláštery. Zpěváci a hudebníci mají podle Instrukcí vyšší postavení a zároveň větší zodpovědnost (především jejich vedoucí), protože hudba je

---

¹⁷ Česká biskupská konference (ČBK) je nejvyšší církevní správní orgán v České republice.

¹⁸ Diecéze je užší církevní správní oblast, vedoucí osoba je biskup.

¹⁹ Viz: Sacrosantum concilium. In: *Vatican.va* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosantum-concilium_cs.html. Pokyny o liturgické hudbě jsou v kpt. 6. Dále jen: Sacrosantum concilium.

²⁰ Citace viz kapitola 2.1.1 (pozn. č. 14), na českém překladu se pracuje.

součástí posvátné liturgie a je požadováno, aby při ní byli aktivní i přítomní věřící. Instrukce dále pojednávají o tom, že při liturgii má být interpretována liturgická hudba různých žánrů, různého stáří a podob v rámci předepsaných mezí, vzdělání věřících, (které se má postupně formovat), a místních zvyklostí. O přesnějších podobách má vždy rozhodovat příslušný územní úřad. Při výběru nástrojů by měli hudebníci dbát na to, že se jedná o posvátnou hudbu, která má směřovat mysl k Bohu. Jsou zde ve stručnosti popsány také části mše a rozdělení zpěvů během liturgie. Poslední listina, zvaná *Všeobecné pokyny k římskému misálu*,²¹ pojednává také o přesné podobě zpěvů ke každé části mše. V této práci je zmíněná problematika probrána v kapitole 2.1 a 3. Instrukce k nové liturgické hudbě upřesňuje podle výše uvedených listin ČBK ve své směrnicí (viz 3.4).

Všechny listiny týkající se liturgické hudby jsou dostupné na stránkách *liturgie.cz*.²²

3.2 Hudba a mešní řád

Mešní řád znamená řád bohoslužby neboli liturgie. Z hlediska hudebního se mše dělí na *ordinarium* a *proprium*.

Ordinarium je zpěv, který je v rámci mše obsažen pokaždé, (ovšem nemusí nutně zaznívat vždy všechny části – viz výše). Má své pevné místo i pevnou formu. Kompletními částmi ordinaria jsou: *Kyrie*, *Gloria*, *Credo*, *Sanctus* a *Agnus Dei*. Dříve bylo součástí ordinaria ještě *Benedictus* (= požehnaný), dnes je obsaženo v *Sanctus*. *Ordinarium* bývá napsáno jako jeden hudební celek, a to jak ve varhanní hudbě, tak i v rytmické.

Proprium obsahuje všechny další zpěvy, které mohou zaznívat při mši svaté. Tyto zpěvy ovšem nemají svou pevnou podobu, jsou závislé na liturgické době a na konkrétní podobě mše sv. *Proprium* obsahuje: příchod (*Introitus*), žalm (dříve *Graduale*), zpěv před evangeliem (dříve *Aleluja*), zpěv při obětování (*Offertorium*) a zpěv při přijímání (*Communio*). Zpěv na konci mše nemá žádnou předepsanou podobu, nemusí se zde hrát nic, varhaník či schola zde

---

²¹ Viz: *Všeobecné pokyny k římskému misálu.pdf.*, 2000-2020. In: *Liturgie.cz*. [online] [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <http://www.liturgie.cz/shared/clanky/317/2008-IGMR-CZ.pdf>. Zde se také píše o nenahraditelnosti zpěvů z ordinaria, každé používané ordinarium tedy musí schválit ČBK, viz čl. 366, 397 O tom, že má ČBK pravomoc určovat texty ke zpěvům mešního propria, pojednává článek 390.

²² Viz: *Dokumenty o liturgické hudbě*, 2000-2020. In: *Liturgie.cz*. [online] [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: <http://www.liturgie.cz/temata/liturgicka-hudba/dokumenty-o-liturgicke-hudbe>.

tedy mají tzv. „volnou ruku“. Zpěv při obětování sice má své místo v propriu, taktéž ovšem nemá pevně stanovenou podobu. Měl by tedy – jak napovídá liturgická situace – pojednávat o obětních darech. Misál však nepředepisuje konkrétní antifonu ani podobu hrané hudby – opět jej tedy lze uchopit osobitě.

Velmi důležitým a často opomíjeným faktem je, že mešní řád, který ustanovil II. vatikánský koncil, nekoresponduje s vžitou hudební formou zvanou mše, respektující tridentský ritus. Je to velká komplikace, neboť v dnešní liturgii tato „barokní“ podoba mše de facto není povolena. Spis z II. vatikánského koncilu ani ČBK o tomto tématu nic nepíše. Dnešní podoba mše se liší především tím, že ordinarium (stejně jako celá liturgie) je součástí zpívaných částí mše celou obcí věřících. Při tridentském ritu bohoslužby měl veškerou liturgii na starost kněz, a tak nevadilo, že ordinarium u zpívaných mší neodpovídá předpisům. Podle daných pravidel mu mohl dát konkrétní podobu kněz sám.²³ Ordinarium má již od počátku bohoslužby pevně daný text, který se nesmí obměňovat, což je při dnešní liturgii, do které přímo zasahuje obec věřících, problematické. Když se dnes tedy při běžné bohoslužbě provede „barokní“ typ zpívané mše a není nijak doplněn, je – striktně vzato podle dnešního mešního řádu – taková mše vlastně neplatná.

Žalm je na tom, co se týče textu, podobně jako ordinarium: má jasně daný text, jenom zde není tak přísné svázání slov a v současné praxi často bývá prováděn jiný refrén než ten předepsaný v Lekcionáři. (Jednou z příčin je i hojně užívaný *Korejsův žaltář*,²⁴ který s refrénem nakládá velmi svobodně). Přesná podoba žalmu již byla popsána. Ve varhanních doprovodech se užívají žaltáře – neboli knihy zhudebněných žalmů, většinou rozdělené podle liturgického roku – na jejichž podobě se podílí více autorů. Nejznámějšími jsou Bohuslav Korejs a Josef Olejník.²⁵ Existují také mnohé úpravy žalmů pro rytmickou hudbu, nejsou ovšem v žádném jednotném žaltáři a troufám si říci, že nejsou zhudebněné zdaleka všechny. Příznačné pro moderní liturgickou hudbu je zpracování biblického textu žalmu do podoby

---

²³ Viz: Rozhovor s p. opatem.

²⁴ *Zpěvy s odpovědí lidu*. Praha: Česká liturgická komise, 1984. Dále jen: *Korejsův žaltář*.

²⁵ Svazky jím zpracovaných žalmů s varhanními doprovody jsou rozděleny podle liturgického roku, vydávány v různých nakladatelstvích na přelomu 20. a 21. století.

písně (př. *Jako laň dychtí; Hospodine, Pane náš*²⁶). Tyto písně by se ovšem neměly používat namísto žalmu, neboť postrádají refrén, který by opakoval lid, tedy nejsou responsoriální. Mezi nejznámější moderní úpravy responsoriálního žalmu patří např.: *Ať nám Hospodin žehná* či *Ať Tě, Hospodine, velebí národy*.²⁷ Moderní úpravy žalmů, i ty responsoriální, se v praxi hrají i při jiných částech mše – nejčastěji v úvodu mše nebo na závěr.

V liturgické hudbě s varhanním doprovodem je někdy pro všechny části bohoslužby (kromě ordinaria a žalmu) užita jen jedna píseň, a to tím způsobem, že nad každou slokou bývá uvedeno, na jakou část se má daná sloka zpívat. Nejčastěji se zpívá jedna sloka při vstupu, potom před evangeliem a při obětování, další píseň se zpívá při přijímání a na konec mše. Samozřejmě může být ve všech zmíněných částech liturgie nová píseň, ale takový způsob bývá běžnější právě v hudbě rytmické.

---

²⁶ Viz: NĚMEC, Filip. *Koinonia*. 8. vyd. (u AO první, předchozích sedm samizdat). Olomouc: Arcibiskupství olomoucké, 2016. č 13, 115. Dále jen: *Koinonia*.

²⁷ Viz příloha č. 1. Zdroj: *Koinonia* č. 225.

3.3 Liturgická hudba s varhanním doprovodem

Toto téma není třeba rozebírat tak podrobně, jelikož to není přímým předmětem našeho bádání, ale pro kontext a srovnání s moderní liturgickou hudbou je alespoň zmínka o něm nezbytná. Nejvyšším orgánem rozhodujícím i o liturgické hudbě je ČBK, která ovšem nemá přímou hudební sekci, hudba tak spadá pod sekci liturgickou.²⁸ ČBK tedy spíše udává rámeček, schvaluje písně pro liturgické užívání a reviduje literaturu týkající se hudby – zpěvníky a knihy o liturgické hudbě. A tak všechny zpěvníky písní určených ke zpěvu s varhanním doprovodem jsou schváleny právě ČBK či jejím orgánem. Vzdělávání varhaníků, ředitelů kůrů a sbormistrů potom mají na starost jednotlivá arcibiskupství a biskupství, které zaštiťují různé kurzy pro varhaníky a hudebníky, kteří mají ve svých farnostech na starosti liturgickou hudbu. Vzdělávání v takových kurzech má různý obsah a odbornost. Úměrně tomu se liší i délka jejich trvání – od týdenních letních setkání až po dvouletý varhanický kurz, který zajišťuje Arcibiskupství pražské nebo tříletý kurz při Církevní konzervatoři v Opavě. Dalším významným centrem vzdělávání liturgických hudebníků je sdružení, (nejedná se tedy o církevní instituci), *Musica sacra*²⁹ se sídlem v Brně, která se sice stará o liturgickou hudbu především na Moravě, ale doporučuje ji i ČBK. Základem varhanní hry však samozřejmě zůstává výuka hry na varhany na hudebních školách.

Liturgická hudba s varhanním doprovodem je v české liturgii nejužívanější. Nejužívanějším pramenem pro doprovody liturgické hudby je *Jednotný Kancionál*.³⁰ Může obsahovat dodatky v rámci jednotlivých diecézí. Jedná se o jednotný, oficiálně schválený notový materiál pro celoroční liturgické úkony. Kancionál také obsahuje různá hudební zpracování ordinarií³¹ i některých žalmů (podrobněji viz 4.1). Při liturgii se však používají i písně z jiných pramenů – ze starších schválených zpěvníků: z *Cyrlometodějského kancionálu*³² či *Cesty k věčné*

---

²⁸ Viz: Liturgická komise české biskupské konference, 2000-2020. In: *Liturgie.cz* [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <http://www.liturgie.cz/liturgicka-komise-ceske-biskupske-konference>.

²⁹ Viz: *Musica Sacra*, 2020. [online] [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <http://www.musicasacra.cz>.

³⁰ 1. vydání bylo r. 1973. Od té doby spousta vydání s různými dodatky, jedno z nejnovějších vydání (bez dodatků): SIMAJCHL, Ladislav a Karel CIKRLÉ. *Kancionál: společný zpěvník českých a moravských diecézí*. 30. vyd., V Katolickém týdeníku 2. vyd. Praha: Katolický týdeník, 2004. ISBN 80-86615-03-0. Dále jen: JK.

³¹ Nejužívanější jsou: Břízovo, Olejníkovo a Ebenovo.

³² *Cyrlometodějský kancionál*. Brno: nákladem Biskupského ordinariátu, 1949.

spáse.³³ Zpěv těchto starších písní je většinou spojen s lokálními zvyklostmi jednotlivých farností.

Současný, církevně schválený zpěvník barokních a starších písní se nazývá *Mešní zpěvy*.³⁴ Tento zpěvník obsahuje velké množství rozmanitých zpěvů k liturgii, dokonce lze říci, že i ve větším rozsahu než jmenovaný Jednotný kancionál (dále jen JK). Zpěvy jsou rozděleny pro různé liturgické příležitosti: pro každou neděli, slavnost, svátek a různé mimořádné liturgické události. Jsou zde i další ordinaria, žalmy a také zpěvy pro denní modlitbu církve. Mešní zpěvy obsahují i mnoho písní obsažených v Jednotném kancionálu, jedná se však spíše o starší kancionálové písně. Ordinaria obsažená v tomto zpěvníku jsou často zkomponovaná soudobými autory, (např. Petr Eben, Karel Sklenička, Zdeněk Pololáník, Karel Bříza). To se týká také obsažených žalmů (- většinou od Bohuslava Korejse). Mešní zpěvy jsou starším pramenem než Jednotný kancionál – z období po II. vatikánském koncilu (- v letech 1962-1965), tedy ze 60. a 70. let 20. století. Zpěvy z tohoto zpěvníku jsou ovšem poměrně náročné, je jich mnoho a mohou být mladší generaci hudebníků textově i hudebně vzdálenější než modernější tvorba. Z těchto důvodů se Mešní zpěvy příliš nevžily, přestože jsou velice prakticky strukturované a obsahují spoustu hudebního materiálu pro zpestření bohoslužby. Existuje k nim také samostatná kniha varhanních doprovodů.³⁵

3.4 Rytmická liturgická hudba

Pojem *rytmická hudba* značí přítomnost rytmických nástrojů, kterými jsou myšleny nástroje drnkací, často i s možností elektrické amplifikace zvuku (- kytary, baskytary) a různé bicí nástroje. V hudbě, která vzniká využitím doprovodů těchto zmíněných nástrojů, bude poněkud komplikované vymezit pravidla pro její užívání v liturgii. Tato hudba je totiž velice rozmanitá a dynamická – stále vznikají nové a nové písně. Při rostoucí oblibě a postupném rozšiřování této „rytmické“ hudby v liturgii bylo jasné, že vznikne potřeba napsat pravidla pro její užívání, aby byla podpořena jednota užívané liturgické hudby a tím i celé církve. Z tohoto

---

³³ EICHLER, Karel. *Cesta k věčné spáse: sbírka modliteb a duchovních písní pro diecézi brněnskou*. Úplné vydání. Přeložil Jakub PAVELKA. V Brně: Knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1912.

³⁴ *Mešní zpěvy*. Praha: Česká liturgická komise, 1990.

³⁵ *Varhanní doprovod k mešním zpěvům, k hymnům pro denní modlitbu církve a ke zpěvům s odpovědí lidu*. Praha: Česká liturgická komise, 1990.

důvodu se ČBK na plenu r. 2013 rozhodla tuto hudbu právně zakotvit a umenšit tak názorovou rozrůzněnost jejích užití v liturgii. Z toho důvodu vyšla *Směrnice ČBK pro používání liturgické hudby při bohoslužbách, zvláště ve vztahu k mládeži*.³⁶ Její vydání pro veřejnost se uskutečnilo teprve docela nedávno – r. 2016, je to tedy velmi aktuální téma. Tuto rytmickou liturgickou hudbu má na starost především *Sekce pro mládež ČBK*, protože se má za to, že tato hudba je výsadou hlavně mládeže. ČBK na tento typ hudby opět jen „dohlíží“ – tedy schvaluje písně, užívané zpěvníky a stanovuje pravidla a limity provádění rytmické hudby. Školením v kvalitní hře a zpěvu této hudby by se opět měla v dohledné době začít zabývat arcibiskupství a biskupství naší republiky, je to však stále velmi čerstvé a nové téma – hledají se lektoři a možnosti, jakým způsobem a v jakém rozsahu by taková školení měla probíhat. Vše je tedy zatím ve stádiu příprav. Nejdále v těchto přípravných činnostech je zatím Arcibiskupství olomoucké a Diecéze ostravsko-opavská.³⁷ Vedoucí či členové schol provozujících rytmickou hudbu se tak zatím musí spoléhat na vlastní um, kreativitu a znalost liturgie a řídit se obecnými pokyny ČBK, které jsou v uvedené směrnici celkem jasně dané a velmi prakticky strukturované.

„Povolení“ k užívání rytmických písní s novými nástroji však dal již II. vatikánský koncil: „*Jiné nástroje lze připustit k bohoslužbě, pokud se hodí k posvátné službě nebo se pro ni dají přizpůsobit, pokud jsou ve shodě s důstojností chrámu a pokud skutečně přispívají k duchovnímu povznesení věřících. Souhlas k tomu dá podle svého uvážení příslušná územní autorita.*“³⁸ Výše uvedená směrnice je první ucelenou brožurou pro praktické užívání rytmické liturgické hudby v České republice.

---

³⁶ *Směrnice ČBK pro používání liturgické hudby při bohoslužbách, zvláště ve vztahu k mládeži*. Praha: Česká biskupská konference, Sekce pro mládež, 2016. Dále jen: Směrnice ČBK.

³⁷ Viz: Kurzy pro členy schol, 2020. In: *Diecéze ostravsko-opavská*. [online] [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <http://hudba.doo.cz/prihlasovani/kurzy-pro-cleny-schol>.

³⁸ Viz: Sacrosantum concilium, kpt. 6, čl. 120.

3.4.1 Schválené písně

Při bohoslužbách i jiných liturgických úkonech by se mělo ve výběru vhodných písní postupovat podle *seznamu schválených písní*.³⁹ Tento seznam neobsahuje všechny existující liturgické písně – ve směrnici je psáno: „*Jedná se o reprezentativní, nikoli taxativní výčet*.“⁴⁰ Tím dává ČBK najevo, že počítá s tím, že se při liturgii budou zpívat i písně mimo tento seznam. Dává ale dost podrobný návod, jak by se měla nová liturgická píseň komponovat a jak by měla ve své výsledné podobě vypadat. Přílohy výše uvedené směrnice také obsahují seznam zpěvníků povolených pro užívání při liturgii. Patří sem asi nejznámější *Koinonia*,⁴¹ všechny díly zpěvníku *Hosana*,⁴² různé zpěvníky ze setkání mládeže ad. Všechny písně v těchto zpěvnících jsou tedy schválené a mohou se při liturgii použít. Další částí přílohy je seznam povolených písní, které nejsou v žádném uceleném zpěvníku. Jedná se hlavně o hymny ze setkání mládeže či jiné nově vzniklé písně. Ve jmenovaných zpěvnících je ještě u jednotlivých písní zpravidla uvedeno, která píseň se hodí ke které části bohoslužby, neboli k jakému liturgickému úkonu – měla by se totiž k němu vztahovat a odkazovat na něj. Pro ordinaria platí přísnější pravidla, proto je ve směrnici uveden zvláštní seznam povolených ordinarií. Zpracování ordinaria, které není uvedeno v seznamu, by se při bohoslužbě používat nemělo.

Pravidla pro hudbu při dětské mši jsou mírnější – u některých ordinarií je uvedeno, že se smí používat pouze při dětské mši. I písně mají mírnější kritéria pro „povolení“ k používání při liturgii. Nemusí například přímo odkazovat k urč. liturgickému úkonu nebo úseku z Písma, tento vztah hudby a liturgického úkonu bývá hodně zjednodušen. Důležitým kritériem je zde to, aby děti alespoň trochu rozuměly textu písně a aby si ji také mohly jednoduše zazpívat.

---

³⁹ Viz: Směrnice ČBK s. 25-29.

⁴⁰ Viz: Směrnice ČBK s. 27.

⁴¹ Poslední vydání: NĚMEC, Filip. *Koinonia*. 8. vyd. (u AO první, předchozích sedm samizdat). Olomouc: Arcibiskupství olomoucké, 2016. Dále jen: *Koinonia*.

⁴² Viz 6.2.2

3.4.2 Tvorba nových písní

Pro „rytmickou“ liturgickou hudbu je typická její tvořivost. Stále vznikají nové písně i nové zpracování žalmů či ordinarií. „Zvláště u mladých lidí se v určitém věku objevuje touha po vyjádření sebe sama formou tvorby něčeho nového, originálního,“⁴³ píše ČBK. Je jistě dobré, že se vzniku mnoha nových písní ČBK nebrání a zároveň koriguje jejich podobu, aby se udržela vnitřní jednotu církve.

Ve směrnici se píše, že církevní písně vždy vycházely a budou vycházet z textu, což by měl nový autor při svém komponování brát v potaz. Jsou tam uvedeny příklady knih, ze kterých se může čerpat – je to např. Lekcionář, Misál či přímo Bible. Důležité také je, aby autor nepsal nové písně pro touhu po slávě a uznání před lidmi, ale kvůli přiblížení se Bohu a motivaci potenciálních posluchačů k tvorbě vztahu s Bohem.

Nová píseň může vzniknout více způsoby: buď je píseň zkomponována zcela nově, nebo jde jen o přetextování již existující písně nebo také jde o originální zhudebnění některého z textů, (nejčastěji ordinaria či žalmu). Zcela nová píseň dává jistě autorovi největší tvůrčí svobodu a prostor pro seberealizaci. Krom toho, že text má vycházet z výše uvedených pramenů a hudba nemá posluchače uvádět do hříšných myšlenek, nejsou pro psaní nové písně žádná zvláštní pravidla.⁴⁴

Další možností je přetextování již existující písně. Nejčastěji se dává jiný text nějaké známé písní, často z populární hudební scény, což je zvláště pro mládež jistě poutavé, ale má to svá úskalí. Tento princip známe již z hudební historie – od barokního období – vznikala tzv. *kontrafakta*, neboli přetextované, původně operní árie či lidové písně. Existuje mnoho populárních písní, které ač nejsou v seznamu písní pro liturgii, pojednávají o křesťanských tématech. Církev se proto nebrání jejich přetextování. Výborným příkladem je píseň Hallelujah⁴⁵ Leonarda Cohena, která zní v kostelích v různých českých verzích. Melodie písně by ovšem neměla v člověku evokovat např. film, který pojednává o duchovně

---

⁴³ Viz: směrnice ČBK s. 17.

⁴⁴ Na písně ve zpěvnících pod záštitou ČBK se většinou nevztahují autorská práva, scholy je tedy mohou zpívat, i nahrát na CD bez autorských poplatků.

⁴⁵ Ukázka viz: Leonard Cohen – Hallelujah (Audio). In: *Youtube.com* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ttEMYvpoR-k>.

nevhodných tématech.⁴⁶ Původní světská píseň, která je pretextována pro liturgické účely, by také neměla šířit nenávist, násilí, pokleslé mravy nebo být jiným způsobem v rozporu se svým duchovním posláním.

Zhudebněním textu se myslí hlavně zhudebnění žalmů a ordinaria, jejichž text je neměnný. Melodie by opět neměla vyvolávat nevhodné konotace – s určitým filmem či populární, velmi charakteristickou písní. Mnoho současných tvůrců využívá právě tuto možnost – vzniká mnoho nových verzí ordinaria a žalmů. Z vlastní zkušenosti vím, že nově vzniklé žalmy ani ordinaria by neměla být příliš komplikovaná, aby si je lidé (- obec věřících) mohli bez větších obtíží zazpívat. Často se stává, že scholy zpívají stále nové verze ordinarií, které lidé neznají a které jsou pro ně příliš obtížná k realizaci, a tak se příliš do společného zpěvu nezapojují. To je ovšem velká škoda, společný zpěv obce věřících hraje v rámci liturgie velmi významnou úlohu.

Proces vzniku a rozšíření nové liturgické písně bývá poměrně rychlý, s čímž ČBK počítá. Je si tedy vědoma, že v praxi nebude možné podrobit procesu schvalování každou nově vzniklou píseň. I proto dost podrobně popisuje a určuje postup, jakým se má autor nové písně řídit a z čeho má vycházet (- Písmo, Misál apod.). Zároveň připouští, že se při liturgii mohou používat i neschválené písně. V tomto ohledu spoléhá na zodpovědný a uvědomělý přístup autorů nových písní i samotných hudebníků, kteří si píseň pro danou liturgickou příležitost vyberou, podle uvedených pravidel. *„Autoři nové liturgické hudby mohou svá díla předkládat ke schválení liturgické komisi ČBK, která je po posouzení předloží biskupům ke schválení. Zasedání liturgické komise se konají zpravidla dvakrát ročně.“* Navzdory výše uvedené citaci je jediný známý seznam povolených písní z roku 2015, slovo „mohou“ může být v citaci chápáno jako povolení ke hraní i neschválených písní, což také v praxi běžně nastává.

---

⁴⁶ Myslí se tím různé fantasy, filmy o černé magii apod.

4 Tradiční liturgická hudba

Názor, že varhanní hudba je nezáživná, většinou pramení z nezkušenosti s kvalitním provedením této hudby. Varhany již od 10. století korespondují s architekturou chrámu a svou rozmanitostí a velkolepostí nepřestávají ohromovat.

Názvem „tradiční liturgická hudba“ se myslí zpěv církevní obce (= obce věřících čili lidu) s doprovodem varhan, (popř. přítomnost zpěvu gregoriánského chorálu). Samotné písně mají různý původ – staré kancionály a konkrétní historické autory – autory známých českých kancionálů (u nás např. A. V. Michna, B. Bridel, V. K. Holan–Rovenský, J. J. Božan, jako i starší autoři – J. Hus či J. A. Komenský ad.), dále lidové či zlidovělé nápěvy, popř. populární historické nápěvy – tance apod. Dalším důležitým zdrojem jsou pro nás také starší kancionály, bez účasti jediného autora. Jsou to dobové soubory duchovních písní, většinou pojmenované podle místa svého novodobého nálezu, nebo podle převažujícího, známého autora písní. Jmenujme např. *Jistebnický kancionál*, *dále Steyerův*, *Šamotulský* ad. Kancionály dnešního typu obsahují nejen písně, ale také různé zpěvy určené přímo k liturgii. Nejnovější kancionál poněkud zastínil všechny ostatní starší písně, které v něm nebyly uvedeny. Zřejmě i proto vydala Česká liturgická komise r. 1989 *Mešní zpěvy*,⁴⁷ které obsahují barokní i starší písně. Tyto zpěvy nejsou zdaleka tolik rozšířené jako zmiňovaný nejnovější kancionál, který obsahuje jak starší, tak i nové písně určené ke zpěvu s varhanním doprovodem.

4.1 Kancionál

Dá se říci, že dnes v liturgii převládá zpěv písní z *Jednotného kancionálu*⁴⁸ – jsou zde liturgické písně, ordinaria i některé žalmy, které jsou oficiálně schválené a určené pro zpěv lidu s varhanním doprovodem. Tento zpěvník je jednotný pro všechny věřící katolické církve v České republice a kromě notových materiálů obsahuje také různé modlitby, přípravu ke svátostem a církevní pravidla. Je to tedy velice praktická knížka pro každodenní život z víry. Při dnešní liturgii se používají ordinaria a doprovody k žalmům, které jsou upravené moderními autory, protože nová koncepce liturgie, včetně hudební stránky, vznikla až po II. vatikánském koncilu. Všechna dnes používaná varhanní ordinaria, většina doprovodů

---

⁴⁷ Viz 3.2

⁴⁸ Viz 3.2

k žalmům i písniím a některé kancionálové písně tedy pochází ze stejné doby, ve které už vznikaly rytmické písně pro liturgii a měly k tomu „církevní svolení“. Kancionál obsahuje samozřejmě také starší písně, většina autorských písni pochází ze 17.-19. stol. Jsou zde také původní lidové písně, především vánoční, např.: *Splnilo se písmo svaté, Co to znamenati má*,⁴⁹ ale také u Mariánských, př. *Tisíckráte pozdravujem Tebe*.⁵⁰ Nejstarší dodnes používané kancionálové písně jsou: *Svatý Václave, Hospodine, pomiluj ny* nebo *Jezu Kriste, štědrý kněže*.⁵¹ Známe je díky již zmiňovanému Jistebnickému kancionálu.

4.1.1 Moderní autoři písni z Kancionálu

Moderní autoři kancionálových písni mají s autory rytmických liturgických písni často společných více znaků než jenom dobu psaní. Někteří autoři těchto písni jsou dokonce i autory rytmických písni (viz dále).

Petr Eben (př.: *Nedejme se k spánku svěsti, Dělníku Boží, Ordinarium*⁵²). Petr Eben je známý svým zájmem o historickou duchovní hudbu, a tím i o poněkud netradiční harmonie pro naši dnešní kulturu. Jeho celoživotní inspirací je především gregoriánský chorál, ale také hudba starověku, středověku i renesance. To můžeme najít např. v intervalech (př. paralelní kvarty v části *Credo* jeho ordinaria) nebo v harmonizacích – netradiční spojení akordů a neočekávané harmonické souvislosti, (např. píseň *Dělníku Boží* je v A dur a počáteční akord je Cis moll, tedy 3. stupeň místo tóniky; v prvním taktu jeho ordinaria je tónika, dominantní septakord k dominantě a hned po ní opět tónika). V jeho písniích a ordinariu jsou však spíš zajímavé intervaly, popsaná netradiční spojení akordů a nezvykle vedené melodie, žádné jiné prvky soudobé hudby (např. atonalita, disonanční souzvuky apod.) pro liturgickou duchovní hudbu P. Eben nevyužívá.

---

⁴⁹ Viz JK č. 209, 227

⁵⁰ Viz JK č. 812

⁵¹ Viz JK č. 830 (A, B), 930A, 706

⁵² Viz JK č. 312, 821, 504

Jan Novák (*Ty, Boží láska*⁵³). Jan Novák má v Kancionálu pouze 1 píseň, ovšem velice osobitou a mající dost společných znaků s rytmičnými liturgickými písněmi. Jan Novák je autorem nápěvu této písně, která vznikla v témže roce, ve kterém končil II. vatikánský koncil, tedy v roce 1965. Nápěv je překvapivě jednoduchý, plynulý a rytmičky nekomplikovaný. Po celou dobu písně je pravidelně dodržován třídobý takt v klidném metru. Odsazení pro nádech jsou vždy na konci taktu, což v Jednotném kancionálu nebývá úplně běžné. Pro svou pravidelnost a melodicko-rytmickou nekomplikovanost je vlastně v hlavních rysech tato píseň velmi podobná moderní rytmičce písní.

Zdeněk Pololáník (*Ordinarium*⁵⁴) často ve své tvorbě spolupracuje s textařem *Josefem Hrdličkou* (př.: *Aleluja, církev zpívá, Bud'te bdělí, Všichni jsme děti, děti Boží*⁵⁵). Kromě ordinaria a doprovodů k písním je Zdeněk Pololáník také autorem poměrně velkého množství doprovodů k žalmům, které jsou v Jednotném kancionálu. Jeho kompoziční jazyk zůstává velmi moderní i v liturgické hudbě – najdeme zde mnoho nezpěvných intervalů (např.: zvětšená oktáva, malá sekunda), častých septakordů a celkově poměrně vysoké technické náročnosti jeho doprovodné hudby, (především v ordinariu). Podobnost s nonartificiální hudbou zase můžeme nalézat v líbivých a poměrně jednoduchých melodiích, (např. *Aleluja, církev zpívá, Bud'te bdělí*, pomalá část *Gloria*), nebo naopak ve složité synkopické rytmicke a melodických tónech nerespektujících klasickou stupnici lze nalézat jistou podobnost s jazzovou melodikou, (např.: *Sanctus* a některé části *Creda* z ordinaria).

Josef Olejník (*Viděl jsem pramen vody, Ordinarium*⁵⁶). Z uvedených autorů čerpá Josef Olejník nejvíce z principu melodiky gregoriánského chorálu – (např. píseň *Viděl jsem pramen vody*). Rytmus je určován podle přirozené rytmičce textu a spádu řeči. Jeho ordinarium je členěné na takty, ale nepravidelné (- nemají stejný počet dob). Chorální způsob lze pozorovat

---

⁵³ Viz JK č. 425

⁵⁴ Viz JK č. 505

⁵⁵ Viz JK č. 410, 519, 525

⁵⁶ Viz JK č. 511A, 502

také v častých melismatech (více tónů na jedné slabice, př. konce části *Gloria a Credo*). Josef Olejník je také autorem doprovodu k chorálnímu ordinariu.⁵⁷

*Karel Bříza (Ordinarium, nápěv písně Hledám, kde bydlíš, Pane*⁵⁸). Ordinarium Karla Břízy je asi nejhranějším ordinariem v českých kostelích. Důvodem jsou asi jednoduché a snadno intonovatelné melodické linky v ordinariu, také doprovodná složka je přístupná i méně pokročilým varhaníkům. Harmonická struktura vychází ze základních harmonických funkcí a z vedlejších stupňů v tónině. I v hudbě Karla Břízy však lze vystopovat jistou inspiraci a zalíbení v gregoriánském chorálu, především podle časté přítomnosti nepravidelného metra. Ordinarium je proto dělené na takty, které nemají stejný počet dob, dělí se spíše podle textových frází.

Z uvedených jmen je zřejmé, že dnešní tradiční liturgická hudba je živá. Ke krátké, přehledové analýze byli vybráni moderní autoři nejhranějších ordinarií a písní. Písně, ordinaria a žalmy od moderních autorů tradiční liturgické hudby jsou inspirované v moderní artifiční, ale i nonartifiční hudbě. Některé inspirační zdroje tedy mohou být totožné s inspiračními zdroji rytmických liturgických písní.

4.1.2 Varhanní doprovody⁵⁹

Nejpoužívanější varhanní doprovod je dnes asi tzv. „zelený“ doprovod písní z Jednotného kancionálu.⁶⁰ Obsahuje často umělecky hodnotné varhanní doprovody k písním v původních tóninách, některé písně si autoři harmonizovali sami (př. výše uvedení moderní autoři), mnohé starší písně byly nově zharmonizovány, př: *Petrem Ebenem, Zdeňkem Pololánkem* či *Lubomírem Holainem*. Vedoucím redakce této knihy byl *PhDr. Karel Cikrle*. Písně, které existovaly již před vznikem Jednotného kancionálu, již často svůj doprovod měly – nejvíce

---

⁵⁷ Viz JK č. 509

⁵⁸ Viz JK č. 503, 726

⁵⁹ Varhanní doprovod k písním se píše na dva notové řádky – jeden v houslovém klíči, druhý v basovém. Na těchto dvou řádcích jsou dohromady 4 notové linky psány stylem klasického sborového čtyřhlasu – soprán, alt, tenor, bas – přičemž bas se většinou hraje pouze pedálem, existuje však také způsob, že se bas hraje pedálem i levou rukou.

⁶⁰ CIKRLÉ, Karel. *Varhanní doprovod kancionálu*. Praha: Zvon, 1992. ISBN: 80-7113-057-5.

v *Průvodu varhan k Cyrilometodějskému kancionálu*.⁶¹ Tyto doprovody však byly z velké většiny změněny. Původně byly poněkud lidovějšího rázu (ne tolik umělecké, respektovali přirozenou – latentní – harmonii). Mohou tedy dnes být alternativou k dnešním doprovodům, jelikož poměrně velké množství písní z těchto zpěvníků je i v Jednotném kancionálu.

Co se týče snadných varhanních doprovodů Jednotného kancionálu, existují dva „podstupně“: tzv. „červené“ doprovody,⁶² vydané také pod vedením Karla Cikrleho a „modré“ doprovody Jiřího Plhoně,⁶³ které jsou velmi jednoduché, na bázi akordické hry.

Žalmy si ve svých knihách harmonizuje každý autor sám. Některé žalmy či antifony různých výše zmíněných autorů jsou obsaženy v Jednotném kancionálu (jejich čísla začínají číslem 6). Někteří autoři tradiční liturgické hudby mají dokonce svoji knihu žalmů, (tzv. žaltář), např. Zdeněk Pololáník či Petr Eben. V praxi nejpoužívanějšími žaltáři jsou soubory žalmů Josefa Olejníka a Bohuslava Korejse. Oba autoři hudebně čerpají z chorálu (- podle melodických linek a volného rytmu, který vychází z přirozeného přednesu textu). Josef Olejník má ve svých žaltářích žalmy pro celoroční bohoslužebné účely s vypracovaným varhanním doprovodem. Melodicky i harmonicky se Josef Olejník od chorálové inspirace občas odchyluje: kromě chorálové inspirace tu jsou v melodiích některých refrénů patrné vlivy lidových písní či moderní hudby. Oproti Korejsově žaltáři vyžadují doprovody vyšší technickou úroveň varhaníka. Bohuslav Korejs je autorem většiny žalmů v knize *Zpěvy s odpovědí lidu*. Tento žaltář je psán bez varhanního doprovodu, podle předmluvy je totiž varhanní doprovod možností, ne nutností.⁶⁴ Z tohoto faktu lze soudit, že žaltář přísněji respektuje původní chorální melodii. Dalšími charakteristickými jevy jsou: rytmická uvolněnost refrénů – není dělen na takty a melodická linka je vedena podle kontrapunktických

---

⁶¹ HEBELKA, Vojtěch. *Průvod varhan k Cyrilometodějskému kancionálu*. Praha: Česká katolická charita, 1959.

⁶² CIKRLE, Karel a Willi TÜRK, ed. *Kancionál: snadný varhanní doprovod*. Brno: Musica sacra, 2004. ISBN 80-239-3715-4.

⁶³ PLHOŇ, Jiří. *Snadné doprovody písní z kancionálu*. Rosice u Brna: Gloria, 2000. ISBN 80-86200-32-9.

⁶⁴ Viz: Korejsův žaltář str. 7. Žalmy v tomto žaltáři si harmonizuje varhaník sám, nebo má možnost sehnat varhanní doprovod. Žalmy pro bohoslužby po celý rok jsou i s doprovody dostupné na stránkách: Korejs podle užití. In: *SDH*. [online] [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: http://sdh.cz/korejs/podleuziti.html?fbclid=IwAR0Hf8znw8MqD9ESclzmGMEGzcewPAsXtFijeoq9w_DLIP0EGRcnr-BHNk.

pravidel, často opatřena melismaty podle vzoru chorálových melodických linek. Vlivy moderní hudby nejsou dominantní. V žaltáři se často opakují nápěvy, i celé refrény v různých žalmech (např. refrén „*Oslavujte Hospodine, neboť je dobrý*“ můžeme vždy se stejnou melodií vidět u mnoha různých žalmů). Většina žalmů je v jednodušších, dostupných tóninách, (do jedné posuvky).

4.2 Popis dnešního stavu tradiční liturgické hudby

Velkou výhodou zpěvu písní z Jednotného kancionálu je jednotnost a masová znalost těchto písní. Některé písně z tohoto kancionálu jsou staré 400 let, některé jen pár desetiletí, ale jsou všechny hojně užívané v neměnné podobě. Jsou tedy obci věřících dobře známé, snadno se zpívají. Další výhodou je, že jsou všechny součástí jednoho zpěvníku, který má svůj oficiální doprovod, a to dokonce pro různou úroveň hry (viz výše).

Nevýhodou tradiční liturgické hudby jsou určité nároky na doprovod – aspoň elementární schopnost hry na varhany a znalost varhan – jako nástroje, alespoň v konkrétní farnosti. Stále ještě není dostatek kvalifikovaných liturgických hráčů na varhany – i přes snahu různých institucí a spolků – což bývá často důvodem ne příliš uspokojivé úrovně této doprovodné hudby. Dobrý stav varhan je potom také důležitou podmínkou. I přes mnohé pozitivní změny v tomto ohledu a postupně vzrůstající množství restaurovaných nebo nově postavených nástrojů v různých farnostech, je stále ještě většina míst s nástroji v ne příliš dobrém stavu. Varhany nabízejí široké využití – velký výběr rejstříků různých barev a intenzity, široký a plný zvuk, tedy možnost, jak vyjádřit celou škálu emocí a výrazových momentů, stále ještě převládající nedostatečná kvalifikovanost varhaníků ve farnostech tomu ovšem často brání. V takových místech pak rytmické nástroje dokážou poněkud jednodušším způsobem vzbudit zájem posluchačů, (přestože i v tomto případě, pokud se má jednat o dobrou úroveň i hudby rytmické, vyžaduje to jistou erudici a dovednost i od hráčů na rytmické nástroje.)

Přesto varhany a varhanní hudba byla a je obecně ve velké úctě a objektivně zcela vyhovuje liturgickému účelu. O tom také pojednává spis z II. vatikánského koncilu, ve kterém je doslova formulováno: „*Píšťalové varhany ať jsou v latinské církvi ve velké úctě jako tradiční*

*hudební nástroj. Jejich zvuk dovede dodat církevním obřadům podivuhodný lesk a mocně povznést mysl k Bohu a k vyššímu světu.*⁶⁵

Důvodem tohoto „neutěšeného“ stavu varhanní doprovodné složky v našich zemích je bezesporu zpřetrhání tradic minulým, totalitním režimem. Komunistický režim totiž u nás přerušil vývoj jak umělecké, tak neumělecké chrámové hudby, neboť cílem bylo jakoukoli církevní činnost i církev obecně postupně zlikvidovat. Chrámové sbory i veškerá jiná chrámová produkce se postupně velice utlumila. Po revoluci v r. 1989 se sice farnosti opět začaly probouzet, stále však v jejich „renesanci“ hrají důležitější roli ekonomické, provozní a duchovní úkoly. Hudba, oprava varhan a zvonů bývají často až na druhém místě. Arcibiskupství pražské se v 90. letech začalo snažit o zlepšení úrovně varhanní hry i sborových výstupů v kostele, zejména ve velkých městech je tedy tato úroveň vysoká nebo alespoň uspokojivá (viz Úvod). Možná i z důvodu špatné úrovně liturgické hudby v době komunismu u nás našly uplatnění rytmičké mše z Německa a inspirovaly skladatele i interprety. Svůj vliv na to měl i II. vatikánský koncil, který povolil používání i jiných nástrojů než varhan k bohoslužbě. Začal se tedy používat klavír (klávesy), kytara (později i elektrická), baskytara i bicí nástroje pro doprovod rytmičkých liturgických písní, často populárního rázu. Tento styl k nám přišel nejspíše z USA, kde se zpívaly gospely a v liturgické hudbě byly patrné prvky jazzu.

---

⁶⁵ Sacrosanctum konsilium, kpt. 6, čl. 120.

5 Kořeny moderní liturgické hudby

Je třeba se zamyslet nad tvrzením, že moderní liturgická hudba je vymožeností poslední doby, že nemá své kořeny, historii ani uplatnění. Její kořeny je totiž třeba hledat v hudbě populární, která má svou vlastní historii a neoddiskutovatelné místo ve vývoji duchovní hudby 20. století. Také ji nelze přehlížet nebo její funkci prostě banalizovat. Je přítomna, je produkována, má svůj okruh tvůrců, posluchačů i milovníků. Také umí oslovovat, přispívá k evangelizačnímu dění a ovlivňuje celkovou podobu a funkci církevní, liturgické hudby.

5.1 Od gospelu k moderní liturgické hudbě

Rytmická liturgická hudba se k nám dostala z USA, kde také pod vlivem vládnoucího jazzu – na přelomu 19. a 20. století vznikla. Je na místě otázka: *Proč rytmičné písně v liturgii vznikly zrovna v USA?* Spojené státy americké měly – a stále mají – vysoké procento černošského obyvatelstva, které se v průběhu formování své nezávislé existence, již od druhé poloviny 18. století, stávalo upřímně věřícími křesťany. S budováním jejich sakrálních prostor se postupně ustalovala i podoba místní liturgické hudby, která vycházela z původních kulturních tradic černošských obyvatel. Převládala rytmická složka, která formovala i mnohohlasý způsob zpěvu, který se postupně dostával do povědomí těchto obyvatel jako „evropský“ prvek „bílé“ duchovní tradice křesťanské hudby. Přes devatenácté století pak tato verze duchovní hudby nabyla rozměr, který se v „neduchovní sféře“ vývoje tohoto typu hudby začal nazývat „jazzem“. Křesťanství totiž do USA přišlo vlivem kolonialismu již s prvními osadníky z Anglie, kteří přišli podmanit si tento Nový svět již v 17. století. Jak víme, Anglie zde spravovala dlouhou dobu největší území. Křesťanství zde neochabovalo, naopak se upevnilo a je velice zajímavé, že liberální, konzumní a vzorově demokratická země stále udržuje pevné křesťanství – na Boha odkazovaly listiny zakládající první osady, ale odkazují na něj i všechny další úřední listiny, dnešní inaugurační přísaha prezidentů atd. Svou víru berou američané velice vážně, stejně jako svoji státnost.⁶⁶ Většina věřících je protestantského vyznání, je to ale stále odnož křesťanství a jejich hudba ovlivnila i hudbu římskokatolické církve u nás.

---

⁶⁶ Viz: Křesťanství a víra v USA, 1989-2019. In: *Reformace.cz* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: www.reformace.cz/zod/krestanstvi-vira-v-usa-cislo-29.

5.1.1 Jazz⁶⁷

Jazz je tedy jedním z prvních základních typů nonartificiální hudby, který se zformoval na přelomu 19. a 20. století v USA, odkud se potom rozšířil do celého světa. Vznikl na základě míšení dvou odlišných kultur – bělošské (evropské) a černošské (většinou váleční zajatci z Afriky). Mísila se zde hudba afroamerického folklóru (spirituály, blues, denní pracovní písně) s bělošskou hudbou (populární hudba s dechovými orchestry). Do Evropy se jazz rozšířil díky migraci černochů do center koloniálních velmocí, které spravovaly území USA – Paříž, Londýn, Madrid. Jazz vznikl a rozšířil se do světa tedy díky kolonialismu a také zrušení otroctví r. 1865, a to 13. dodatkem ústavy,⁶⁸ kdy se mohli černoši volně pohybovat.

Jazz představuje přelom v hudbě, zpopularizoval nonartificiální hudbu a ovlivnil celý hudební svět. Základním principem v jazzu je uplatnění improvizace, a to v různých více či méně známých stupnicích: církevní mody, různé druhy durové a mollové pentatoniky, všechny mollové stupnice. Klasická durová stupnice se, zvláště při improvizaci, používá nejméně. K doprovodu (nejčastěji klavírnímu) se používají opět různé varianty akordů: zvětšené, zmenšené, nonové, septakordy, samozřejmě i klasické durové a mollové akordy. Typický je osobitý způsob tvorby tónů. Jazzovému hudebníkovi jde hlavně o jeho vlastní hudební ztvárnění dané hudební plochy – o realizaci jeho vlastního zvukového ideálu, často prostřednictvím velmi osobitého způsobu tvorby tónů. Při tom často používá krajní tónové polohy nástroje nebo specifické frázování. Nezbytné pro vznik jazzu bylo také užívání principu beatu, který přišel s černochy z Afriky. Jedná se o motorickou vzrušivost, akcentovanou úderovou pulzací rytmu na bicí nástroje ve spolupráci s kontrabasem – zcela nový způsob, který ovlivnil téměř veškerou další nonartificiální hudbu. Princip beatu umožnil jazzovému improvizátorovi mnohem větší svobodu improvizace i možnost riskování, protože s rytmickou pulzací bicích nástrojů se mnohem více snížilo nebezpečí, že improvizátor „sleze“ (řeceno muzikantským slangem) ze základního metra skladby či písně.

---

⁶⁷ Viz: POLEDŇÁK, Ivan, Igor WASSERBERGER a Antonín MATZNER. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*. Praha: Supraphon, 1980. s. 169-175. Dále jen: Encyklopedie.

⁶⁸ Viz: Fakta: Zrušení otroctví v jednotlivých zemích, 1999-2019. In: *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/fakta-zruseni-otroctvi-v-jednotlivych-zemich/r~i:article:491522/?redirected=1555448686>.

Jmenujme základní druhy jazzových žánrů, které ovlivňují podobu rytmičké liturgické hudby u nás. Hlavním druhem je *gospel*, o kterém bude řeč v následující podkapitole. V době vzniku jazzu začaly ve velkém vznikat *bigbandy* (jazzové kapely), které se zabývaly různými jazzovými žánry: *swing*, *blues*, *boogie woogie*, *ragtime*, později vzniká i orchestrální *symfonický jazz*. Příkladem jednoho z nejznámějších jazzových improvizátorů je např. Louis Armstrong, jehož osobitý styl improvizace se také zapsal do dějin jazzu. Své koncerty a turné začal podnikat až v době, kdy byl jazz již plně rozvinut i v Evropě (první evropské turné měl r. 1932), první vystoupení amerických jazzových kapel (*bandů/dixielandů*) se odehrála r. 1919. Původně v jazzových kapelách hráli pouze černoši, až později vznikají i „bělošské“ jazzové kapely.

5.1.2 Gospel⁶⁹

Nadpisem kapitoly 4.1 bylo již napovězeno, že první liturgické písně byly nejspíše gospels, vycházející přímo z jazzové hudby. Žánr gospel se velice často zaměňuje se *spirituálem*. Tyto dva žánry mají sice společnou kulturní i územní genezi, liší se však časem svého vzniku. Spirituál – jako „duchovní píseň“ – v názvu s latinským slovním základem (*spiritualis* = duchovní) totiž vznikl daleko dříve než gospel i jazz (spirituál je ostatně jeden z žánrů, ze kterých se jazz vyvinul). Spirituál je černošská duchovní píseň, která vznikla, podobně jako jazz, vzájemným ovlivňováním bělošské a černošské duchovní hudby. Bylo to v době, kdy si noví obyvatelé USA teprve utvářeli svoji křesťanskou kulturu, proto tato jiná liturgická hudba vznikla právě zde. Spirituál vznikl v době přílivu černošských otroků z Afriky na americké území, přibližně ve 20. letech 19. století. Černoši byli často utlačováni a zneužíváni pro těžkou práci, hudba pro ně tedy představovala uvolnění v jejich těžkém životě.

Tzv. *gospel songs* je tedy novou generací spirituálů. Je to opět především černošská duchovní píseň, ve které se kříží prvky původního spirituálu, jazzu a populární hudby bělošské kultury (již výše zmíněné písně s doprovodem dechového orchestru, které se hrávaly v ulicích atd.), jakožto i lidové hudby, která má s populární hudbou někdy dost společných znaků. Gospel vznikl začátkem 20. století – přibližně v 1. a 2. dekádě 20. let 20. století. Z této doby také pochází první nahrávky gospelových písní na gramofonových deskách. Tyto písně byly

---

⁶⁹ Viz: Encyklopedie s. 110.

provozované i nahrávané většinou přímo v modlitebnách ve spolupráci s *reverendy*.⁷⁰ Gospely byly potom dále ovlivňovány populární hudbou, která se začala masově vyvíjet vlivem jazzových principů a také francouzských i anglických zábavních podniků, starajících se o každodenní zábavu pro pracující. Představení obsahovala drobné scénky, písně či vyprávění historek apod. Anglie a Francie byly hlavními koloniálními mocnostmi vlastníci a obhospodařujícími nemalé území v USA. Z tohoto důvodu došlo pak po zrušení nevolnictví k migraci černochů a s nimi i jazzových kapel do center těchto států. Velký boom zábavních podniků s jazzovými a populárními písněmi nastal po 1. světové válce, kdy se móda těchto podniků rozšířila po celé Evropě.

5.2 Rozšíření moderní liturgické hudby v České republice⁷¹

V Evropě se začaly ukazovat tendence k moderní liturgické hudbě především po 2. světové válce, snad i proto na ni II. vatikánský koncil reaguje. Tyto tendence se ovšem nešířily nijak závratnou rychlostí, zejména v komunistických zemích ne, kam patřila samozřejmě i naše republika. Za objevení a rozšíření této hudby u nás došlo až v době politického uvolnění – v období tzv. *Pražského jara*, v letech 1967-1968. Poprvé od skončení 2. světové války byla opět možnost cestovat do zahraničí a tehdejší komunistický režim byl na omezenou dobu tolerantnější. První rytmické křesťanské písně se k nám dostaly z Německa a jejich české verze se zpívaly na skautských i různých jiných mládežnických setkáních. Informace o šíření těchto písní jsou obtížně dohledatelné, neboť se všechno muselo odehrávat v částečné ilegalitě. Podle informací z bakalářské práce Bc. Terezy Venclové byly první rytmické písně při mši produkovány v kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí kapelou, (dnes bychom řekli scholou), *Poutníci* r. 1967.⁷² Dalším „ohniskem“ šíření rytmických mší byla skupina *Malostranští usedlíci*, kteří sídlili v kostele sv. Josefa na Malé Straně. Tyto informace lze dosud získávat od pamětníků, např. od doc. MUDr. Víta Petrů CSc., který si v r. 1968 ze své cesty do Rakouska přivezl „kytarovou mši“, což byl vlastně spirituál přeložený do němčiny.

---

⁷⁰ Reverend je označení pro kněze v USA.

⁷¹ Kapitoly 5.2 a 5.2.2 viz: Rozhovor s doc. MUDr. Vitem Petrů, CSc 29. 8. 2019.

⁷² VENCLOVÁ, Tereza. *Rytmická mše a její počátky a vývoj v Letohradě-Orlici*. Praha, 2019. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. s. 27, 28.

Tuto „mši“ pak do češtiny přeložil tehdejší farář kostela sv. Josefa na Malé Straně. Mše se stala jednou z prvních rytmických mší u nás a jmenovala se *Pán je mezi námi, aleluja*. Pan Vít Petru byl svým „nálezem“ velmi inspirován. Nadále překládal písně, později psal také vlastní. Jmenujme alespoň jeho zhudebnění *Popelky nazaretské*,⁷³ což je původně básnická sbírka Václava Renče. Popelku nazaretskou později Karel Bříza zharmonizoval i pro smíšený sbor.

Osob a míst kolem úplných počátků rytmických liturgických písní u nás bylo jistě více. Společnými jmenovateli úplných začátků byli nejspíše: Praha, Pražské jaro, mše pro děti a mládež a inspirace v zahraničí (Německo, Rakousko). Německo či Rakousko se stalo pro naši podobu rytmické liturgické hudby jakýmsi prostředníkem mezi Spojenými státy, ze kterých rytmické křesťanské písně vyšly. Tyto země se po 2. světové válce staly ekonomicky vyspělými, což mohlo zapříčinit další migraci černochů z center bývalých koloniálních velmocí do těchto zemí. Ovšem, s rozvojem médií a hudebních nosičů, byla v ekonomicky i politicky vyspělé zemi jistě úrodná půda pro šíření rytmických křesťanských písní i bez faktoru migrace černochů. A díky již zmiňovanému Pražskému jaru a (alespoň dočasné) možnosti vycestovat, se tyto písně dostaly i k nám.

5.2.1 Poutníci

Poutníci byli nejspíše úplně prvním hudebním uskupením zabývajícím se rytmickými liturgickými písněmi v České republice. Velkou zásluhu na tom měl tehdejší farář v kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí, páter Pavel Kuneš, který od počátků velice prosazoval reformy II. vatikánského koncilu a aktivní účast věřících při bohoslužbě. V době Pražského jara byly pro novou liturgickou hudbu poměrně dobré podmínky, část rytmické mše u sv. Ignáce byla dokonce v roce 1968 natočena v krátkém filmu *Československé jaro 1968*. Ani tehdejší komunistická strana neměla v době Pražského jara s rostoucí oblibou rytmických liturgických písní velký problém, ovšem někteří věřící byli z těchto nových neznámých tendencí poněkud nejistí: „*Některé katolíky mrzelo, že přišlo do kostelů něco, co v jejich mládí nebylo. Nevěděli nic o protestech, které vyvolal vstup varhan do kostelů kolem roku 1000 a tak se obávali o svou víru. Tehdejší pražský biskup František Tomášek dostával kritické dopisy a žádosti o zakázání kytar v kostelích. V této těžké chvíli jsme ho navštívili spolu s Petrem Ebenem a doložili mu písemně prospěšnost pastorační i oprávněnost hudební. Nebezpečí bylo*

---

⁷³ Viz: PETRŮ, Vít, SVOBODA, Pavel, ed. *Popelka Nazaretská*. Praha: Společnost pro duchovní hudbu, 1992.

zažehnáno,⁷⁴ píše Pavel Kuneš. Poutníci tedy nejspíše stáli u úplného zrodu rytmičkových mší u nás. Jako svou první rytmičkovou mši uvádějí *Slyš nás, ó Pane, na výsosti*, v překladu Dany Vejborové,

5.2.2 Malostranští usedlíci

Od r. 1969 začala v Praze působit další kapela, tedy jedna z prvních schol. Byly to *Malostranští usedlíci* v kostele sv. Josefa v Praze na Malé Straně. Tento kostel se tak stal dalším ohniskem šíření rytmičkových mší. Schola vznikla v okruhu již zmiňovaného pana Víta Petrů, který si nápad s rytmičkovými mšemi „přivezl“ z Rakouska. U svatého Josefa se tedy začaly také hrát rytmičkové mše. Zajímavé je, že se hrály s varhanami, s kytarou a bicími. „*Varhaník po provedení rytmičkové mše odcházel z kůru se slovy: „Chval Boha, jak moha,“ tak jemu se to moc nelíbilo, ale lidem se to začalo docela líbit, takže jsme každou poslední neděli v měsíci tam hráli,*“ říká pan Vít Petrů v rozhovoru. Písňe byly určeny spíše k poslechu, lidé je neznali a tenkrát nebyly takové možnosti operativního šíření not. Jednalo se o zhudebněná propria, ordinarium se hrálo varhanní, většinou od Karla Břízy. V začátcích rytmičkových liturgických písni se tedy jednalo hlavně o celé rytmičkové mše, tedy o písňe na každou část mešního propria, které mají společné hudební či textové téma (nebo obojí). Důkazem je i část s názvem *Mešní celky* v řadě zpěvníků Hosana, právě první díl jich obsahuje nejvíce. V dnešní praxi se při mši hrají a zpívají spíše jednotlivé písňe než mešní celky. První rytmičková mše provedená u sv. Josefa byla již zmiňovaná mše *Pán je mezi námi, aleluja*, kterou pro Malostranské usedlíky přeložil z němčiny místní farář, pan Ladislav Pokorný.⁷⁵

Přestože se zmiňovaná skupina jmenovala Malostranští usedlíci usedlíky její členové rozhodně nebyli. Velmi intenzívně cestovali po celé České republice, šířili své nahrávky i notové materiály. To se samozřejmě nelíbilo totalitní cenzuře (- po r. 1969), která jim posléze zakázala cestovat a distribuovat notové materiály i nahrávky.

Rytmičkové liturgické písňe se za doby normalizace (- v následujícím období po okupaci sovětskými vojsky) – i přes opačné snahy přísné totalitní cenzury – postupně šířily, i když

---

⁷⁴ Citace i informace viz: Poutníci. In: *ABC svatých*. [online] [cit. 2020-02-10]. Dostupné z: <http://www.abcsvatych.com/mp3/poutnici.htm>.

⁷⁵ Viz e-mail od pana Víta Petrů, 16.2.2020, archiv Lukáše Doležala.

velmi obtížně: samizdatem, černým tiskem, tajnými koncerty apod. Ve větší míře se mohly začít šířit až po tzv. Sametové revoluci – po r. 1989, kdy se mohla prodávat CD a legálně šířit noty. Začala vznikat hudební tělesa produkující tuto hudbu a postupně se pro ně vžil název „scholy“.

5.2.3 Ztracená kapela

Nejvíce schol začalo tedy vznikat až po revoluci. Některé však vznikly i v nebezpečné a nepříznivé době normalizace. Nejznámější z nich je *Ztracená kapela*, rovněž z Prahy, která ovšem, na rozdíl od Malostranských usedlíků, působí dodnes. Ztracená kapela se inspirovala hlavně skupinou *Spirituál kvintet*. Jak uvádějí na svých stránkách, po jejich vzoru zpívají a hrají spirituály, ovšem ne na koncertech, ale hlavně v kostelích, a samozřejmě ne na takové umělecké úrovni. Tato kapela vznikla kolem písničkářky Jany Svobodové-Březovské, která je autorkou mnoha písní. Jejím členem je také známý právník a politik Pavel Svoboda, nebo další osobnosti jako Božena Šárková a Jan Štěpančík ad.⁷⁶

5.2.4 Střípky⁷⁷.

O rozšíření a popularizaci rytmických křesťanských písní se také velkým dílem zasloužila olomoucká schola *Střípky*. Ještě pod názvem *Schola studentů olomouckých fakult* doprovázela r. 1995 setkání mládeže s papežem Janem Pavlem II. na Svatém Kopečku u Olomouce, které se stalo legendárním. Ovšem nejvíce se zasloužila o popularizaci rytmických křesťanských písní nahráváním alb (kaset) s názvem *Střípky*. První album bylo vydáno ještě v téže roce a schola se podle něj potom začala nazývat Střípky. V roce 1993, o dva roky později, vyšel první díl zpěvníku *Hosana*,⁷⁸ což znamenalo mimo jiné oficiální přijetí rytmických křesťanských písní nebo také písní tzv. *křesťanského folku* mezi písně vhodné pro doprovod liturgie. Střípky se v této době, důležité pro etablování nové liturgické hudby, staly fenoménem a postaraly o její propagaci a šíření. Schola vydala ještě album *Střípky 2*, právě tato 2 alba se stala legendárními. Neobsahovala pouze autorské písně scholy Střípky, ale

---

⁷⁶ Viz: *Ztracená kapela* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://zk.sdh.cz/>.

⁷⁷ Viz: VIZUS, 2019. *Střípky desetileté*. In: *Hudba na radiu Proglas* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://hudba.proglas.cz/noklasik/aktuality-noklasik/stripky-desetilete/>. Zde i údaje o albech.

⁷⁸ *Hosana: zpěvník křesťanských písní*, 1993. Praha: Portál. ISBN 80-7178-045-6. Dále jen: *Modrá Hosana*.

známé kytarové písně (př. *Rájem*,⁷⁹ *Hosana*,⁸⁰ *Tobě patří chvála, Díky za Tvůj kříž*⁸¹), které naaranžoval Josef Fojta pod uměleckým vedením Pavla Kociána. R. 1999 vydala její „komornější formace“ *Anima Una* album *Na cestě*. Poslední album scholy Střípky (společně s Anima Una) se nazývá *Abba Otče* a specializuje se na hymny ze světových a evropských setkání mládeže (název je hymna ze světového setkání mládeže v Čenstochové r. 1991⁸²). O současném působení scholy není známo, dá se tedy předpokládat, že ukončila svoji činnost.

5.2.5 Shrnutí

Je tedy zřejmé, že rytmická liturgická hudba není záležitostí poslední, mladé generace věřících. I když je stále výsadou spíš mladých lidí, rozhodně oslovuje věřící různého věku. Generace 60. let, která jako první v naší republice začala s tímto typem liturgické hudby, vychovala a inspirovala další generaci, která je následovala, a tak se tato hudba rozrůstá a vyvíjí dodnes. Dnešní generace mladých již rytmické písně produkuje a interpretuje „ve velkém“. Budoucnost liturgické hudby bude nejspíše záviset na postojích církve a věřících, a především na porozumění, toleranci a spolupráci jednotlivých hudebníků.

---

⁷⁹ Viz Modrá Hosana č. 219.

⁸⁰ Viz příloha č. 2. Zdroj: Koinonia č. 25.

⁸¹ Viz Koinonia č. 132, 77.

⁸² Viz Koinonia č. 118.

6 Dnešní podoba rytmické liturgické hudby

6.1 Inspirační zdroje

Moderní liturgická hudba v sobě odráží spoustu hudebních žánrů, nejen těch, ze kterých vzešla, ale i dalších, vzniklých ve 20. století i dodnes vznikajících. O žánrech, které daly vznik rytmickému liturgickému písni, již bylo pojednáno. V této kapitole budou popsány žánry, které se odráží v současných a nově vznikajících liturgických písních. Na tyto písně, jakožto i na liturgické písně či skladby v průběhu historie, mají samozřejmě silný vliv dobové hudební tendence.

6.1.1 Gospel

Informace o tomto hudebním útvaru již zazněly – v této kapitole budou „vypíchnuty“ jen některé moderní liturgické písně, které jsou gospelskem přímo ovlivněny, nebo dokonce žánrově spadají pod gospel. Známý je překlad gospelu *It's me, it's me, oh Lord* zvaný *To já, ó, Pane můj*. Tato píseň pochází původně z evangelického prostředí, neboť církve v USA jsou převážně protestantské, používá se ovšem i v jiných církvích, včetně katolické. V katolických kruzích je také velmi známá píseň *Nám, Pane, dal jsi slovo své*,⁸³ která je napodobeninou výše uvedené písně. Dalšími písněmi ovlivněnými gospelskem jsou např.: *Bud' světlem nám*,⁸⁴ *Připravujte cestu, Bůh je záštita má*.⁸⁵ Tyto písně jsou ovlivněné i jinými, modernějšími žánry, prvky gospelu či staršího spirituálu jsou zde ovšem také dosti patrné.

6.1.2 Country

Country je žánr, který také vznikl v USA, téměř souběžně s jazzem. Vstupuje tedy do nonartificiální hudby ve stejné době a má svůj podíl na utváření dalších hudebních žánrů. Country je hudební forma amerického venkova, který byl odlišný od hudebního stylu ve městech. Původní zdroj country písní byly písně amerických přistěhovalců z Evropy, a to

---

⁸³ Viz Modrá Hosana č. 421.

⁸⁴ Viz příloha č. 3. Zdroj: *Zpěvník: Celostátní setkání mládeže Žďár nad Sázavou*, 2012. Praha. Pro vnitřní potřebu vydala Sekce pro mládež ČBK a Asociace křesťanských sdružení mládeže, o.s. č. 61. Dále jen: Žďárský zpěvník.

⁸⁵ Viz Modrá Hosana č. 214, 416.

hlavně z Britských ostrovů. Velká Británie je navíc ohniskem dalšího žánru, který je country podobný a často je s ním také spojován, a to *folku*. Folk původně znamenal anglosaskou lidovou píseň, kterou začali mnozí interpreti napodobovat, z toho vznikl dnes známý folkový styl „amatérského“ písničkářství s kytarou, na profesionálnější úrovni i s dalšími nástroji (baskytarou, bicími, klavírem a klávesovými zvuky).⁸⁶

Hudební styl amerických přistěhovalců z Evropy byl izolován od hudebního stylu ve městech až do 20. let 20. století, do té doby tedy vznikala čistý žánr country, potom se začal mísit i s jazzem a vznikly další podžánry: *western swing*, *bluegrass*, *tradiční country*, *později vznikl i country rock*.⁸⁷ Pro country je typickým nástrojem akustická kytara, která byla a částečně ještě je ústředním nástrojem moderní liturgické hudby. Dalším nástrojem je kontrabas, popřípadě dnes baskytara, dále banjo nebo i housle. Bicí nástroje dnes v country mají často také svoji roli, nejsou ovšem typické pro „čistou country“. Žánrem country jsou nejvíce ovlivněny starší rytmičné liturgické písně, záleží ovšem na zpracování jednotlivých těles, zde je pár příkladů: *To anděl kámen odvalil; Přijmi, Pane; Chvalte, služebníci*,⁸⁸ *Slunce Kristovy lásky*.⁸⁹

6.1.3 Rock

I rocková hudba má kořeny v jazzu a dalších žánrech, které se z něho vyvinuly. Pochází tedy opět z USA, konkrétně z lidové hudby amerických černochů, kteří různě migrovali po evropských centrech a postupně během 20. století ovlivňovali evropskou hudbu i kulturu. Především mladé lidi lidová hudba amerických černochů oslovovala a z tohoto míšení kultur vznikla v 50. letech 20. století právě i rocková hudba. Ve své čisté formě byl rock bělošskou napodobeninou černošské lidové hudby v podobě *Rythm and Blues*, který se vyvinul z jazzu a jeho principu beatu – rytmičné pulzaci bicích nástrojů. Velký význam měl celkový zvukový charakter rockové skladby, který byl obohacován elektrickými nástroji. Později se rock stal velkým žánrovým proudem, který se mohutně rozrostl. Ovlivnil ovšem také hlavní proud populární hudby, takže dodnes oslovuje široké masy lidí. Populární hudba z rocku převzala

---

⁸⁶ Viz: Folk a folk rock 60. let. In: *Česká televize* [online]. [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/27-folk-a-folk-rock-60-let/>

⁸⁷ Viz Encyklopedie s. 67-69.

⁸⁸ Viz Modrá Hosana č. 251, 468, 72.

⁸⁹ Viz příloha č. 4. Zdroj: Koinonia č. 50.

především rytmiku s typickým zvukem baskytary, vábivou melodickou linku a také zvukový ideál plnosti s elektrickými nástroji. Z rocku se vyvinulo spoustu dalších žánrů, např. *punk rock*, *country rock*, *pop-rock*, *slow rock* ad.⁹⁰

Pro dnešní rockovou hudbu je charakteristická především elektrická kytara, potom samozřejmě bicí nástroje a baskytara, popřípadě syntetické zvuky klávesových nástrojů. Někdy je těžké určit, zda je píseň rocková či tzv. pop-music, protože rock ovlivnil populární hudbu v obrovské míře. Platí však, že rock je „tvrdý“ žánr, ve kterém má velké slovo plnost elektrických nástrojů a tvrdý beat. Později vznikla také nejtvrdší odnož rocku zvaná metal nebo také *heavy metal*, který je charakteristický mnoha těžkými údery do bicích, temným zvukem elektrických nástrojů i temným vyzněním celé skladby.

V dnešní době se konají dokonce i rockové mše, existují rockové kapely, které skládají rockové písně s duchovní tematikou. Tyto rockové písně jsou ovšem většinou určeny pouze pro jejich vlastní koncertní výstupy. Pokud se však tyto písně stanou oblíbenými u věřícího publika a splňují požadovaná kritéria, mohou se stát použitelnými i pro liturgii. Rockově ovlivněné liturgické písně jsou např.: *At' požehnán je Bůh; Ježíš, přítel hříšných*;⁹¹ *Větší je náš Bůh*⁹² či *Hymnus k Duchu svatému*.⁹³

6.1.4 Populární hudba

Termín *populární hudba* je velice těžké úzce definovat. Obecně se jedná spíš o *nonartificiální hudbu*, která však může hranici „nonartificiálnosti“ překračovat, pokud dosáhne obecné estetické kvality. Je však charakteristická líbivými melodiemi oslovujícími masu lidí, většinou jednoduchou harmonií a v dnešní době značnou multižánrovostí. Populární hudba se nedá popsat jako jeden žánr, protože je ovlivněna více žánry najednou – a také z nich vychází.

---

⁹⁰ Viz Encyklopedie s. 329-331.

⁹¹ Viz: CHLOUBA, Petr. *Ty jsi důvod: současné světové chvalozpěvy 1*. Praha: Rosa, 2008. č. 8.

⁹² Viz CHLOUBA, Petr. *Ty jsi důvod: současné světové chvalozpěvy 2*. Praha: Rosa, 2012. č. 98.

⁹³ Viz příloha č. 5. Zdroj: Žďárský zpěvník. č. 66.

Pro populární píseň je charakteristická standardizovaná forma – sloky, refrén, kytarové sólo, bridge (= „most“ mezi sólem a refrénem) apod. Standardizované jsou také melodické a harmonické obraty, vokální složky, rytmické pulzace apod. Populárních žánrů jsou typické svým emotivním nábojem. Hudebně je tento fenomén umocněn rytmickou i basovou pulzací, oslovujícími melodiemi a plnými instrumentálními harmoniemi s elektrickými nástroji, vyvolávajícími kladné emoce a příjemné pocity.⁹⁴

Podle popsaných melodických linek a ostatních charakteristik by do žánru populární hudby mohly spadat např. písně: *Hosana*; *Červíčku Jákobův*; *Ježíš, nejkrásnější ze všech jmen*;⁹⁵ *Zde jsem*.⁹⁶

6.1.5 Klasická hudba

Klasickou hudbou se zde rozumí především *artifciální* (= umělecká) *hudba*, která dodržuje klasické hudební formy: sonáta, fuga, symfonie, opera atd. Pro tuto hudbu se vžil také název *vážná hudba*. Je pro ni typické používání nástrojů klasického symfonického orchestru: smyčce, dechy, bicí (tympány, činely, velký a malý buben), klavír, harfa. Moderní liturgické písně inspirované klasickou hudbou jsou také často inspirované populární hudbou, jelikož je v dnešní hudbě velkým trendem tyto dva žánry spojovat, do tzv. *cross-overu*. Vážnou i populární hudbou se například inspirovala i *moderní oratoria*, ze kterých se (stejně jako z opery) vyvinul muzikál a jsou (možná zatím) hrané spíše v divadle a scénicky. Mluvíme o *Jesus Christ superstar* nebo o méně známém muzikálu *Narozený* od skupiny *Michael*.⁹⁷

Písně inspirované klasickou hudbou bychom mohli vybírat podle toho, že se zpívají i mnohohlasým způsobem a je možné je provádět jak s kytarou, tak s varhanami. Taková kritéria splňují například: *Voda života*, *Z Tvé ruky*⁹⁸ nebo *Korunovaná hvězdami*.⁹⁹

---

⁹⁴ Viz Encyklopedie s. 311-316.

⁹⁵ Viz Koinonia č. 25, 175, 29.

⁹⁶ Viz příloha č. 6. Zdroj: Koinonia č. 182.

⁹⁷ Viz: Michael, 2016-2018. *White-rocková skupina Michael* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://www.michael.cz>. Zde můžeme najít i onen muzikál *Narozený*.

⁹⁸ Viz Koinonia č. 202, 216.

6.1.5.1 Zpěvy z Taizé

Zpěvy z Taizé jsou natolik svébytné, obsáhlé a známé, že si zaslouží zvláštní podkapitolu. Zpěvy pochází z francouzské vesnice Taizé, kde bratr Roger založil mužskou křesťanskou komunitu, ve které se dodnes sdružují lidé z různých křesťanských církví. Tato komunita začínala v průběhu 2. světové války, v roce 1949 se rozšířila a bratr Roger pro ni napsal pravidla, zahrnující život v prostotě a *celibátu* (= v čistotě, bez partnera). Tato pravidla jsou typická pro křesťanské řády.¹⁰⁰

Podle své hudební struktury lze hledat jistou dávku inspirace v klasické, vážné hudbě – dají se hrát s varhanním doprovodem, s orchestrem, vícehlasým způsobem „a capella“, ale i na kytaru. Samozřejmě je možné identifikovat i vlivy jiných žánrů – stručnost hudební výpovědi, jednoduchá melodika, harmonie zpravidla minimalizovaná na základní harmonické funkce apod. Typická je pro ně také *ekumeničnost*, což znamená, že písně jsou jednotné a platné pro všechny křesťanské církve. Navíc jsou vděčné a oblíbené pro svou interpretační nenáročnost, zpěvnost, jednoduchost a opakování nápěvu – podle potřeby. Zpěvy z Taizé jsou přítomny ve známých zpěvnících, jako je Hosana a Koinonie, mají ale také svůj vlastní zpěvník.¹⁰¹ Příklady nejznámějších zpěvů: *Laudate Dominum*,¹⁰² *Každý den*, *Surrexit Christus*¹⁰³ nebo různé verze antifony *Aleluja*.

6.1.6 Lidová píseň

Nejsnadnější a nejpřístupnější definice lidové písně je, že nemá autora, vzniká spontánně a šíří se ústně – nejprve na vesnici, kde byla vymyšlena, poté v regionu, a pokud je oblíbená, může se rozšířit po širším území. Lidové písně vznikaly od nepaměti. Pozornost hudební veřejnosti si získaly asi od konce 18. století, potom především v 19. a 20. století, kdy se lidová píseň stala velkou hudební inspirací a impulsem pro kompozice autorů v oblasti artificiální (i jiné)

---

⁹⁹ Viz příloha č. 7. Zdroj: Korunovaná hvězdami. In: *Is. muni.cz* [online]. [cit. 2019-12-01]. Dostupné z: https://is.muni.cz/www/carduel/noty/sbm/Korunovana_hvezd/Korunovana_hvezdami.pdf?fbclid=IwAR0wloaDdZwfOUxm8tW9lQbcOfalQSJyq_OoR1sSdCPm3mLAH8-gVCsr9aw.

¹⁰⁰ Viz: Komunita. In: *Taizé* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: https://www.taize.fr/cs_rubrique325.html.

¹⁰¹ HOLAN, M., ed. *Zpěvy z Taizé*. Praha: Kairos, 1990. Dále jen: *Zpěvy z Taizé*.

¹⁰² Viz příloha č. 8. Zdroj: *Zpěvy z Taizé* č. 63.

¹⁰³ Viz *Zpěvy z Taizé* č. 14, 67.

hudby. Podle hudební struktury jednotlivých nápěvů lze usuzovat dobu jejich vzniku. Starší – modální, často moravské lidové písně – mají určitě starší hudební původ a inspiraci než pravidelně periodicky členěné, dur–mollové české lidové písně, které prozrazují mnohem mladší dobu svého vzniku.

Některé lidové písně se objevují s novým – duchovním textem i v kancionálu. Vliv lidových písní však zaznamenávají i moderní liturgické písně. Některé pochází i ze zahraničí. Např. naši píseň *Bárka*¹⁰⁴ můžeme v Itálii slyšet jako liturgickou píseň s varhanním doprovodem. Dalšími liturgickými písněmi ovlivněnými lidovou písní jsou např. *Madona*,¹⁰⁵ *Chci oslavovat*.¹⁰⁶

6.2 Zpěvníky¹⁰⁷

Počet, kvalita a zájem o zpěvníky odráží míru oblíbenosti tohoto liturgického hudebního směru. Pro šíření a společný zpěv jsou právě zpěvníky nezbytnou nutností.

6.2.1 První zpěvníky

O prvních zpěvnících jsou poměrně obtížně dohledatelné informace. Začaly se totiž šířit v úzkých kruzích již od počátků rytmičtých liturgických písní, tedy od konce 60. let minulého století. Postupně se začaly šířit ve větším počtu, ovšem samizdatově – v omezených počtech, později i v exilových nakladatelstvích v částečné či úplné ilegalitě. V rámci této podkapitoly se tedy bavíme o všech předrevolučních zpěvnících, neboť mají podobnou nebo shodnou strukturu svého uspořádání: většinou nejsou uvedeni autoři, není uveden ani žádný další text navíc, např. další informace o písni apod. Je to tedy pouhý notový materiál zachycující vlastní píseň s textem. Úplně prvním zpěvníkem byl nejspíše *Hlaholík*,¹⁰⁸ který sestavil již zmiňovaný Karel Cikrle. Zpěvníků, a hlavně jejich vydání bylo více. Nejrozšířenějšími i

---

¹⁰⁴ Viz Modrá Hosana č. 19.

¹⁰⁵ Viz Modrá Hosana č. 122.

¹⁰⁶ Viz příloha č. 9. Zdroj: Koinonia č. 92.

¹⁰⁷ Všechny písně ze 2 nejužívanějších zpěvníků – Koinonia a Hosana (všechny díly) jsou naskenované a dostupné na internetových stránkách tzv. Malé scholy Rožnov pod Radhoštěm, viz: *Malá schola Rožnov pod Radhoštěm* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://schola.wi.cz/index.php>.

¹⁰⁸ CIKRLÉ, Karel. *Hlaholík*. Brno: Nutria Brno, 1970. Jen pro vnitřní potřebu.

nejobsáhlejšími předrevolučními zpěvníky byly nejspíše: *Magnificat*¹⁰⁹ a *Cantate*.¹¹⁰ Minimálně *Cantate* se dočkalo i porevolučního vydání, v té době ovšem začaly vznikat strukturované, oficiálně vydávané zpěvníky, obsahující známé a používané písně i z předrevolučních zpěvníků.

První zpěvníky tohoto typu obsahují celé rytmičné mše, písně vhodné pro liturgii, ale i obecně folkové písně. Nejsou koncipované jako liturgické zpěvníky, ale spíš jako zpěvníky tzv. *křesťanského folku*. *Cantate* a *Magnificat* již obsahují převážně křesťanské písně, ale také světské, které našly uplatnění při setkáních mladých věřících při různých příležitostech. Jednalo se většinou o jednoduché, ne příliš komplikované písně, které bylo možné využít během různých křesťanských společenství nebo v rodinách.

6.2.2 Hosana

Ještě dnes stále hojně využívaný je zpěvník *Hosana*, který má již 3 díly, první vydání prvního dílu bylo r. 1993.¹¹¹ Od svého dalšího dílu je odlišen modrou barvou obalu. *Hosana* již plně počítá s použitím rytmičných písní v liturgii, je také již propracovaná, písně jsou rozdělené pro různé příležitosti a u většiny písní jsou uvedeni také autoři (na rozdíl od prvních zpěvníků). První díl zpěvníku *Hosana* je stále velice známý a užívaný a má tmavě modrou barvu. Základní rozdělení zpěvníku je na: *písně, mešní celky, zpěvy z Taizé a písně před jídlem a po jídle*. Již z této základní struktury je patrné, že písně v něm obsažené jsou určené nejen ke zpěvu při mši, (což je zde nové!), ale i k různým jiným příležitostem v každodenním životě křesťana. Ve zpěvníku je snadná orientace mezi písněmi pomocí vysvětlujících poznámek a dalších informací. (Např. „M“ – značí písně určené ke mši, „OB“ písně obecné apod.). A tak je možné dohledat, např. ve které části mše se daná píseň může provozovat, při jaké příležitosti – (*adorace, díky, prosby, život s Ježíšem, k Panně Marii, ke křtu, za zemřelé* apod.), popř. pro kterou dobu během liturgického roku (*Vánoce, Velikonoce, Půst, Advent, K Duchu svatému ad.*). Tzv. *obecné písně* (značené písmenem OB) nejsou za žádných

---

¹⁰⁹ *Magnificat: Sborník křesťanských písní*. Rok a místo vydání neuvedeno.

¹¹⁰ *Cantate: rytmičné písně*, 1985. Litoměřice: Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta, Jen pro vnitřní potřebu CMBF, povoleno pod ev.č. 202. Dále jen: *Cantate*.
Informace viz: VENCLOVÁ, Tereza. *Rytmičná mše a její počátky a vývoj v Letohradě-Orlici*. Praha, 2019. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. s. 19, 20.

¹¹¹ Viz 5.2.3

okolností určené ke mši, pouze ke hraní při různých společenských setkáních. Písně, které nejsou označeny písmenem M nejsou doporučeny ke mši, ovšem na rozdíl od obecných písní nejsou ke mši přímo zakázány. První díl tohoto zpěvníku obsahuje úctyhodných 704 písní, od jednoduchých dětských popěveků, přes „chytlavé“ táborákové písně až po hodnotné liturgické písně inspirované výše uvedenými žánry.

Druhý díl byl poprvé vydán r. 1996,¹¹² je také velice užívaný a má zelenou barvu. Přestože byl vydán relativně brzy po prvním dílu, najdeme v něm také velké množství písní (celkem 612). Má stejné značky u názvů písní jako přechází díl. Má i podobné základní dělení, a to na: *písně, mešní celky, tematické celky a zpěvy z Taizé*. Novinkou tohoto dílu jsou dva tzv. tematické celky. Každý celek je souborem písní na jedno ústřední téma: *Legenda o sv. Anežce* a *Ecce Homo*. Např. celek *Ecce Homo* obsahuje 16 písní, které dohromady tvoří „moderní pašije“. Vypráví příběh o umučení Páně od Jidášovy zrahy až po Kristovu smrt. Jde o textově i hudebně propracované písně, které jsou často vícehlasé, dokonce s naznačenými pěveckými „rolemi“. Dají se tedy provozovat jako jakési „malé oratorium.“ Druhý díl zpěvníku Hosana navazuje na předchozí díl i multižánrovostí a možností různého využití písní. Obsahuje více písní, v jejichž notovém zápisu je vícehlas a obsahuje hudebně náročnější písně. Najdeme zde však i jednoduché, velmi působivé písně pro děti.

Třetí díl byl poprvé vydán r. 2006,¹¹³ s oranžovým přebalem. Obsahuje větší množství písní pro děti – s jednoduchými texty, nekomplikovanými nápěvy a jednoduchou harmonickou strukturou. Písně pro mládež a dospělé se v tomto dílu zpěvníku Hosana objevují také, ale v mnohem menším rozsahu než v předchozích dílech. Celkem zde najdeme 388 písní. Je jistě dobré, že se novější Hosana orientuje více na písně pro děti, protože písním pro mládež a pro dospělé se speciálně věnují jiné zpěvníky: např. Koinonia, a především tzv. „chválové zpěvníky“. Třetí – poslední díl zpěvníku Hosana – kvůli svému rozdílnému obsahu už nemá písně tak pečlivě hierarchizované a dělené jako předchozí dva díly. Je členěn na pouhé tři významové oddíly: *písně, ordinaria* a *dětské písně*. Písně vhodné ke zpěvu při liturgii jsou

---

¹¹² Glogar, Josef. *Hosana 2: zpěvník křesťanských písní*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-543-1. Dále jen: Zelená Hosana

¹¹³ ŠTĚPANČÍK, Jan a Jana SVOBODOVÁ-BŘEZOVSKÁ. *Hosana 3: zpěvník křesťanských písní*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-090-9. Dále jen: Oranžová Hosana

označené ikonou kostela. Podrobnější dělení zde není, počítá se s liturgickou zkušeností uživatelů zpěvníku.

Všechny díly zpěvníku Hosana jsou velice praktické, hojně užívané a oblíbené. Obsahují velké množství písní, které jsou velmi pestré svým žánrem i možnostmi využití. Najdeme zde tedy písně s různými tématy a pro různé příležitosti. Stejně tak různé jsou i žánry a tzv. „úrovně“. Pod onou „nižší“ úrovní se chápé píseň, která má jednoduchou melodii, krátký text s častým opakováním a harmonické realizace s převahou základních harmonických funkcí. Jsou to většinou jednoduché popěvky, které jsou vděčné při užití na dětských letních táborech či při dětských i mládežnických setkáních. Dají se snadno zapamatovat, zpívat i hrát. Mluvíme např. o písni: *Kdo je pánem džungle, Haleluja šabalaba*,¹¹⁴ *Kdo stvořil* či *Láska Kristova*.¹¹⁵ Naopak velmi náročné jsou písně inspirované jazzem, např.: *Zvěstuj dál Boží lásku*¹¹⁶ či *Chvalozpěv vykoupěných*.¹¹⁷ Tyto písně vycházejí melodicky z jazzových tónin (- časté posuvky před notami, vymykající se dané tónině), často střídají tonální centra (- tóninová vybočení v rámci jednotek akordů, ale i změny tónin v rámci řádků). Jsou navíc složitější i rytmicky (- časté synkopy a mnoho osminových not za sebou) a sledy akordů jsou často velmi překvapivé.

Vydání prvního dílu zpěvníku Hosana se stalo přelomovým pro vnímání křesťanských rytmických písní. Přestaly mít pejorativní nádech hodnocení tzv. „táborákového křesťanského folku“ a povýšily na hudební žánr, který je oficiálně přijatelný k produkci při liturgii. O tom se také zmiňuje text předmluvy Petra Ebena v úvodu prvního dílu zpěvníku.¹¹⁸ Některé písně se hrály při liturgii již před tím, ovšem až nyní jsou oficiálně brány jako liturgické. Možná překvapí svou přítomností v seznamu autorů jména jako jako Josef Hrdlička či Petr Eben. I takoví autoři se rádi připojili k multižánrovosti dnešní podoby liturgické hudby.

---

¹¹⁴ Viz: Oranžová Hosana č. 298, 281 – Haleluja šabalaba viz příloha č. 10.

¹¹⁵ Viz: Modrá Hosana str. 98, 116.

¹¹⁶ Viz příloha č. 11, zdroj: Zelená Hosana č. 319

¹¹⁷ Viz: Oranžová Hosana č. 55

¹¹⁸ Viz: Modrá Hosana, úvod.

6.2.3 Koinonia¹¹⁹ (= společenství)

V dnešní době již existuje poměrně mnoho zpěvníků, které se svým obsahem zaměřují na rytmické liturgické písně. V současnosti je jedním z nejužívanějších zpěvníků tzv. *Koinonia*, a to především ve své nejnovější, rozšířené verzi - (z r. 2016). Na poslední stránce tohoto vydání je uvedeno, že k prvnímu vydání došlo už v roce 1993, tedy stejně jako u zpěvníku *Hosana*. Dalších šest vydání ovšem vyšlo samizdatově a nebylo úplně jednoduché je získávat. Je tedy velkým přínosem, že poslední vydání – z r. 2016 – je již oficiální, a to pod záštitou *Arcibiskupství olomouckého*. Je také obsažnější, ve srovnání s poslední verzí zpěvníku obsahuje 54 nových, oblíbených, dosud nezveřejněných písní.

Koinonia je dost propracovaný zpěvník: u jednotlivých písní je uvedeno, při které části mše se podle ČBK mají používat. Dělení písní podle zkratk u jejich názvů je podobné jako u zpěvníků *Hosana*: písně vhodné ke mši jsou označené písmenem M, u kterého je uvedena zkratka určené části mše, liturgické doby či vhodné církevní příležitosti (např.: *díky, prosby, dětské, obecné, k Panně Marii* atd.). Písně obsažené v tomto zpěvníku jsou skutečně nejznámější. S rostoucími požadavky na rytmickou liturgickou hudbu roste také trend zpívání těchto písní vícehlasně, nejčastěji čtyřhlasně. Harmonizování vícehlasu ovšem nezvládne každý, je potřeba mít pokročilé hudební vzdělání. Zřejmě z těchto důvodů se u notových zápisů novějších písní stále častěji objevují vícehlasy, což dokazuje i nejnovější vydání tohoto zpěvníku.

Koinonia se nevyznačuje takovou žánrovou a „úrovňovou“ pestrostí jako zpěvník *Hosana*. Soustřeďuje se především na oblíbené a známe písně určené ke zpěvu při mši. Neobsahuje mnoho písní pro děti a pro každodenní příležitosti. Soustřeďuje se na vžitě a v církvi preferované – spíš nekomplikované a snadno realizovatelné písně. Výjimkou jsou poněkud náročnější písně, např.: *Chleba a víno neseme, Zvěstuj dál Boží lásku* či *Lásku neuhasí ani velké vody*.¹²⁰

---

¹¹⁹ Viz 3.1.1

¹²⁰ Viz *Koinonia* č. 160, 173, 215.

6.2.4 Chválové zpěvníky

Pojem *chválové písně* je rozebrán níže (kapitola 6.4.4), nicméně, z názvu vyplývá, že se jedná o písně, které chválí Boha, vzdávají mu díky. Takovéto písně jsou stále oblíbenější a stávají se populární i mimo sakrální prostory. Jsou vhodné jak pro liturgii, tak pro adoraci či rozjímání v kostele, ale i pro nejrůznější koncerty. Nejspíše prvním zpěvníkem těchto písní je *Celým srdcem*.¹²¹ Dnes má již 5 řad (- první řada vyšla r. 1995). Dohromady je ve všech řadách obsaženo asi 200 písní. Některé z nich najdeme i v jiných zpěvnících (Hosana, Koinonia), např.: *Otče náš nebeský*; *Bůh je síla má*; *Vyvyšuji Tebe, Pane*.¹²² Najdeme v nich však i známé písně, které v jiných zpěvníkových materiálech nenajdeme, např.: *Emanuel*; *Hledejte nejprve Boží království* či *Tvé srdce chci mít*.¹²³

Dalším a novějším zpěvníkem chválových písní je *Ty jsi důvod*.¹²⁴ Dnes má již tři zpěvníkové řady a obsahuje také současné světové chvály v českých překladech. Ačkoli první řada tohoto zpěvníku vyšla v roce 2008, mnoho písní z tohoto zpěvníku není v seznamu schválených písní od ČBK z r. 2015. Přesto jsou velice známé a oblíbené a nejsou v rozporu s podmínkami určenými ČBK pro liturgickou píseň. Hrají se tedy při liturgii i bez oficiálního schválení, ale odkazují se na vyjádření ČBK, že se jedná o „*reprezentativní, nikoli taxativní výčet*“.¹²⁵ Zde je pár příkladů písní ze zpěvníku *Ty jsi důvod*: *Ať požehnán je Bůh, Řeka Tvé lásky*,¹²⁶ *Větší je náš Bůh*.¹²⁷

V notovém zápisu písní v těchto zpěvnících se poměrně často objevuje vícehlas (nejčastěji u refrénů), jinak převažuje klasický jednohlas s kytarovými značkami akordů. Písně jsou často

---

¹²¹ CHLOUBA, Petr. *Celým srdcem: kompletní zpěvník*. Praha: Rosa, 2011. ISMN: 979-0-7065-1810-7. Dále jen: *Celým srdcem*

¹²² Viz Koinonia č. 58, 155, 87.

¹²³ Viz *Celým srdcem* č. 173.

¹²⁴ CHLOUBA, Petr. *Ty jsi důvod: současné světové chvalozpěvy 1*. Praha: Rosa, 2008. Dále jen: *Ty jsi důvod I*. CHLOUBA, Petr. *Ty jsi důvod: současné světové chvalozpěvy 2*. Praha: Rosa, 2012. Dále jen: *Ty jsi důvod II*. CHLOUBA, Petr. *Ty jsi důvod: současné světové chvalozpěvy 3*. Praha: Rosa, 2018.

¹²⁵ Viz: Směrnice ČBK s. 27.

¹²⁶ Viz: *Ty jsi důvod I* č. 1, 30.

¹²⁷ Viz: *Ty jsi důvod II* č. 98.

zahraničního původu – (viz 6.4.4). Adaptacím, překladům a úpravám pro české církevní prostředí se věnují i naši interpreti (*Adorare, VeKa, SBM, GOOD WORK* atd. – viz dále). Nahrávky s adaptacemi písní nahrávají na CD a internetový kanál YouTube.¹²⁸ Zveřejňováním adaptovaných písní se vytváří jakýsi „model“ provádění těchto písní, který pak velmi často napodobují další scholy a hudební skupiny zabývající se produkcí moderní duchovní hudby – při koncertních i liturgických příležitostech. Notové materiály mají tito hudebníci buď ve vlastních zpěvnících, nebo jen v internetové podobě, často však zpívají a hrají z paměti a reprodukuji „naposlouchanou“ verzi ze zvukových nosičů.

6.2.5 Ostatní zpěvníky

Poměrně rozšířené je vydávání zvláštního zpěvníku na celostátní a celosvětové setkání mládeže, který se potom často používá pro další liturgické účely, např. *žďárský*¹²⁹, *olomoucký*¹³⁰ či *krakovský*¹³¹ zpěvník. Velice praktický je také zpěvník *zpěvů z Taizé*, které jsou napsané s akordy, ale i ve čtyřhlasých úpravách, podle tohoto zpěvníku se tedy tyto písně dají celkem snadno interpretovat. I některé scholy mají svůj vlastní zpěvník, asi nejznámějším zpěvníkem tohoto typu je zpěvník *Učedníci*¹³² (viz dále).

Poměrně novinkou je internetový zpěvník *ProScholy.cz*,¹³³ který obsahuje neuvěřitelné množství křesťanských písní. Stačí zadat název písně a objeví se text písně s akordy + informace o tom, pro které příležitosti či části mše se píseň hodí. Dále je u písně uveden autor, zpěvníkový zdroj, (pokud k dané písni existuje), a internetový odkaz, kde je možné si provedení písně poslechnout. Je to velmi praktická verze notového materiálu, snadno dostupná, návodná, dokonce s hudebním příkladem. Její podoba – pouhý text s kytarovými značkami – umožňuje i méně zdatným hudebníkům píseň uspokojivě reprodukovat.

---

¹²⁸ Youtube.com. [online] [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com>.

¹²⁹ Zpěvník: *Celostátní setkání mládeže Žďár nad Sázavou*, 2012. Praha. Pro vnitřní potřebu vydala Sekce pro mládež ČBK a Asociace křesťanských sdružení mládeže, o.s. Dále jen: Žďárský zpěvník.

¹³⁰ Zpěvník: *Celostátní setkání mládeže Olomouc*, 2017. Praha. Pro vnitřní potřebu vydala Sekce pro mládež ČBK a Asociace křesťanských spolků mládeže, z.s. Dále jen: Olomoucký zpěvník.

¹³¹ Zpěvník: *Světový den mládeže Krakov*, 2016. Praha. Pro vnitřní potřebu vydala Sekce pro mládež ČBK a Asociace křesťanských spolků mládeže, z.s. Dále jen: Krakovský zpěvník.

¹³² HRUBÝ, Josef. *Učedníci*. Praha: Rosa, 1999. Dále jen: Učedníci.

¹³³ Zpěvník pro scholy [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://zpěvník.proscholy.cz>.

6.2.6 Doprovody k písním

U rytmických liturgických písní převažuje zápis doprovodu k písni v podobě jedné notové linky základní melodie a nad ní kytarové značky akordů. V prvních zpěvnících se ještě ve značné míře objevovaly pouze značky akordů nad textem. První díl zpěvníku Hosana již od tohoto způsobu zápisu písní upouští a použije jen v případě, že se jedná o píseň s melodií, která je už na jiném místě zpěvníku uvedena, (stejným způsobem je tato problematika řešena v Kancionálu). Výjimečně se ve zpěvnících objevuje vokální stylizace do čtyřhlasu.

Oproti varhanním doprovodům může být převažující jednohlasý způsob zápisu písní ve zpěvnících velká výhoda. Takový způsob zápisu totiž poskytuje interpretovi – či zúčastněným interpretům – velkou volnost a možnost kreativního zpracování písně. Nevýhodou však zůstává, že v případě nezkušenosti, malé invence či hudebních znalostí interpretů může taková varianta způsobit velmi „banální“ a nezajímavý způsob hudební produkce. Je také jistě žádoucí, aby si obec věřících měla šanci zazpívat a připojit se k hudební oslavě Pána vlastním zpěvem, zvláště při slavnostních příležitostech tomu jistě nebrání improvizovaný dvojhlas ani vícehlas, ani větší počet nástrojů. Jistě zní lépe a zajímavěji, pokud doprovod obsahuje různé improvizované či stylizované „vyhrávky“, přede hry, mezihry a dohry.

6.2.7 Aranže písní

Aranží písní je míněna především vlastní harmonizace písně v podobě akordů. Autoři písní často nacházejí inspiraci v současné populární hudbě, v tzv. „main-streamu“ a v lidové písni. Z toho vyplývá, že harmonické rozložení nejužívanějších funkcí má těžiště v základních harmonických funkcích s vedlejšími stupni, místa harmonických dominant jsou pak často realizována v podobě dominantních septakordů. Tento styl aranží je vděčný při dětských mších, protože má velmi jasnou, předvídatelnou a jednoduchou harmonickou strukturu, která odpovídá dětské písni. Může to být ovšem dobré i pro jiné příležitosti, jelikož se s tím dá dobře invenčně pracovat – zpívat melodii s improvizovaným dvojhlasem, dá se relativně snadno harmonizovat vícehlas, i různá nástrojová oživení jsou díky tomu jednodušší. Díky těmto stylizacím pak píseň nezní banálně a je možné ji použít i při běžné mši pro dospělé.

Písně, které se inspiroují jazzem či klasickou hudbou, mají potom většinou sofistikovanější aranže: alterované akordy, mnohá překvapivá tóninová vybočení, mimotonální dominanty ad. Takové písně jsou prokomponovanější a není často třeba do nich dalším způsobem zasahovat.

Zejména novější písně mají komplikovanější strukturu a najdeme v nich prvky z většího množství různých stylů. Mívají prokomponovanou podobu a velmi často zde najdeme čtyřhlasou úpravu pěvecké linky. Mnohé písně mají vypsána nástrojová sóla a ozdobné melodické linky. Často však také notový zápis neodpovídá zažitě interpretační podobě písně. Jedinou cestou je pak hledat cestu k cílené interpretaci poslechem tradiční verze písně na zvukových nosičích, nebo je podle vlastní hudební zkušenosti objevit v rámci vlastní interpretační představy.¹³⁴

Tóninová rozloha písní je jednoduchá – nejčastěji durové a mollové tonality, (s převahou durových). S ohledem na produkci bývají voleny tóniny s menším množstvím posuvek, jen výjimečně se objeví složitější tonalita. Nejčastěji užívané tóniny jsou: G dur, D dur, A dur, E dur či H dur.

Dá se předpokládat, že aranžování rytmických liturgických písní se bude ještě vyvíjet a specifikovat, a to různým způsobem. Vícehlasé zpěvy a zastoupení různých nástrojů – kromě kytary, kláves, baskytary a bicích také housle, flétny, trubka, saxofon, elektrická kytara a různé syntetické zvuky kláves – jsou stále oblíbenějšími. Zde je potřeba pamatovat na již zmíněné *Instrukce musicam sacram*, které pojednávají o potřebě různých žánrů a stylů písní při liturgii. Kromě spolupráce s tradiční liturgickou hudbou je potřeba hrát tyto hodnotné, ale interpretačně náročnější písně společně s těmi, které si mohou účastníci se bohoslužebného dění snadno zazpívat, které jsou pro ně známé a nekomplikované.

---

¹³⁴ Při bohoslužbách a oficiálních církevních setkáních se autorská práva na danou píseň či stylizaci neřeší. Při koncertech, zvláště u těch výdělečných, by se na ně dbát mělo.

6.3 Autoři

V této kapitole si ukážeme významné autory rytmických liturgických písní, a to od počátků tohoto liturgického hudebního stylu v naší republice – až po současnost. Nebude se jistě jednat o úplný výčet, což je při charakteru písní a celého liturgického směru nemožné. Velké procento písní nemá známého autora, nebo naopak v současné době počet nově tvořících autorů neustále roste a jejich jména je obtížné stoprocentně zmapovat. Okruh našeho zájmu se tedy omezí pouze na autory většího počtu opravdu známých písní, které jsou zařazeny do užívaných zpěvníků, a samozřejmě na ty, kteří nejsou uvedeni v pozdějších či předchozích kapitolách.

Autory rytmických liturgických písní většinou nelze klasifikovat jako tvůrce v rámci jediného žánru či inspiračního zdroje, který zdánlivě v písních převažuje. Pro tyto autory je typické, že skládají poměrně velké množství písní, které mohou být velmi rozmanité a vzájemně kontrastní. Některé osobnosti však vykazují ve své tvorbě příslušnost k určitému stylovému výrazu. Např. kapela Učedníci vykazuje nejvíce prvků charakteristických pro folk a country, Bob Flídr se specializuje na jednodušší dětské písně (ovšem ne vždy – viz dále), Jiří Černý se inspiruje populární hudbou (opakované působivé a zapamatovatelné melodie). Oba autoři jsou však zároveň kreativní umělecké osobnosti, takže samozřejmě jejich celková tvorba atakuje i vlivy dalších žánrů.

6.3.1 Vít Petrů a Jana Březovská-Svobodová

Po Poutnících byl zřejmě prvním autorem rytmických liturgických písní již zmiňovaný pan Vít Petrů, který skládal hudbu na texty Václava Renče, př.: *Popelka Nazaretská*¹³⁵ či *Nastal čas*.¹³⁶ Spolupracoval také s textařkou Marií Holkovou, př.: *Píseň k sv. Josefu, Děkuje Pánu* či *Ejhle, Hospodin přijde*.¹³⁷ Další autorkou je Jana Březovská-Svobodová, př.: *Čeho se bát* či *Skrze něj*.¹³⁸

---

¹³⁵ Viz 5.2

¹³⁶ Viz Modrá Hosana č. 158.

¹³⁷ Viz Modrá Hosana č. 187, 426, 59.

¹³⁸ Viz Modrá Hosana č. 33, 229.

Přiznání autorství (některých) písní výše uvedených autorů přinesla až Hosana. Mnohé další písně, které vyšly z jejich pera, najdeme ve zmiňovaných prvních zpěvnících: Cantate a Magnificat. Jejich jména u písní ovšem ještě nesměla být uvedena.

6.3.2 Učedníci¹³⁹

Bohatou „studnicí“ rytmických liturgických písní je kapela *Učedníci*, někdy žánrově označovaných jako *křesťanský folk*. Převažujícím žánrem její produkce je folk a country. Nejčastěji užívaným nástrojem při doprovodu jejich písní je akustická kytara. Bicí nástroje se v nahrávkách jejich písní téměř nevyskytují, což je pro novější žánry (populární hudba, rock) nepříznačné a nepravděpodobné. Texty jejich písní jsou o životě (o našem dnešním životě nebo o životě biblických postav), což je také typické pro žánr folkové hudby. Tato kapela hraje dodnes. Má dva členy – Josefa Hrubého a Daniela Černína. V minulosti měla ještě o dva členy víc – byli jimi Pavel a Jana Drábkovi. Skupina vznikla r. 1985 a vydala celkem 11 CD. Dala liturgickému provozu mnoho známých a užívaných písní, př.: *Mana, Volám haleluja, Blahoslavenství, Až zazní hlas zvonů*¹⁴⁰ či *Maria* (Máš v duši píseň).¹⁴¹ Učedníci mají také vlastní zpěvník s akordy i s melodickými linkami svých písní.¹⁴²

Skupina Učedníci se velice zasloužila o rozšíření oblíbenosti písní *křesťanského folku*. (V letech, kdy skupina začínala, nebyly tyto písně liturgické. Teprve zpěvník Hosana vybral některé, které se mohou podle církevních orgánů hrát při liturgii). Jejich písně jsou textově i hudebně propracované, zároveň je hudba jejich písní velmi podmanivá a snadno zapamatovatelná.

6.3.3 Karel Řežábek

Toto jméno můžeme často číst nad písněmi v Koinonii. Karel Řežábek je velice aktivní – je pastorem *Křesťanského společenství Plzeň*, vedoucím křesťanského společenství „3pé“. Káže, píše knihy, překládá a nahrává písně. Je také vedoucím křesťanské kapely – scholy *Filia*. Pro

---

¹³⁹ Viz: *Učedníci*, 2019 [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://www.ucednici.cz>.

¹⁴⁰ Viz *Učedníci* s. 84, 1, 11, 123.

¹⁴¹ Viz příloha č. 12. Zdroj: *Učedníci* s. 126.

¹⁴² Viz 6.2.5

nás jsou důležité rytmické liturgické písně, které napsal, otextoval či přeložil. Na *internetových stránkách Karla Řežábka*¹⁴³ je možné si přečíst veškeré informace o jeho aktivitách a lze také dohledat všechny písně, na kterých se podílel. Uvedme alespoň pár příkladů těch nejznámějších. Karel Řežábek se u mnohých písní postaral o jejich text – buď otextoval českou píseň, nebo přeložil či přetextoval původní, zahraniční verzi písně.

Písně, které celé sám složil jsou: *Haleluja, sláva; Otče náš nebeský*;¹⁴⁴ *Jsme děti Tvé*.¹⁴⁵ Mnohé zahraniční křesťanské písně opatřil českou verzí, např.: *Můj Bůh je můj štít; Byl člověk jako já; Zpívat píseň lásky smím; Tvoje jméno vyznávám*.¹⁴⁶ Písně, na kterých se spolupodílel jako textař: *Zde jsem; Hosana; Chvalte, služebníci; Můj králi, má spáso*.¹⁴⁷

6.3.4 Jiří Černý

Jméno Jiří Černý je v Koinonii vůbec nejužívanější jméno, také ve zpěvníku Hosana samozřejmě najdeme jeho jméno. Jiří Černý je hudební publicista a kritik, uznávaný expert především na populární hudbu. Spolupracoval s Českou televizí, stále spolupracuje s Českým rozhlasem, píše knihy a novinové články. Na svých stránkách má také nahrané své pořady o známých umělcích a hudebních skupinách, určené mimo jiné pro vzdělávací účely pro studenty. Jeho velice hojná minulost i současné aktivity jsou na jeho internetových stránkách.¹⁴⁸ Podívejme se na liturgické písně, které složil.

Jiří Černý je většinou u písně uveden sám, skládá tedy celé písně – melodii i text, např.: *Všechny národy, Ave crux, Zpívej, brzy už přijde Pán*,¹⁴⁹ *Ordinádum*.¹⁵⁰ Mnoho jeho písní je také napsaných jako kánon: *Pod Tvým křížem, Effatha, Neseme, Pane, chléb a víno, Do stínu*

---

¹⁴³ Osobní stránky Karla Řežábka, 2007. In: *3pe.cz* [online]. [cit. 2019-11-20] Dostupné z: http://www.3pe.cz/index.php?page=osob_karel.

¹⁴⁴ Viz Koinonia č. 187, 58.

¹⁴⁵ Viz příloha č. 13. Zdroj: Koinonia č. 49.

¹⁴⁶ Viz Koinonia č. 63, 146, 183, 204.

¹⁴⁷ Viz Koinonia č. 182, 25, 18, 179.

¹⁴⁸ *Jiří Černý*, 2007 [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://www.jiri-cerny.wbs.cz>.

¹⁴⁹ Viz Koinonia č. 20, 42a, 201.

¹⁵⁰ Viz příloha č. 14. Zdroj: Koinonia č. 207.

křídel Tvých, Eucharistia.¹⁵¹ Jak bylo řečeno v úvodu kapitoly o autorech, u písní Jiřího Černého je patrný vliv populární hudby – časté podmanivé, opakující se melodie. Písně jako *Ave crux* či *Zpívej, brzy už přijde Pán* jsou v jistých znacích podobné zpěvům z Taizé: jsou krátké, mohou se opakovat mnohokrát za sebou s různými rytmickými, nástrojovými i hlasovými úpravami. Také se dají hrát jak na rytmické nástroje, tak i na varhany.

6.3.5 Vojtěch Král

Vojtěch Král je také plodným autorem rytmických liturgických písní. Vydal zpěvník *Metanoia*,¹⁵² který obsahuje již starší písně „z let 1988-1996“, některé z nich se ovšem používají dodnes. V užívaných zpěvnících (hlavně v Koinonii) je většina jeho písní přímo doporučená ke mši, písně se však většinou hodí k více příležitostem.

Příklady některých známých písní z jeho pera: *Nade mnou se smiluj*,¹⁵³ *Na hlubinu zajed’; Ježíši, Ty jsi chléb živý; Co svět nemůže dát; Dar z Tvých darů*.¹⁵⁴ Vojtěch Král je příkladem autora výrazově kontrastních písní – např. *Nade mnou se smiluj* či *Co svět nemůže dát* si vystačí se základními harmonickými funkcemi a obsahuje jednoduché a působivé, často opakující se melodie (patrná inspirace v populární hudbě), oproti tomu píseň *Dar z Tvých darů* má těžiště ve své harmonické struktuře – je harmonicky komplikovanější, obsahuje tóninové vybočení, synkopický rytmus a má rychlejší tempo, je v ní patrná inspirace jazzem.

6.3.6 Bohuslav „Bob“ Fliedr¹⁵⁵

B. Fliedr je český spisovatel, publicista, politik a autor křesťanských písní. Působil v publicistické redakci ČT, spolupracoval s několika novinami a časopisy: např. *AD (Anno Domini)*, *Lidové noviny* a *Týden*. Byl také kandidátem do senátu a je vedoucím dětského pěveckého sboru *Bobci*, se kterým také realizuje své písně.

---

¹⁵¹ Viz Koinonia č. 57, 78, 79, 83, 137.

¹⁵² KRÁL, Vojtěch. *Zpěvník Metanoia: duchovní písně [z let 1988 - 1996]*. Ilustroval Jiří ŠTOURAC. Praha: Metanoia, 1997. ISBN 80-902181-0-5.

¹⁵³ Viz příloha č. 15. Zdroj: Koinonia č. 75.

¹⁵⁴ Viz Koinonia č. 105, 106, 108, 224.

¹⁵⁵ Viz Bohuslav Fliedr. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 – [cit. 2020-02-06]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bohuslav_Fliedr.

Bob Fliedr nemá tolik písní v Koinonii, ale o to víc jich má v řadě zpěvníků Hosana. Nemá na kontě příliš písní hodících se ke mši (- alespoň podle rejstříků ve zpěvnících), má ovšem spoustu dětských písní, které jsou určeny k různým každodenním příležitostem, např.: *Čistá jak studánka*, *Vzdejme Pánu díky*, *Ranní prosba*, *Večerní prosba*, dále k Panně Marii a svatým: *Rozžihá*, *Růžencová*, *Dej mi duše*.¹⁵⁶ Bob Fliedr je však autorem rytmičké mše, ze které je jedna z nejužívanějších písní k obětování: *Přijmi, Pane*.¹⁵⁷ Vydal celkem devět alb svých písní, první byly vydávány samizdatově ještě před revolucí, např. *Pjasonky 1-5*. Poměrně známá je jeho píseň *Do kostela v džínách*¹⁵⁸ ze stejnojmenného alba (r. 1994). Poslední dvě alba nahrál se svým dětským sborem *Bobci*. Poslední, velmi úspěšné album *Bílé sáří* bylo vydáno r. 2010.

6.3.7 Autoři z varhanní hudby

Pozoruhodným jevem v nových hudebních směrech v současné liturgii jsou autoři liturgické hudby, kteří se orientovali či orientují především na tu tradiční hudbu (= s varhanním doprovodem). Je to jistě velmi dobrá zpráva o tom, že mosty mezi oběma typy liturgické hudby existují a rytmičké písně jsou pro liturgii možnou alternativou. Mluvíme především o třech autorech: *Zdeňkovi Pololáníkovi*, *Josefu Hrdličkovi a Petrovi Ebenovi*. V rytmičké liturgické hudbě se angažoval i *Karel Bříza*. Nemáme však od něj autorské písně, ale harmonizace písní jiných autorů pro smíšený pěvecký sbor např. *Popelka Nazaretská*,¹⁵⁹ *Mezi hvězdami*.¹⁶⁰

Z výše uvedené trojice autorů je nejplodnější textař Josef Hrdlička, tedy *Mons. Josef Hrdlička, pomocný biskup olomoucký*. Je spoluautorem několika písní v kancionálu, je ale také autorem poměrně známých rytmičkových písní ve zpěvníku Hosana: *Rozsévač*, *Radujme se, bratři*.¹⁶¹ Jak v kancionálové, tak v rytmičké tvorbě se nejčastěji pojí s hudebním skladatelem

---

¹⁵⁶ Od písně *Čistá jak studánka* po *Dej mi duše* viz *Modrá Hosana* č. 35, 275, 222, 264, 225, 226, 39.

¹⁵⁷ Rytmičká mše viz *Modrá Hosana* č. 466-470, *Přijmi, Pane* je č. 468, zároveň příloha č. 16.

¹⁵⁸ Viz *Zelená Hosana* č. 108 (pod názvem *Kristus Pán*).

¹⁵⁹ Viz 5.2

¹⁶⁰ Viz příloha č. 17. Zdroj: Archiv Kláštera Nová Říše.

¹⁶¹ Viz *Modrá Hosana* č. 224, 400.

Zdeňkem Pololáníkem, jejichž společného autorství vzešla např. celá rytmiická mše, uvedená ve zpěvníku Hosana.¹⁶²

Posledním autorem z varhanní hudby, kterého je třeba jmenovat, je *Petr Eben*. Nemá na kontě tolik rytmiických písní pro liturgii, je ovšem pozoruhodné, že se angažoval i v této oblasti. Je však významnou hudební autoritou, která podpořila význam existence alternativních cest soudobé liturgické hudby. Slova podpory a vysvětlení důležitosti žánrového rozrůznění liturgické hudby jsou zachycena v předmluvě prvního dílu zpěvníku Hosana, která již byla zmíněna. Jeho nejužívanější a nejoblíbenější rytmiická liturgická píseň je *Chleba a víno neseme*,¹⁶³ která je součástí celé rytmiické mše – *Truvérské*.¹⁶⁴ O Petru Ebenovi je známé, že svou kompoziční inspiraci čerpal ve staré hudbě, tato rytmiická mše ve stylu renesančních truvérů je toho dokladem.

6.3.8 Další autoři

Zabývat se všemi autory rytmiických liturgických či obecně křesťanských písní by určitě vystačilo jako samostatné téma pro novou práci. V této kapitole byli zmíněni autoři, jejichž písně jsou pro alternativní liturgickou hudbu zásadní (viz 6.2). Někteří autoři již byli zmíněni v rámci historie těchto písní a někteří jsou uvedeni v kapitole Hudební tělesa. V kapitole popisující existující zpěvníky jsou samozřejmě písně i mnoha dalších autorů. Autoři nejmladších písní či jejich aranží jsou většinou členy různých kapel – schol, které budou popsány v následující kapitole.

---

¹⁶² Viz Modrá Hosana č. 432–436.

¹⁶³ Viz příloha č. 18. Zdroj: Modrá Hosana č. 473.

¹⁶⁴ Viz Modrá Hosana č. 471–475.

6.4 Hudební tělesa

Tato kapitola se zabývá známými hudebními tělesy zabývajícími se moderní liturgickou hudbou, pro které se vžil název *scholy*. Původní význam slova „schola“ znamenal vokální hudební těleso zabývajícího se zpěvem gregoriánského chorálu. Dnešní termín tedy vystihuje i alternativní hudební tělesa produkující moderní liturgickou hudbu. V posledním desetiletí vzniklo a doposud vzniká velké množství takových schol, s rozdílným počtem svých členů, a to nezávisle na velikosti farnosti, ale v přímé závislosti na schopnostech, nadšení a aktivitě mladé generace hudebníků – nevarhaníků. Představme z tohoto velkého množství hudebních uskupení alespoň některé scholy v České republice, které považujeme za etablované, známé a autorské – produkují své vlastní písně nebo alespoň své úpravy známých liturgických písní.

6.4.1 Schola brněnské mládeže – SBM¹⁶⁵

Je velice známou scholou, můžeme ji často slyšet při různých mládežnických akcích – jejím největším výstupem bylo asi světové setkání mládeže v Krakově v roce 2016, kde měla v českém sektoru na starost hudební program po celý týden. Vystoupila také na celostátním setkání mládeže ve Žďáru nad Sázavou v roce 2012. Účinkovala i na diecézním setkání mládeže v Brně v roce 2008 a neustále se podílí na liturgické hudbě při bohoslužbách, při Noci kostelů a jiných církevních akcích, vystupuje však i koncertně. Proslavila se také zpracováním a nahráním oficiální české verze *Hymny světových dní mládeže v Krakově*

---

¹⁶⁵ Viz: *Schola brněnské mládeže*, 2019 [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.sbmka.cz>.

2016.¹⁶⁶ Kvalita této nahrávky se stala vzorem pro ostatní tělesa tohoto typu. Schola má mnoho členů, disponuje orchestrálními smyčcovými a dechovými nástroji, ale také klávesami, kytarami, baskytarou a bicími nástroji. Má své sólisty a početný sbor. Byla založena roku 2002 sborníkem *Štěpánem Policírem* a *Martinem Novákem*. Štěpán Policíř je dodnes sborníkem a dirigentem, Martin Novák je vynikající zpěvák a stará se o hudební aranže a úpravy písní. Z názvu vyplývá, že schola působí především v Brně, ale díky její proslulosti ji můžeme slyšet a vidět i v jiných částech České republiky

Tato schola má velký sociálně-hudební přesah. Během jedné mše totiž dokáže zazpívat moderní píseň pro rytmické nástroje, píseň z Taizé upravenou pro klasický orchestr a sbor, ale nebrání se ani písním s varhanním doprovodem. Tato schola je vzorem moderního hudebního tělesa zabývajícího se liturgickou hudbou. Vydala celkem pět alb, které neobsahují jejich vlastní písně, ale písně jimi zpracované a upravené. Verze některých písní se staly vzorem pro mnoho dalších schol po celé České republice.

---

¹⁶⁶ Viz příloha č. 19. Zdroj: Krakovský zpěvník č. 12. Nahrávka viz: Hymna SDM Krakov 2016 – česká verze. In: *Youtube.com* [online]. [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=04ZYRjcXbl4>.

6.4.2 Adorare¹⁶⁷

168

Tato schola naopak vyniká vlastní tvorbou písní. Jejich repertoár se rozšiřuje po českých farnostech a dostává se do repertoáru i mnoha jiných schol. Počtem vlastních písní je tato schola v České republice doslova bezkonkurenční, její popularita je tedy přirozená. Dalším těžištěm její činnosti jsou také překlady a úpravy cizojazyčných křesťanských písní – (např: *Oceány*¹⁶⁹). Stala se tedy důležitým zdrojem liturgických písní, ze kterých čerpají scholy z celé České republiky.

Vedoucí scholy je *Marie Vaňková* a disponují velmi charakteristickým nástrojovým složením pro tento typ hudebních uskupení: kytara, elektrická kytara, baskytara, bicí, klávesy. Svě

---

¹⁶⁷ Viz: *Adorare*, 2019 [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.adorare.cz>.

¹⁶⁸ Foto viz: *Adorare – Příspěvky*, 2019. In: *Facebook.com* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/AdorareVK/photos/a.542560569150573/2555018297904780/?type=3&theater>.

¹⁶⁹ Viz příloha č. 20. Zdroj: *Oceans*, In: *Adorare*, 2019 [online]. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: <http://www.adorare.cz/files/shares/noty/oceans.pdf?fbclid=IwAR0ySB0rw-ksQGdu6Hxqs0xW7AxEGAuAFDM0hby7Vj37hj8ngliuCR5uqI8>. Nahrávka viz: *Adorare – Oceány (Oceans)*. In: *Youtube.com* [online]. [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ckct-ZCnIpc>.

písně také příležitostně prokládají i jinými nástroji, jako je: flétna, housle, bonga, saxofon či trubka.

Adorare vydalo již čtyři CD.¹⁷⁰ Poslední CD má název *New generation*. Nejznámější písní od nich je nejspíše již zmiňovaná úprava responsoriálního žalmu *At' Tě, Hospodine, velebí národy*,¹⁷¹ která se dokonce dostala do zpěvníku Koinonia, další poměrně známou písní je *Hymnus k Duchu svatému*.¹⁷²

6.4.3 Rytmig¹⁷³

174

Tato schola má dvorní sídlo v kostele sv. Ignáce v Praze na Karlově náměstí, kde také sídlí pražské Vysokoškolské katolické hnutí – VKH. Podle svého sídla se také pojmenovala: RYTMické Mše u IGnáce. Zde se v akademickém roce každou středu konají studentské mše, o jejichž hudební doprovod se stará právě schola Rytmig. Práce této scholy je obdivuhodná, protože si – i přes náročné představy mladých pražských věřících – vydobyla oblibu a respekt. Schola Rytmig není ještě v naší republice etablovaná takovým způsobem jako předchozí dvě kapely. Působí však v místě – v kostele sv. Ignáce v Praze – ve kterém se nejspíš hrály rytmičké písně při liturgii úplně poprvé v rámci České republiky. Je také „dvorní“ kapelou

---

¹⁷⁰ Viz: Tvorba, 2019. In: *Adorare.cz* [online]. [cit. 2019-11-29]. Dostupné z: <https://www.adorare.cz/tvorba>.

¹⁷¹ Viz příloha č. 1.

¹⁷² Viz příloha č. 5

¹⁷³ Viz: DIX, 2017. *Rytmig*, [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://www.rytmig.cz>.

¹⁷⁴ Foto viz: Dobrá zpráva je na cestě aneb druhé CD scholy RYTMIG, 2012-2019. In: *Hithit*, [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.hithit.com/cs/project/5866/dobra-zprava-je-na-cestě-aneb-druhe-cd-scholy-rytmig>.

pražského „VKH“, které je důležitým elementem života mládeže a má své „detašované“ skupiny ve všech větších českých městech, ve kterých se vyskytuje vysoká škola či univerzita. Každá taková skupina má samozřejmě svou vlastní scholu (viz dále).

Počátky této scholy u sv. Ignáce byly již v roce 2003, kdy se do Prahy přestěhovala parta lidí, která zde začala hrát rytmické mše. Od roku 2010 se začaly u sv. Ignáce pořádat studentské mše VKH, které od počátku doprovází Rytmig. Současný název této scholy ovšem vznikl až o dva roky později. V současné době tuto scholu vede *Ondřej Plíva* a podle údajů z internetových stránek scholy *Rytmig* má kolem čtyřiceti členů. Disponuje také mnoha nástroji: bicími nástroji, kytarou, elektrickou kytarou, baskytarou, klávesami, flétnou, houslemi, saxofonem a příležitostně i dalšími sólovými nástroji.

Rytmig hraje více i méně známé rytmické liturgické písně, ale produkuje i své vlastní. Schola nahrála dvě CD. Jejich Exkluzivním skladatelem je tzv. *Dix*. Jejich vlastní písně nejsou příliš známé širší obci věřících. Často se jedná o responsoriální zpracování žalmů, což je velmi praktické a nové v tvorbě repertoáru scholy a je to svým způsobem průlomové, např.: *U babylónských řek, Jeruzaléme, oslavuj* či *Veleben bud' Hospodin*.¹⁷⁵

Rytmig je tedy hudební aktivitou VKH, které má své menší hudební skupiny i v dalších českých městech, kde probíhají studentské rytmické mše: např. v Olomouci je to schola *Sněženka*,¹⁷⁶ dále jsou to scholy VKH v Brně či Hradci Králové.¹⁷⁷¹⁷⁸

---

¹⁷⁵ Viz: tamtéž.

¹⁷⁶ Viz: VKH Olomouc, 2015. Schola Sněženka. In: *VKH Olomouc* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://www.vkholomouc.cz/vkh-olomouc/schola.html>.

¹⁷⁷ Viz: VKH Brno, 2017-2019. Scholy. In: *VKH Brno* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://vkhbrno.cz/zapoj-se/scholy/>.

¹⁷⁸ Viz: PUDIL, Pavel, 2019. Pravidelné aktivity – schola. In: *Salaš.hk* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.salas.hk/pravidelna-aktivita.php?i=5>.

6.4.4 GOOD WORK¹⁷⁹

Tato skupina je dnes již spíše kapelou než scholou. Původně to byla schola s názvem *Paprsky* a svou produkcí navázala na starší kapelu *Střípky*. Schola *Paprsky* totiž stejně jako *Střípky* nahrála alba rytmických křesťanských písní (většinou neautorských) a zasadila se tak o jejich obeznámení a popularizaci. Pod názvem *Paprsky* tato schola vydala šest alb,¹⁸⁰ v nichž najdeme velmi známé písně jako: *Dnes jdu k Tobě, Pane můj*,¹⁸¹ *Vyvyšuji Tebe, Pane, Hledám Vás*,¹⁸² *Světlo světa*,¹⁸³ *Den co den*.¹⁸⁴ Většina písní je převzatých, přeložených a upravených, díky těmto nahrávkám však nyní již dobře známých.

V roce 2015 se skupina přejmenovala na *Good work* a orientuje se na propojování dobré hudby různých žánrů, většinou autorské. Reperotár této kapely je dokladem textu směrnice ČBK, že rozhodnutí, zda píseň je vhodná pro liturgii či nikoliv, může záležet i na autorovi či interpretovi. Velké množství neustále vznikajících písní nedává možnost každou takovou píseň zvlášť oficiálně schvalovat. Zejména na poslední desce této skupiny jsou písně, které na Boha odkazují pouze okrajově nebo nepřímě. Tyto písně jsou potom vhodné pro duchovní i světské koncerty (které jsou v dnešní době populární a této skupině se velice daří), ale pro liturgii už tolik ne, př.: *Nechci stát, Dotek světla, Pozvání*.

---

¹⁷⁹ Viz: *Good work*, 2019 [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.goodwork.cz/>. Obr. tamtéž.

¹⁸⁰ Viz: eZpěvník, 2019. In: *Good work* [online]. [cit. 2019-11-29]. Dostupné z: <https://www.goodwork.cz/cs/produkt/ezpevnik>.

¹⁸¹ Viz Modrá Hosana č. 49.

¹⁸² Viz Koinonia č. 87, 205.

¹⁸³ Viz Krakovský zpěvník č. 76.

¹⁸⁴ Viz příloha č. 21. Zdroj: Krakovský zpěvník č. 20.

Skupina *Good work* se poslední dobou začala specializovat spíše na tzv. *chválové písně*. Jsou to po většinou populární písně (ale i folkové, rockové či metalové), které jsou křesťansky motivované. Tyto písně většinou nejsou určené pro liturgii, ale pro koncerty s širokým vkusovým rozložením publika. Tento žánr je v dnešní době populární a specializuje se na něj více kapel, př.: *Adonai*,¹⁸⁵ *Michael*,¹⁸⁶ tohoto žánru jsou také některé písně *Adorare* či *VeKy*¹⁸⁷ (Vesmírné kapely). Fenomén chválových kapel samozřejmě nevznikl u nás, ale vznikl po vzoru zahraničních kapel nebo i samotných zpěváků tzv. žánru *worship* (= chvála, uctívání), v zahraničí např.: *Chris Tomlin*,¹⁸⁸ *Matt Redman*,¹⁸⁹ *Hillsong United*.¹⁹⁰ Samozřejmě může nastat proces, že některá píseň vejde ve známost věřících. Pokud tomu nebrání text písně (- např. že málo odkazuje na Boha) nebo hudba (- je hodnocena duchovními jako příliš experimentální nebo nějakým způsobem stylově ne úplně přijatelná), může se stát i liturgickou. Takovým procesem prošly např. české verze zahraničních písní: *Our God (Větší je náš Bůh)*¹⁹¹ a *Blessed be your name (Ať požehnán je Bůh)*.¹⁹²

6.4.5 Scholy/kapely

Tato kapitola se bude zabývat hudebními tělesy, které nemají příliš dlouhou historii své existence a jejich autorské písně nejsou zatím tolik známé, neobsahují je proto ani výše uvedené zpěvníky. Možná je otázkou času, zda se tyto písně rozšíří a najdou širší uplatnění v liturgickém dění. Jestli se však skutečně stanou oficiálně použitelnými pro liturgii, záleží také na postoji autorit k těmto písním – tedy na postoji známých interpretů, kněží, biskupů a v našem případě také na postoji nejvyššího orgánu pro schvalování liturgických předpisů, tedy

---

¹⁸⁵ Viz: *Kapelaadonai* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.kapelaadonai.com>.

¹⁸⁶ Viz 6.1.5

¹⁸⁷ Viz: *Vesmírná kapela.jednoduse.cz*. [online]. [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <http://vesmirnakapela.jednoduse.cz/>. Více o ní viz 6.4.5.2

¹⁸⁸ Viz: TOMLIN, Chris, 2019. *Chris Tomlin* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.christomlin.com>.

¹⁸⁹ Viz: Matt Redman, 2019. In: *Worship Together* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.worshiptogether.com/worship-leaders/matt-redman/>.

¹⁹⁰ Viz: *Hillsong United* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://hillsong.com/united/>.

¹⁹¹ Viz Ty jsi důvod I č. 1.

¹⁹² Viz Ty jsi důvod II č. 98.

ČBK. Možná i z důvodu, že jejich autorské písně zatím nejsou (alespoň ne plošně) užívané při liturgii, se tato tělesa nazývají *kapely*, nikoli scholy. Ovšem tyto „kapely“ se zabývají i produkcí známých liturgických písní, neboť často doprovázejí diecézní i celostátní setkání mládeže. Také je zde třeba uvést křesťanské kapely, které se věnují autorským křesťanským písním produkovaným výhradně mimo kostel. Uvedme např. již zmiňované kapely *Adonai* či *Michael*. Obě kapely svým působením tedy nezapadají do kontextu tématu, nebudou tedy zde již podrobněji popsány.

6.4.5.1 KaPři¹⁹³

Název je složeninou dvou slov a znamená „Kapela Příchovice“. Vznikla r. 2006, je tedy poměrně nová a – jak název naznačuje – působí v Příchovicích, ve městě ležícím v Jizerských horách. Doprovází mše, hraje při Noci kostelů nebo při diecézních setkáních mládeže. Každoročně pořádá adventní a vánoční koncerty. Nejvýznamnější akcí, na které vystoupili, bylo *Celostátní setkání mládeže ve Žďáru nad Sázavou v roce 2012*, z čehož vyšlo i jedno z jejich CD s názvem *KaPři live na Celostátním setkání mládeže Žďár 2012*. CD obsahuje i jejich zpracování hymny CSM Žďár – *Kéž poznají nás po ovoci*.¹⁹⁴ Kapela vydala už celkem pět CD. Poslední, s názvem *Žalmění* obsahuje pouze jejich autorské písně, tedy přesněji texty žalmů, které zhudebnila vedoucí/sbormistryně Jitka Rozsypalová. V předchozích albech se kapela zabývá spíš svými aranžemi a stylizacemi známých rytmických liturgických písní, např.: *Zde jsem, Hledám Tvoji tvář, Bůh je síla má, Bless the Lord* či *Boží láska*.¹⁹⁵

6.4.5.2 VeKa

Název je také složen ze dvou slov, kterými jsou – „Vesmírná kapela“. Byla založena v roce 2000 a podle údajů uvedených na jejich internetových stránkách je to „*společenství přibližně 30 mladých lidí*“. Tato skupina pořádá různé koncerty, hraje při mších a setkáních mládeže – pravidelně na *Diecézním setkání mládeže v Hradci Králové* a taktéž hrála na *Celostátním setkání mládeže ve Žďáru nad Sázavou v roce 2012*. Z tohoto celostátního setkání mají

---

¹⁹³ Viz: *KaPři*, 2008-2020. [online] [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <https://kapela-prichovice.cz/>.

¹⁹⁴ Viz Žďárský zpěvník č. 70.

¹⁹⁵ Popořadě od „Zde jsem“ po „Boží láska“ viz: Koinonia č. 182, 199, 155, Zpěvy z Taizé č. 7 a Modrá Hosana č. 24.

„studiovou vzpomínku“ v podobě alba s názvem *Hledejte* z roku 2013. S předchozí kapelou toho má tato kapela společného mnoho, také to, že jejich poslední CD obsahuje jejich autorské písně a vyšlo pod názvem *Neodcházej*. Velice pozoruhodné je, že všechny písně z tohoto CD je možné na jejich stránkách bezplatně stáhnout, dokonce je možné stáhnout i notové materiály a volně je šířit¹⁹⁶, což je dnes už velmi neobvyklé. Jako příklad je uvedena v příloze píseň *Láska a odpuštění*.¹⁹⁷ Celkem kapela vydala zatím šest CD. Kromě posledního alba se kapela zabývá především svými úpravami známých liturgických písní.

6.4.6 Ostatní scholy

V této kapitole jsme se zabývali scholami, které jsou republikově známé (kromě výše uvedených výjimek), interpretují své vlastní písně nebo jsou svébytnými autory aranží písní, které potom používají i jiné scholy. Jak jsme již zmiňovali, každá schola může podle svých možností vytvářet vlastní aranže a stylizace. Tato práce se zaměřuje jen na ty, jejichž počínání v úpravách písní nebo i ve vlastní tvorbě vešlo v širší známost. Některá hudební tělesa jsme zmínili v rámci kapitol 5.2 a 6.3.

Na stránkách *Scholy.cz*¹⁹⁸ existuje seznam schol, zatím neúplný a ne příliš aktuální. Přesto je tato stránka dokladem, že rytmické liturgické písně již dnes nepředstavují žádný „underground“, ale jsou součástí hudební produkce dnešní katolické církve. Kapel – schol je již dnes na území České republiky poměrně velké množství a mnohé z nich jsou velice aktivní. Na výše uvedených stránkách jsou i pozvánky na kurzy a školení v liturgické hudbě, spolu s užitečnými interpretačně-liturgickými radami či notovým materiálem.

---

¹⁹⁶ Viz: CD+NOTY. In: *Vesmírná kapela.jednoduse.cz*. [online] [cit. 2020-02-13]. Dostupné z: <http://vesmirnakapela.jednoduse.cz/capella/noty>.

¹⁹⁷ Viz příloha č. 22, zdroj: *Láska a odpuštění.pdf*. In: *Vesmírná kapela.jednoduse.cz*. [online] [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: file:///C:/Users/ASUS/Documents/Downloads/03_laska_a_odpusteni.pdf.

¹⁹⁸ Viz: Profily schol, 2010. In: *Scholy.cz*, [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://www.scholy.cz/index.php?pg=profil>.

6.5 Popis dnešního stavu rytmické liturgické hudby

Pro mladého věřícího člověka je moderní rytmická liturgická hudba velice poutavá a zajímavá. Jedním z důvodů, proč je tato hudba pro mladé tak přitažlivá, může být i to, že se v písni odráží nová možnost pohledu na Boha jako na přítele každého z nás osobně, za každé situace. Rytmická hudba přitahuje lidi, je podobná tzv. „main-streamové“ produkci sdělovacích prostředků a působí moderně a současně. Dokáže v lidech rychle vzbudit jednoznačné emoce: radost, pokoj, krásu, někdy i energii a odhodlání. Zmíněná charakteristika určitě nemá být pastoračním cílem, ale oslovování lidí hudbou je dobrou evangelizační cestou. Plnosti zvuku a „zaplnění“ celého chrámu zvukem se dnes může docílit počtem nástrojů a ozvučením.

Nové hudební směry v liturgii schvalují či chápou i moderní varhanní autoři, mají k nim ovšem kvalitativní výhrady – viz *předmluva Petra Ebena v prvním díle zpěvníku Hosana*. Petr Eben zde píše, že je potřeba selektovat rytmické liturgické písně, protože jde často o amatérské a „lehké“ písně. Zaručeně kvalitní jsou podle něj spirituály a zpěvy z Taizé, dále apeluje na to, že duchovní nemá být pouze text, ale i hudba, která zároveň nemá odvádět od zbožnosti.¹⁹⁹

Problémem, se kterým se potýká dnešní rytmická liturgická hudba, je, že písní je mnoho a stále vznikají nové a komplikovanější. Tento fakt může být výhodou, protože díky tomu máme více možností repertoárového výběru – písně zpracovávají větší škálu duchovních témat i biblických příběhů z mešních perikop a jsou žánrově pestré. Ovšem pro přítomné věřící může být velký počet písní a některé složitější úpravy (př. rytmické změny či rychle plynoucí neznámá melodie) překážkou v jejich aktivní hudební participaci při liturgickém dění. Potom je na místě uchýlit se (v určité míře) ke „starým známým koinoniovým písním“. Stejně jako ve varhanní hudbě by se měly odlišovat písně, které si mohou lidé společně zazpívat – ty by se měly hrát častěji, aby si je lidé už dobře pamatovali – a potom písně či skladby složitějšího, uměleckého charakteru, které by byly spíše koncertní, a tudíž také propracovanější, např: *Hymna světových dnů mládeže v Krakově*, *Océány*,²⁰⁰ *Větší je náš*

---

¹⁹⁹ Viz Modrá Hosana – Úvod.

²⁰⁰ Viz přílohy č. 19, 20.

*Bůh*²⁰¹ apod. Při bohoslužbách by měly být zastoupeny oba typy písní. Ty „umělečtější“ jsou důležitým hudebně podpůrným elementem v liturgii – zejména při slavnostních příležitostech.

Další důležitou otázkou je prostorové umístění scholy. Na velkých mládežnických akcích se rozmohl zvyk, že je vepředu podium s oltářem a hned vedle něj je podium pro scholu. Má to původ v dětských mších, kdy byli muzikanti a zpěváci vepředu, aby mohly být děti u nich a zpívat s nimi. U dětských mší to má velké opodstatnění, u jiných už tolik ne. Schola, která je vedle oltáře nebo za ním totiž dost často odvádí pozornost od bohoslužby, a to jistě není účelem. V těchto otázkách by se mohly dnešní scholy inspirovat u prvních hudebních těles, provádějících rytmickou liturgickou hudbu – zpívat písně z kúru a nebát se spolupracovat s varhanami. Pozitivní změnou je, že dnes už jsou mnohé rytmické písně obecně známé a obec věřících se může svým zpěvem zapojovat do liturgického hudebního dění stejným způsobem jako při tradiční liturgické hudbě.

Problém velkého množství písní a stále nově vznikajících již zde byl nastíněn, je ovšem natolik závažný, že je třeba jej zmínit i na závěr. Poslední seznam schválených rytmických liturgických písní je pět let starý. Přesto se však v oné často zmiňované *Směrnici ČBK* počítá s tím, že se při liturgii nebudou používat pouze písně z tohoto seznamu. Je však třeba být opravdu zodpovědným autorem či interpretem a také se v tomto směru alespoň trochu poučit v liturgické problematice – (minimálně přečtením oné směrnice). Problémy s výběrem a zařazováním nových písní do liturgie můžou narůstat, protože v posledních letech stále sílí obliba tzv. *chválových kapel* (viz kapitola 6.4.4), které produkují různé křesťanské písně, ne všechny jsou ovšem vhodné pro liturgii. Kéž se autoři a interpreti dobře řídí svým rozumem a zkušeností a liturgická hudba (v celé své šíři) stoupá stále výš.

---

²⁰¹ Viz: Ty jsi důvod II č. 98.

Závěr

Práce představila nové hudební směry v soudobé liturgické praxi z mnoha úhlů pohledu. Z důvodu zařazení do kontextu se zabývala definicí církevní hudby, historií i současností bohoslužby a dnešní podobou mešního řádu, neboť na něm je liturgická hudba přímo významově závislá. V rámci popisu obecné liturgické hudby pak práce představila tradiční podobu liturgické (varhanní) hudby. Naznačila významovou rozdílnost tradičního i moderního přístupu k liturgické hudbě, v krátkosti popsala významovou genezi moderní liturgické hudby i případnou intoleranci této hudby zastánců výhradně tradiční podoby liturgické hudby. Jako ideální podobu soudobé liturgické hudby naznačila cestu jakési „liturgické hudební spolupráce“ – tolerance, porozumění, vzájemné hudební inspirace a spolupodílení se na společné liturgii.

Jádrem celé práce byl potom popis kořenů a inspiračních zdrojů rytmické liturgické hudby, popis ohnisek jejího šíření u nás a jejího dalšího vývoje, včetně dnešního užívání rytmických písní v liturgii. Zjistili jsme, že rytmické liturgické písně se k nám dostaly z amerického kontinentu – patrně ze samotných Spojených států. O rozšíření těchto písní v naší zemi se postarala především uvolněnější politická situace konce 60. let 20. století, nazývaná „Pražským jarem“. Prvními zdroji této alternativní liturgické hudby pak byly materiály získané z Rakouska. Německé rytmické mše potom inspirovaly první hudební tělesa v Praze: Poutníky, Malostranské usedlíky ad., kteří začali zpívat a hrát rytmické mše v kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí a v kostele sv. Tomáše na Malé Straně. K oblibě a rozšíření rytmických liturgických písní také nejspíš přispěla dlouhodobá neuspokojivá úroveň tradiční liturgické hudby doprovázené ne příliš erudovanými liturgickými varhaníky. Největší rozšíření této nové hudby nastalo po revoluci (r. 1989). Od té doby vzniklo mnoho liturgických písní různých žánrů, mnoho schol a zpěvníků. Začalo tvořit také mnoho autorů, kteří svým nadšeným a kreativním přístupem zajišťují neustálý přísun aktuální duchovní tvorby.

Práce neměla za cíl přímý empirický výzkum stavu rytmické liturgické hudby. Úkolem této práce bylo pouze zmapování rozsahu a podoby této hudby, poté pak její podrobný popis, a významovou obhajobu její existence v liturgii – jako svéprávného odvětví liturgické hudby. Posláním této práce je seznámení s problematikou rytmické liturgické hudby a její představení jako svébytnou a velmi účelnou alternativu současné liturgické hudby.

Seznam příloh

V přílohách jsou noty vybraných písní ze zmiňovaných žánrů a druhů, od zmiňovaných autorů a hudebních těles. Zdroje příloh jsou uvedené v poznámkách pod čarou.

- Příloha 1A, B (pozn. č. 27) – Ať Tě, Hospodine, velebí národy
- Příloha 2 (pozn. č. 80) – Hosana
- Příloha 3 (pozn. č. 84) – Buď světlem nám
- Příloha 4 (pozn. č. 89) – Slunce Kristovy lásky
- Příloha 5 (pozn. č. 93) – Hymnus k Duchu svatému
- Příloha 6 (pozn. č. 96) – Zde jsem
- Příloha 7 (pozn. č. 99) – Korunovaná hvězdami
- Příloha 8 (pozn. č. 102) – Laudate Dominum
- Příloha 9 (pozn. č. 106) – Chci oslavovat
- Příloha 10 (pozn. č. 114) – Haleluja, šabalaba Maria (Máš v duši píseň)
- Příloha 11 (pozn. č. 116) – Zvěstuj dál Boží lásku Jsme děti Tvé
- Příloha 12 (pozn. č. 141) – Maria (Máš v duši píseň)
- Příloha 13 (pozn. č. 145) – Jsme děti Tvé
- Příloha 14A, B, C (pozn. č. 150) – Ordinádium Jiřího Černého
- Příloha 15 (pozn. č. 153) – Nade mnou se smiluj
- Příloha 16 (pozn. č. 157) – Přijmi, Pane
- Příloha 17 (pozn. č. 160) – Mezi hvězdami v úpravě Karla Břízy
- Příloha 18 (pozn. č. 163) – Chleba a víno neseme
- Příloha 19 (pozn. č. 166) – Hymna SDM Krakov 2016
- Příloha 20 (pozn. č. 169) – Oceány
- Příloha 21 (pozn. č. 184) – Den co den
- Příloha 22A, B (pozn. č. 197) – Láska a odpuštění

Přílohy

Příloha č. 1A

MZ 225. Ať Tě, Hospodine, velebí národy! Adorare

R: Ať Tě, Ho-spo-di-ne, ve-le-bí ná-ro-dy, ať Tě ve-le-bí kde-kte-rý ná - rod.

Ať Tě, Ho-spo-di-ne, ve-le-bí ná-ro-dy, ať Tě ve-le-bí kde-kte-rý ná-rod, ve-le-bí.

1. Bo-že, buď mi-los-tiv a žeh-nej nám, u-kaž nám svou jas-nou tvář. Kéž se po-zná na ze-mi, jak jed-náš, kéž po-zna-jí všech-ny ná-ro-dy, jak za-chra-ňu - ješ.

Příloha č. 1B

2. Nechť se li-dé ra-du-jí a já-sa-jí, že sou-díš ná-ro-dy spra-ve-dli-vě. Ať Tě, Bo-že, ve-le-bí ná - ro-dy, ať Tě ve-le-bí kde-kte-rý ná - rod. **R:** Ať Tě, Ho-spo-di-ne, ...

3. Kéž nám Bůh žeh-ná, ať ho ctí všech-ny kon-či-ny ze-mě. **R:** Ať Tě, Ho-spo-di-ne...

R: Ať Tě, Ho-spo-di-ne, ve-le-bí ná-ro-dy, ať Tě ve-le-bí kde-kte-rý ná - rod.

Ať Tě, Ho-spo-di-ne, ve-le-bí ná-ro-dy, ať Tě ve-le-bí kde-ke-terý ná-rod, ve-le-bí.

25. Hosana

Carl Tuttle

1. Ho - sa - na, ho - sa - na, ho - sa-na Bo-hu na ne - bi. Ho - bi.

R: Jmé-no sla - ví-me tvé, (ha-le-lu-ja,) chvá-lí tě sr-dce mé, (ha-le-lu-ja,)

vy - vý-šen buď, ó Bo - že náš, ho - sa-na Bo-hu na ne - bi.

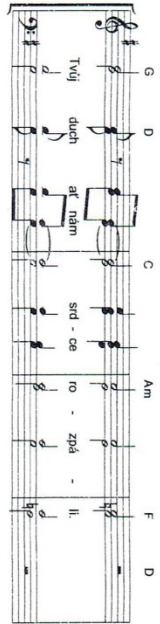
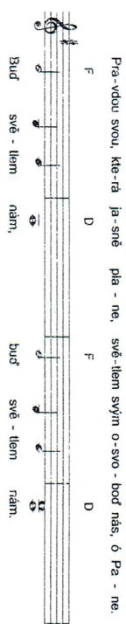
2. Sláva, sláva, sláva všech králů Králi.

3. Chvála, chvála, chvála Tobě, Pane náš.

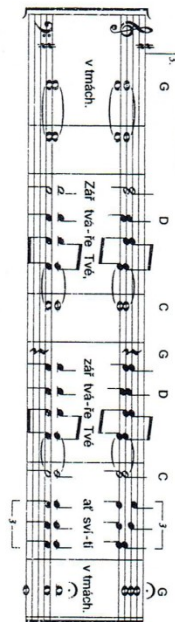
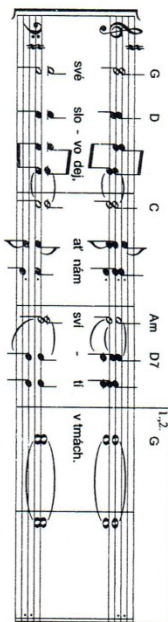
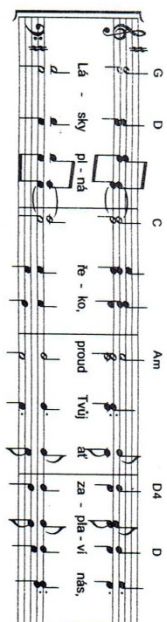
ZPĚVNÍK – noty

61. BUĎ SVĚTLEM NÁM

© GRAHAM KENDRICK, HUDEBNÍ ÚPRAVA: JOSEF FOITA

ZPĚVNÍK – noty

2. S bázní vnímám Tvo-u velkou krásu,
Pane, vchá-zíš do mého času,
krví svou smý-váš mé temné víny,
zkoumej mne, pohlé - všechny mé stíny.
/:Buď světlem mým.:/

3. V pohledech upřených do jasů
odrážíš v našich tvářích spásu.
Příběh Tvůj o lásce a míru
zrcadlíš v živo-tech, dej sílu.
/:Buď světlem nám.:/

50. Slunce Kristovy lásky Miroslav Kolochatý

MV
DS
AR

Slun-ce Kris-to-vy lás - ky ať o - zá - ří nás, o - heň Sva-té - ho

Du-cha ať za - pá - lí nás, ať ne-dout - ná - me jen, ať

ne-zha-sí-ná den, ve kte-rém se je-ho mi-lost o - sla - vo - vat má.

ZPĚVNÍK – noty

66. HYMNUS K DUCHU SVATÉMU

© ADORARE

/A/A4/A/A4/...

1. Du-chu Tvůr-ce přijď nav-štív nás Pla-men svůj v srd-ci
nám za-pal zas Tys pra-men ži-vý lás-ky žár
Ko-nej dí-vy dej nám své lás-ky dar 2. Du-chu sva-tý
tys da-rů pl-ná stud-na má Tys na-pl-ně-ní tys je-di-ná spá-sa má
Tys Krá-lem v srd-cích též i v mém Tak ses-tup na nás
a dej lás-ku všem Přijď Du-chu sva - tý ved' nás dál
Přijď o - tev-fi srd-ce do-ko - řán R. Už cí-tím to jak
při-chá-zíš Už nas-tal čas kdy za-zá-fiš Už přiš-la chví-le ví - těz-ství Už
nez-nám pláč a neš-těs-tí Ty jsi Pán 3. Du-chu lás-ky
za-pal svůj o - heň v nás Na všech-ny o - táz-ky ty od-po-věď máš
Ne-nech mě tá-pat já chci v na-dě-ji stát
Do ru-kou tvých svůj ži-vot chci dát

MR
AR

182. Zde jsem (Here I Am To Worship)

originál: Tim Huges
česká verze: Tomáš Coufal, Karel Režábek

♩ = 76 E H⁴ F[♯]mi A² E H⁴ A²

1. K nám když jsi vstou-pil, Tvá zář ve tmě vzplá-la. Tvůj čin mi dal za-hléd-nout

E H⁴ F[♯]mi A² E H⁴ A²

krá - su, co dá - vá mi tou-hu Tě chvá - lit, v blíz-ko-sti Tvé na-vždy žít.

E H/D[♯]

R: Zde jsem, chci Tě chvá - lit, před Te-bou se sklá - nět. Zde jsem a chci

E/G[♯] A² E H/D[♯]

řít, že jsi můj Pán. Jsi na-de všech-no krás-ný, ho-den chval a ú-cty, na-de všech-no

E/G[♯] A E H⁴ F[♯]mi A²

nád-her-ný, Ty sám. 2. Krá-li všech dnů, kte - rý vlád-neš ve slá - vě,

E H⁴ A² E H⁴ F[♯]mi A²

byls v ne-be-sích u - ctí - ván. Zem, dí - lo Tvé, by - la mís-tem Tvé bí - dy,

E H⁴ A² H/D[♯] E A

z lás-ky když sní - žil ses k nám. R: ... *Coda:* A z lás-ky k nám jsi sná - šel kříž,

H/D[♯] E A H⁴ H/D[♯] E A

co stál můj hřích, Ty sám jen víš. A z lás-ky k nám jsi sná - šel kříž,

H/D[♯] E A H⁴ H/D[♯] E A H⁴ E A H⁴/A

co stál můj hřích, Ty sám jen víš. A z lás-ky k nám jsi sná - šel kříž. (R: 2x)

Korunovaná hvězdami

Chant de l'Emmanuel (A. Dumont)

M. Dannaud

$\text{♩} = 69$

Am Hm G Hm/fis Em C Am D

S/A

Ref. Přijmi naši chvá - lu, Paní divukrás-ná, Panno přesvatá, celá sluncem o-děná,

T/B

5 G Em Am D D⁷ H⁷ Em Am Hm Em

koru-nu z hvězd máš a měsíc u nohou, jsi ji-stý pří-stav náš, jsi spá-sy ji-třen-kou.

po 1. refrénu - mezihra

9 G D Em Hm C G/h Am D⁷

1. Ú-žas-ná je Tvá krá-sa, ó, Panno po-kor-ná, od-po-víš slovu Pá - ně: „Staň se vů-le Tvá.“
 2. Mí-sto své ne-o-pouštíš u nohou Sy-no-vých, zkouše-ná boles-tí, chraň ví - ru dě-tí svých.
 3. Jméno tvé jas-ně zá - ří nádhe-rou nesmírnou, Králov-nou an-đe-lů a ji-třenkou tě zvou.
 4. Bůh tě vzal do své slá-vy, o-zdobil ko-ru-nou, krá-su tvou vy-vý-šil, jsi na - ší Králov-nou.

13 G D Em Hm C Em Am Hm Em

Lů-nem spá-sy se stáváš nám z E-vy zro-zeným, já - sot zní v nebe-sích nad Božím vtě-lením.
 Z prame-nů Bo-ží spá-sy žíz - ni-vým na-bí-ráš. Kříž, kte-rý ob - jí-máš, nám ne-be ot-ví-rá.
 Ra - do - stí E-va já-sá, chvá-lu vzdá stvo-ře-ní, v lás-ce Tvé od-krý-vá se příslib spase-ní.
 Věr-ně nás doprová-zí srd-ce Tvé mateřské, pro-jdi s ná-mi až k trů-nu slá-vy nebeské.

(63)

LAUDATE DOMINUM

♩ = 116

Lau-da-te Dominum, Lau-da-te Dominum om-nes gen-tes,

Am E Am G C G

Chvalte Pána
všechny národy.
Praise the Lord,
all you
peoples.

f

A-le-lu-ja! A-le-lu-ja!

Am F Dm E Am Dm E Am

rit.

Chvalte Pá-na všechny ná-rody A-le-lu-ja.

Všichni lidé, chvalte ho zpěvem, neboť vlá-dne
ja-ho mi-lo-sr-den-ství, A-le-lu-ja A-le-lu-ja
A-le-lu-ja. Hospodinova věrnost
trvá na věky. A-le-lu-ja. (Ž 117)

92. Chci oslavovat

originál: Linda Dunvall
česká verze: Lenka Malinová

Dmi Gmi Dmi A Dmi

Chci o-sla-vo-vat své-ho Pá-na, chci mu zpí-vat no-vou pí-seň.

Dmi Gmi C F Dmi A

Chci ho chvá-lit, chci mu zpí-vat no-vou pí-seň, pí-seň.

Dmi Gmi Dmi A Dmi

Ha-le-lu-ja, ha-le-lu-ja, ha-le-lu-ja, ha-le-lu-ja, ha-le-lu-ja, ha-le-lu-ja.

MV
ME
MZ
VE
AR
ŽJ

281 ● HALELUJA ŠABALABA

$\text{♩} = 132$

Ref.: Ha-le-lu-ja ša-ba-la-ba la-bam-bam, ha-le-lu-ja
ša-ba-la-ba la-bam-bam, ha-le-lu-ja ša-ba-la-ba
la-bam-bam. A-men, a-men.

1. Ježíš je Pán a já ho mám rád.
2. On za mě zemřel a z mrtvých vstal.
3. On je Král a přijde zas.

319 ● ZVĚSTUJ DÁL BOŽÍ LÁSKU

MZ

J=112 D G D A D G^{ma}j

Neboť Bůh měl svět tak rád, že se
bou-ří stá - le zní hlas

F[♯]mi7 H^{mi}7 E^{mi}7

rozhodl z lásky dát svého Sy-na nej - draž - ší
ti - chý, po - koj vám. Tak ja - ko mne O - tec

F[♯]mi7 G^{ma}j A D

ho, aby vy - kou - pil náš pád. Lásky po - selství pří -
dnes i já vás po - sí - lám. Zkuste odemknout brá -

G^{ma}j D F[♯]

ná - ší nám a ty, kdo sly - ší, po - sí - lá
ny srd - cí a přijmout lás - ku mou,

H^{mi} E^{mi}7 F[♯]mi7

hlá - sat lás - ku dál ze všech sil, ať
změ - nit svůj ži - vot a změ - nit svět, kte - rý

G A⁺ A D A

ce - lý svět ji zná. Ref.: Boží lásku k nám zvěstuj dál,
po - tá - cí se tmou.

464

H^{mi} H^{mi}7 G H E^{mi} A

tu největ - ší, ja - kou poznal svět, hle - dej v něm

A^{mi} G G^{mi}

a všechny ty blou - dí - cí veď do - mů zpět.

A⁺ A D A H^{mi} H^{mi}7

Naplň nej - tem - něj - ší kou - ty světlem,

G H E^{mi} A A^{mi}

kte - ré Bůh nám dal, na ces - tách, na polích, na každém

G G^{mi} D A D A

z kroků svých Boží lásku k nám, lásku k nám zvěstuj dál.

H^{mi} G A⁺ A H E G[♯]7

2. Do Boží lásku k nám zvěstuj dál,

C[♯]mi C[♯]mi7 A C[♯] F[♯]mi H

tu největ - ší, jakou poz - nal svět, hledej v něm

H^{mi} A A^{mi} H

a všechny ty blou - dí - cí veď do - mů zpět.

465

Maria

$\text{♩} = 110$

Emi Hmi

1. Máš v du-ši pí - seň an-děl-ských zvo-nů, máš v du-ši bo-lest těch
 2. Máš v sobě při - slib ne-bes-ké-ho štěs-tí, máš v so-bě na-pl-ně-ní
 3. Požeh-nej mé kro-ky, po-žeh-nej má ús-ta, žehnej kaž-dé pís - ni

C D Emi

nejkrásnějších tó - nů. Máš v so-bě sí - lu, po kte-ré se tou - ží,
 spa-si-tel-ných zvěs - tí, máš v so-bě lás - ku, pro ty, kdo ji hleda - jí
 ve strunách mých zů - staň, ky - ti - ce ver-šů těch nejkrás-nějších kvě - tů

Hmi C D Emi

máš v so-bě na-dě - ji pro ty, co se sou - ží. Ref. Ma - ri - a, s Te - bou
 máš v so-bě lás - ku pro ty, kdo Tě vo-la - jí.
 patří To-bě, Ma - ri - a, Bo - ží - mu svě - tu.

C D G D Emi

Ma - ri - a, království lásky se ot - ví - rá, Ma - ri - a s Te-bou

C D Emi

Ma - ri - a, krá - lov - ství lás-ky se ot - ví - rá.

Po 2. sloce mezihra na harmonii sloky a refrénu.

49. Jsme děti Tvé

Karel Režábek

Jsme dě - ti Tvé, jsme dě - ti krá - lov - ství, ve jmé - nu Je - žíš
 má - me ví - těz - ství. Před Bo - ží sva - tos - tí dá - bel pryč
 u - tí - ká, ve svět - le Tvém a vlás - ce Tvé je krás - né žít.
 Ha - le - lu - - - ja, ha - le - lu - - - ja.

Příloha č. 14A

207. Ordinarium II.

Jiří Černý

Kyrie

Ky - ri - e e - le - i - son. Kri - ste
 e - le - i - son. Ky - ri - e e - le - i - son.

Gloria

Slá - va na vý - so - stech Bo - hu a na ze - mi po - koj li - dem do - bré vů - le.
 Chvá - lí - me Tě, ve - le - bí - me Tě, kla - ní - me se Ti,
 o - sla - vu - je - me Tě. Vzdá - vá - me Ti dí - ky pro Tvou ve - li - kou slá -
 vu. Pa - ne a Bo - že, ne - bes - ký Krá - li, Bo - že Ot - če vše - mo -

Příloha č. 14B

hou - cí. Pa - ne jed - no - ro - ze - ný Sy - nu, Je - ží - ši Kris - te.

Pa - ne a Bo - že, Be - rán - ku Bo - ží, Sy - nu Ot - ce.

Ty, kte - rý sní - máš hří - chy svě - ta, smi - luj se nad ná - mi.

Ty, kte - rý sní - máš hří - chy svě - ta, při - jmi na - še pros - by.

Ty, kte - rý se - díš po pra - vi - ci Ot - ce, smi - luj se nad ná -

mi. Ne - boť Ty je - di - ný jsi sva - tý, Ty je - di - ný jsi Pán,

Ty je - di - ný jsi svr - cho - va - ný, Je - ží - ši Kris - te se Sva - tým Du -

chem, ve slá - vě Bo - ha Ot - ce. A - - - men.

Credo

Vě - řím v jed - no - ho Bo - ha Ot - ce vše - mo - hou - cí - ho, Stvo - ři - te - le ne - be i

ze - mě, vše - ho vi - di - tel - né - ho i ne - vi - di - tel - né - ho.

Vě - řím v jed - no - ho Pá - na, Je - ží - še Kris - ta, jed - no - ro - ze - né -

ho Sy-na Bo-ží - ho, kte-rý se zro-dil z Ot-ce pře-dě vše-mi vě-ky:

Bůh z Bo-ha, Svět-lo ze Svět-la, pra-vý Bůh z pra-vé-ho Bo-ha,

zro-ze-ný, ne-stvo-ře-ný, jed-né pod-sta-ty s Ot-cem: skr-ze ně-ho

všech-no je stvo-ře-no. On pro nás li-dí a pro na-ši spá-su

se-stou-pil z ne-be. Skr-ze Du-cha sva-té - ho při-jal tě-lo

z Ma-ri-e Pan-ny a stal se člo-vě-kem. Byl za nás u kří-žo-ván,

za dnů Pon-ci-a Pi-lá-ta byl u-mu-čen a po-hřben.

Tře-tí-ho dne vstal z mrt-vých po-dle Pis-ma. Vstou - pil do ne-be,

se-dí po pra-vi-ci Ot-ce. A zno-vu při-jde ve slá-vě,

sou-dit ži-vé i mrt-vé a je-ho krá-lov-ství bu-de bez kon-ce.

Vě-rím v Du-cha sva-té-ho, Pá-na a dár-ce ži-vo-ta, kte-rý z Ot-ce i Sy-na vy-chá-zí, s Ot-cem i Sy-nem je zá-ro-veň u-ctí -

ván a o-sla-vo-ván a mlu-vil ús - ty pro-ro-ků. Vě-rím

v jed-nu, sva-tou, vše-o-bec-nou, a-po-s-tol-skou cír-kev. Vy-zná - vám je-den

křest na od-pu-ště-ní hří-chů. O - če - ká - vám vzkří-še-ní z mrt-vých

a ži-vot bu-dou-cí-ho vě-ku. A - men.

Sanctus

Sva - tý, sva - tý, sva - tý, Pán Bůh zá-stu-pů. Ne-be i

ze-mě jsou pl-ný Tvé slá-vy. Ho-sa-na na vý - so - stech. Ho-sa-

na na vý - so - stech. Po-žeh-na-ný, jenž při-chá-zí ve jmé-nu Pá-ně.

Ho-sa-na na vý - so - stech. Ho-sa-na na vý - so - stech.

Agnus Dei

Be-rán-ku Bo - ži, kte-rý sní - máš hří-chy svě - ta, smi - luj se nad

ná - - - mi. Be-rán-ku Bo - ži, kte-rý sní - máš hří-chy svě - ta,

da - ruj nám po - koj.

75. Nade mnou se smiluj

Ho-spo-di-ne, pro-sím na-de mnou se smi-luj, za-hlad' vše-chny mo-je

vi-ny a mé sr-dce bu-de či-sté. Své-ho Du-cha zas mi da-ruj,

ať je ve mně stá-le či-nný, zas mé kro-ky bu-dou ji-sté,

zas mé kro-ky bu-dou ji-sté, zas mé kro-ky bu-dou ji-sté.

O-ble-čte člo-vě-ka no-vé-ho, kte-rý po-dle vzo-ru Bo-ží-ho je stvo-ře-ný,

spra-ve-dli-vý a sva-tý. a mé sr-dce bu-de či-sté.

468 • PŘIJMI, PANE
přinášení darů

MD SM

G H^{mi} C D⁷

1. Přijmi, Pane, z našich po-lí chléb.
Přijmi, Pane, ze svých po-lí chléb.

G H^{mi} C D⁷

Přijmi, Pane, z našich vi-nic ví - no,
Přijmi, Pane, ze svých vi-nic ví - no,

E^{mi} A E^{mi} A

z na-ších po-lí chléb, z na-ších vi-nic ví-no,
ze svých po-lí chléb, ze svých vi-nic ví-no,

C D D⁷ D⁷ D⁷ D⁷

chléb a ví-no, spá-sy zname-ní. R: Ty jsi, Pa-ne,
ať nás tvo-jí mo-cí promě-ní.

G C D G E^{mi}

sám pravý vinný kmen. V plodech do-jdou

H⁷ C D⁷ G Fine

ště-stí, kdo jsou tvoje ra-to-le-sti.

514

2. Díky za krev za nás prolitou,
díky za tvou oběť, Pane, díky,
vždyť jen pro tvůj kříž jsme ti, Bože, blíž,
díky, že nám sebe nabízíš.

Díky, že jsi přijal úkol svůj,
žeš šel plnit vůli Otce svého,
z lidí že tvůj čin sejmul tíhu vin,
každý člověk je teď Boží syn.

515

MEZI HVĚZDAMI

Refrén Me-zi hvě-zda-mi tvoje jméno zapsal si Pán, me-zi hvě-zda-

mi naho-ře, kde má svůj chrám, me-zi hvězdami život

tvůj je zakotven již, me-zi hvězdami, kde svůj ráj pak uvi-

diš. Tu noc, kdy toužil Pán pro tebe žít, tu noc, ty

Fine (drogklus) noc, kdy život tvůj daroval sám ti Bůh, tu noc, kdy poprvé na tebe

s lá----skou zřel, byl s ná- ---mi Pán.

2. Ten den, kdy věrný Pán vykoupil nás, ten den, ten den na věky svým zvolil tě dítětem, ten den, kdy v srdci tvém přebýval k slávě své, - je s námi Pán.
3. Večer, kdy volá Pán k domovu své, večer, večer, kdy staré dny odejdou dál jak dým, večer, kdy každý z nás setká se s Pánem svým, - buď s námi Pán.

473 • CHLEBA A VÍNO NESEME MD
přinášení darů

R: Chleba a ví - no ne - se -
 me, přij - mi ty da - ry, pro -
 sí - me. 1. Mám prázdné
 ru - ce, Pa - ne, že skut - kem jsem je
 ne - na - pl - nil, mám těž - ké no - hy, Pa - ne,
 bliž - ní - mu jsem se ne - při - blí - žil. *DS. al Fine*

2. Mám nemá ústa, Pane,
vždyť soucit svůj jsem odepřel,
jsem uzavřený, Pane,
dej, abych všem se otevřel.

3. Mám v sobě bolest, Pane,
že tolik věcí zranilo,
mám také touhu, Pane,
aby tě srdce poznalo.

12. Blahoslavení

Hymna světového dne mládeže - Krakov 2016

Hudba i text: Jánab Blybuz
Překlad: Milon Trnol
Arr.: Filip Prohl, Ondřej Měch

1. K vy - ši - nám své o - ci po - zve - dím, ko - ho bych se bař? Po - moc - tou
ru - ku dá - mi sám ml - lo - stí - vý Král.

2. Když um - dí -
vá - me, sta - ví nám stán, le - či nás je - ho hla, Chla - di nám rá - ry kr - ví svých ran,
plá - štím ha - Ji nás, Ref: Ml - lo - srd - ni jsou bla - ho - sta - ve -

28. 1. F# C#m H/D# 2. F# C#m A E
ml. pro - to - že o - ni do - jdou ml - lo - sr - den - svl.

33. D A/C# E H H F# A H
Ml - lo - srd ... - svl. 3. La - ška - vě nám vi - ry pro - ni - ji po - znal ce - ly

38. C#sus C# C#m H/D# C#m A/C# E
u - či nás od pou - ští, na - bí - zí lá - šku ok - a - by ji

12

43. D A/C# E E/H F#sus F# A H
vstal z mrt - vých nás Pan. Je - žis je Bůh, svět - lo stí - dá stín, své - tu vlá - dne

48. C#sus C# C#m H/D# F# E/G# A H C#m
Kráť. Ref: Milostní ... Bridge: Pro - stáh se bař a Bo - hu dej své

54. F#m7 E/G# H A H C#m A H C#sus
trá - pe - ni 1. Zai a věř, že Bůh o - čis - ti nás hřích, nás Pan ži - je dál.

60. C# F#m E/G# A E/G# F#m D
Ref: Ml - lo - srd - ni jsou bla - ho - sta - ve - ni, pro - to - že

65. A E#sus E H H F#m E/G# A
o - ni do - jdou ml - lo - sr - den - svl. Ml - lo - srd - ni

70. E/G# F#m D A
Jsou bla - ho - sta - ve - ni, pro - to - že o - ni do -

74. E#sus E H H F#m E/G# H H
Jsou ml - lo - sr - den - svl. Ml - lo - srd - svl.

13

Oceány (Oceans)

Hudba: Hillsong

Překlad: Jan Vaněk a Terezie Vaňková

předehra: Dmi, C, F, C, B

Dmi C F C B

1. Vo-láš jmé-nem: "Vy-jdi v bou-ři, po vl-ná - ch, když ne-vi - dí - š."
 2. Tvo-je mi - lost pře-té - ká - vá, ru-ka tvá je můj štít.

Dmi C F C B

A já na - chá - zím se v hlou-bi, v mo-řích ví - m, kde na-jdu skrý - š.
 Když se stra-chem bu-du blou-dit, vím, kde smím se u-chý - lit.

B F C B F

R: Za-vo-lá-m Tě jmé - nem Tvým, mo-ře mů - že sto-u-pat,

C B F C

já už se ne-bo - jí - m. Spo-či - nu v Tvém ob - je - tí, já jsem

B C Dmi

Tvým a Ty jsi mým.

mezihra: Dmi, C, F, C, B

Dmi B F

bridge: Kro-ky mé mi hlí-dáš, když Ti vě-řím ze všech sil, po hla-di-ně krá-čet smím,

C Dmi B

když Tě us - ly - ší - m. Vez-mi mě do hlu-bin dá - l, než se kdy od - vá-žím,

F C

tam, kde bu - du sil - něj - ším, kde spá - su u - vi - dí - m.

20. Den co den

text: David Cindler

Paprsky

hudba: Joel Houston

$\text{♩} = 116$

E H G#mi F# E H G#mi F#

1. Jak to říct, ne-vím, Tys mi ži-vot dal a já vy-slo-vím stě-ží, co to pro mě zna-me

E H G#mi F# E H G#mi F#

ná, že jsi mou zá-chra-nou. Vše-chno, co jsem, chci Ti dát, ať kaž-dý den mů-žu vzhlí-žet na Tvůj ma-je

E H G#mi F# H E G#mi F# H E G#mi F#

stát. Ref.: Den co den se v To-bě ztrá-cím. Den co den jdu stá-le za Te-

H E G#mi F# H E G#mi F#

bou. Den co den chci ve Tvé lás-ce stát. se v To-bě ztrá-cím

den co den, za Te-bou stá-le den co den, jsem ve Tvé lás-ce den co den.

2. Den co den zkouším,
zkouším ve Tvém jménu stát.
S pokorou prosím, abych moh' Tě více znát.
Dávno vím, máme každou hodinou k sobě blíž,
jdeme, chci být světlem a ne tmou.

H E G#mi F# H E G#mi F#

Ref.: Den co den se v To-bě ztrá-cím. Den co den jdu stá-le za Te-

H E G#mi F# H E G#mi F#

bou. Den co den chci ve Tvé lás-ce stát.

Láska a odpuštění

Frenky Sřasák
Vesmírná Kapela

Em

Ó, můj Pa-ne, proč všech - no je - slo - ži - tý, co se teď sta - ne, to vš -

5 Am Em

je - dí - ně Ty, ó, Pa - ne můj, to vš jen - Ty.

9

Proč, když mi - lu - ji, tak ta - ké ne - ná - ví - dí - m, proč od - puš - tě - ní nez - nám

13 Am Em

tak ja - ko Ty, ó, Pa - ne můj, jsem, Pa - ne, sla - bý.

17 Am Em

Ó, Pa - ne můj, jsem člo - věk sla - bý.

21

Proč na o - táz - ku je mno - ho od - po - vě - dí, proč ži - vot ne - ní je - nom

25 Am Em

po - hla - ze - ní, ó, Pa - ne můj, poh - la - ze - ní ne - ní.

© VeKa

Příloha č. 22B

2
29

Proč mo - je srd - ce je ja - ko za - mrz - lý led, na slo - vo od - pusť pak

33 Am Em
roz - ta - je hned, ó, Pa - ne můj, od - pou - štím.

37 Am Em
Ó, Pa - ne můj, já od - pou - štím.

41 Em C D B
U - kaž mi, Pa - ne, co je to lás - ka, ať do - cá - žu pak od - pou - štět.

45 Em C D B
O - teví mi o - čí, ať nej - sem sle - pý a mů - žu lé - pe poz - nat svět.

© VeKa

Seznam použitých informačních zdrojů

Adorare – Oceány (Oceans). In: *Youtube.com* [online]. [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ckct-ZCnIpc>

Adorare – Příspěvky, 2019. In: *Facebook.com* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/AdorareVK/photos/a.542560569150573/2555018297904780/?type=3&theater>

Adorare, 2019 [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.adorare.cz>

Archiv Kláštera Nová Říše

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad. 11. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 1985. ISBN 80-85810-37-9

Bohuslav Fliedr. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 – [cit. 2020-02-06]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bohuslav_Fliedr.

Cantate: rytmické písně, 1985. Litoměřice: Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta, Jen pro vnitřní potřebu CMBF, povoleno pod ev.č. 202.

CD+NOTY. In: *Vesmírná kapela.jednoduse.cz*. [online] [cit. 2020-02-13]. Dostupné z: <http://vesmirnakapela.jednoduse.cz/capella/noty>.

CIKRLE, Karel a Willi TÜRCK, ed. *Kancionál: snadný varhanní doprovod*. Brno: Musica sacra, 2004. ISBN 80-239-3715-4

CIKRLE, Karel. *Hlaholík*. Brno: Nutria Brno, 1970. Jen pro vnitřní potřebu.

CIKRLE, Karel. *Varhanní doprovod kancionálu*. Praha: Zvon, 1992. ISBN: 80-7113-057-5

Cyrilometodějský kancionál. Brno: nákladem Biskupského ordinariátu, 1949.

Cyrilská jednota. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 – [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Cyrilská_jednota

Dějiny křesťanského bohoslužebného zpěvu - I. a II. fáze. In: *Varhaníci on-line* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: http://www.varhany.org/liturgie/1_lithudba12.html

DIX, 2017. Náhrávky. In: *Rytmig* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://www.rytmig.cz/nahravky>

DIX, 2017. *Rytmig*, [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://www.rytmig.cz>

Dobrá zpráva je na cestě aneb druhé CD scholy RYTMIG, 2012-2019. In: *Hithit*, [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.hithit.com/cs/project/5866/dobra-zprava-je-na-cestech-aneb-druhe-cd-scholy-rytmig>

Dokumenty o liturgické hudbě, 2000-2020. In: *Liturgie.cz*. [online] [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: <http://www.liturgie.cz/temata/liturgicka-hudba/dokumenty-o-liturgicke-hudbe>.

Druhý vatikánský koncil. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 – [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Druhý_vatikánský_koncil

EICHLER, Karel. *Cesta k věčné spáse: sbírka modliteb a duchovních písní pro diecési brněnskou*. Úplné vydání. Přeložil Jakub PAVELKA. V Brně: Knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1912.

E-mail od pana Víta Petrů, 16.2.2020, archiv Lukáše Doležala.

eZpěvník, 2019. In: *Good work* [online]. [cit. 2019-11-29]. Dostupné z: <https://www.goodwork.cz/cs/produkt/ezpevnik>

Fakta: Zrušení otroctví v jednotlivých zemích, 1999-2019. In: *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/fakta-zruseni-otroctvi-v-jednotlivych-zemich/r~i:article:491522/?redirected=1555448686>

Folk a folk rock 60. let. In: *Česká televize* [online]. [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/27-folk-a-folk-rock-60-let/>

Glogar, Josef. *Hosana 2: zpěvník křesťanských písní*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-543-1

Good work, 2019 [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.goodwork.cz/>

HEBELKA, Vojtěch. *Průvod varhan k Cyrilometodějskému kancionálu*. Praha: Česká katolická charita, 1959.

Hillsong United [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://hillsong.com/united/>

HOLAN, M., ed. *Zpěvy z Taizé*. Praha: Kairos, 1990.

Hosana: zpěvník křesťanských písní, 1993. Praha: Portál. ISBN 80-7178-045-6

HRUBÝ, Josef. *Učedníci*. Praha: Rosa, 1999.

Hymna SDM Krakov 2016 – česká verze. In: *Youtube.com* [online]. [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=04ZYRjcXbl4>

CHLOUBA, Petr. *Celým srdcem: kompletní zpěvník*. Praha: Rosa, 2011. ISMN: 979-0-7065-1810-7

CHLOUBA, Petr. *Ty jsi důvod: současné světové chvalozpěvy 1*. Praha: Rosa, 2008.

CHLOUBA, Petr. *Ty jsi důvod: současné světové chvalozpěvy 2*. Praha: Rosa, 2012.

CHLOUBA, Petr. *Ty jsi důvod: současné světové chvalozpěvy 3*. Praha: Rosa, 2018.

Jiří Černý, 2007 [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://www.jiri-cerny.wbs.cz>

Kapelaadonai [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.kapelaadonai.com>

KaPři, 2008-2020. [online] [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <https://kapela-prichovice.cz/>.

Knihovna AV ČR, v. v. i., 2019. Jistebnický kancionál. In: *Encyklopedieknihy.cz* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Jistebnický_kancionál

Komunita. In: *Taizé* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: https://www.taize.fr/cs_rubrique325.html

Korejs podle užití. In: *SDH*. [online] [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: http://sdh.cz/korejs/podleuziti.html?fbclid=IwAR0Hf8znw8MqD9ESclzmGMEgGzcewPAsXtFijeq9w_DLIP0EgRcnr-BHNk.

Korunovaná hvězdami. In: *Is. muni.cz* [online]. [cit. 2019-12-01]. Dostupné z: https://is.muni.cz/www/carduel/noty/sbm/Korunovana_hvezd/Korunovana_hvezdami.pdf?fbclid=IwAR0wloaDdZwfOUxm8tW9lQbcOfalQSJyq_OoR1sSdCPm3mLAH8-gVCsr9aw

KRÁL, Vojtěch. *Zpěvník Metanoia: duchovní písně [z let 1988 - 1996]*. Ilustroval Jiří ŠTOURAC. Praha: Metanoia, 1997. ISBN 80-902181-0-5

Křesťanství a víra v USA, 1989-2019. In: *Reformace.cz* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: www.reformace.cz/zod/krestanstvi-vira-v-usa-cislo-29

Kurzy pro členy schol, 2020. In: *Diecéze ostravsko-opavská*. [online] [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <http://hudba.doo.cz/prihlasovani/kurzy-pro-cleny-schol>.

Láska a odpuštění.pdf. In: *Vesmírná kapela.jednoduse.cz*. [online] [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: file:///C:/Users/ASUS/Documents/Downloads/03_laska_a_odpusteni.pdf.

Lekcionář, 2000-2019, In: *Liturgie.cz* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://m.liturgie.cz/lekcionar/>

Leonard Cohen – Hallelujah (Audio). In: *Youtube.com* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ttEMYvpoR-k>

Liberia Editrice Vaticana. Motu Proprio SS.MI D. N. PII PP. X de Musica Sacra In: *Vatican.va* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: https://w2.vatican.va/content/pius-x/la/motu_proprio/documents/hf_p-x_motu-proprio_19031122_sollecitudini.html

Liturgická hudba, 2000-2019. In: *Liturgie.cz* [online]. [cit. 2019-11-18]. Dostupné z: <http://www.liturgie.cz/temata/liturgicka-hudba>

Liturgická komise české biskupské konference, 2000-2020. In: *Liturgie.cz* [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <http://www.liturgie.cz/liturgicka-komise-ceske-biskupske-konference>.

Liturgie. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 – [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Liturgie>

Magnificat: Sborník křesťanských písní. Rok a místo vydání neuvedeno.

Malá schola Rožnov pod Radhoštěm [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://schola.wi.cz/index.php>

Matt Redman, 2019. In: *Worship Together* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.worshiptogether.com/worship-leaders/matt-redman/>

Mešní zpěvy. Praha: Česká liturgická komise, 1990.

Michael, 2016-2018. *White-rocková skupina Michael* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://www.michael.cz>

Musica Sacra, 2020. [online] [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <http://www.musicasacra.cz>.

Musicam Sacram.pdf. In: *media.musicasacra*. [online] [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: <https://media.musicasacra.com/pdf/musicamsacram.pdf>.

NĚMEC, Filip. *Koinonia*. 8. vyd. (u AO první, předchozích sedm samizdat). Olomouc: Arcibiskupství olomoucké, 2016.

Oceans, In: *Adorare*, 2019 [online]. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: <http://www.adorare.cz/files/shares/noty/oceans.pdf?fbclid=IwAR0ySB0rw-ksQGdu6Hxqs0xW7AxEGAuAFDM0hby7Vj37hj8ngliuCR5uqI8>

OLEJNÍK, Josef. *Responzoriální žalmy pro neděle, svátky, památky a mše spojené s určitými obřady*. Olomouc: Matice Cyrilometodějská s. r. o., 2010. ISMN: 979-09004010-7-6

Osobní stránky Karla Řežábka, 2007. In: *3pe.cz* [online]. [cit. 2019-11-20] Dostupné z: http://www.3pe.cz/index.php?page=osob_karel

PETRŮ, Vít, SVOBODA, Pavel, ed. *Popelka Nazaretská*. Praha: Společnost pro duchovní hudbu, 1992.

PLHOŇ, Jiří. *Snadné doprovody písní z kancionálu*. Rosice u Brna: Gloria, 2000. ISBN 80-86200-32-9

POLEDŇÁK, Ivan, Igor WASSERBERGER a Antonín MATZNER. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*. Praha: Supraphon, 1980.

Poutníci. In: *ABC svatých*. [online] [cit. 2020-02-10]. Dostupné z: <http://www.abcsvatych.com/mp3/poutnici.htm>.

Profily schol, 2010. In: *Scholy.cz*, [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://www.scholy.cz/index.php?pg=profil>

PUDIL, Pavel, 2019. Pravidelné aktivity – schola. In: *Salaš.hk* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.salas.hk/pravidelna-aktivita.php?i=5>

Rozhovor s opatem Mgr. Marianem Rudolfem Kosíkem O. Praem 11. 9. 2019. Archiv Lukáše Doležala.

Rozhovor s doc. MUDr. Vitem Petřem, CSc 29. 8. 2019. Archiv Lukáše Doležala.

Sacrosantum concilium. In: *Vatican.va* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_cs.html

SALAJKA, Milan. *Křesťanská bohoslužba*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1985.

Schola brněnské mládeže, 2019 [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.sbmka.cz>

SCHUBERTH, D. *Kirchenmusik. Theologische Realenzyklopädie*. Berlin-New York: 1976 nn. Sv. 18, 649-662. – Přeložil: Zdeněk Demel, TF JU.

SIMAJCHL, Ladislav a Karel CIKRLE. *Kancionál: společný zpěvník českých a moravských diecézí*. 30. vyd., V Katolickém týdeníku 2. vyd. Praha: Katolický týdeník, 2004. ISBN 80-86615-03-0.

Směrnice ČBK pro používání liturgické hudby při bohoslužbách, zvláště ve vztahu k mládeži. Praha: Česká biskupská konference, Sekce pro mládež, 2016.

ŠLÉGR, Jan, ed. *Český misál*. V Kostelním Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015. ISBN 978-80-7195-810-9.

ŠTĚPANČÍK, Jan a Jana SVOBODOVÁ-BŘEZOVSKÁ. *Hosana 3: zpěvník křesťanských písní*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-090-9

The History of Pipe Organ, 2014-2019. In: *Classic History* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://www.classichistory.net/archives/organ>

TOMLIN, Chris, 2019. *Chris Tomlin* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.christomlin.com>

Tridentský koncil o liturgii, 2000-2019. In: *Liturgie.cz* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://www.liturgie.cz/clanky/a/tridentsky-koncil-o-liturgii>

Tvorba, 2019. In: *Adorare.cz* [online]. [cit. 2019-11-29]. Dostupné z: <https://www.adorare.cz/tvorba>

Učedníci, 2019 [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://www.ucednici.cz>

Varhanní doprovod k mešním zpěvům, k hymnům pro denní modlitbu církve a ke zpěvům s odpovědí lidu. Praha: Česká liturgická komise, 1990.

VENCLOVÁ, Tereza. *Rytmická mše a její počátky a vývoj v Letohradě-Orlici*. Praha, 2019. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

Vesmírná kapela.jednoduse.cz. [online]. [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <http://vesmirnakapela.jednoduse.cz/>.

VIZUS, 2019. Střípky desetileté. In: *Hudba na radiu Proglas* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://hudba.proglas.cz/noklasik/aktuality-noklasik/stripky-desetilete/>

VKH Brno, 2017-2019. Scholy. In: *VKH Brno* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://vkhbrno.cz/zapoj-se/scholy/>

VKH Olomouc, 2015. Schola Sněženka. In: *VKH Olomouc* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://www.vkholomouc.cz/vkh-olomouc/schola.html>

Všeobecné pokyny k římskému misálu.pdf., 2000-2020. In: *Liturgie.cz*. [online] [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <http://www.liturgie.cz/shared/clanky/317/2008-IGMR-CZ.pdf>.

Youtube.com. [online] [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com>.

Zpěvník pro scholy [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <http://zpěvník.proscholy.cz>

Zpěvník: Celostátní setkání mládeže Olomouc, 2017. Praha. Pro vnitřní potřebu vydala Sekce pro mládež ČBK a Asociace křesťanských spolků mládeže, z.s.

Zpěvník: Celostátní setkání mládeže Žďár nad Sázavou, 2012. Praha. Pro vnitřní potřebu vydala Sekce pro mládež ČBK a Asociace křesťanských sdružení mládeže, o.s.

Zpěvník: Světový den mládeže Krakov, 2016. Praha. Pro vnitřní potřebu vydala Sekce pro mládež ČBK a Asociace křesťanských spolků mládeže, z.s.

Zpěvy s odpovědí lidu. Praha: Česká liturgická komise, 1984.

Ztracená kapela [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://zk.sdh.cz/>